

Ruimte voor sport in Noordenveld

Sportaccommodaties, openbare ruimte en verenigingen

Björn Schadenberg

Corry Floor

Resie Hoeijmakers

Remco Hoekman

Ruimte voor sport in Noordenveld

Sportaccommodaties, openbare ruimte en verenigingen

In opdracht van de gemeente Noordenveld

Björn Schadenberg
Corry Floor
Resie Hoeijmakers
Remco Hoekman

© *Mulier Instituut*
Utrecht, juli 2019

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Managementsamenvatting

De gemeente Noordenveld wil voor het ontwikkelen van een lokaal akkoord sport en bewegen over een helder toekomstperspectief op de behoefte aan sport- en beweegruimte in de gemeente beschikken. Daarbij gaat ook aandacht uit naar het functioneren van de sportverenigingen.

In dit rapport is het aanbod aan sportaccommodaties in Noordenveld afgezet tegen landelijke cijfers en cijfers van vergelijkbare gemeenten, en zijn planningsnormen en richtlijnen gebruikt om de (toekomstige) behoefte aan sportaccommodaties voor de georganiseerde sport te bepalen. Deze cijfers zijn aangevuld met informatie die is verkregen bij verenigingen aan de hand van meerdere online bevestigingen en (verenigings)bijeenkomsten. De organisatiekracht en maatschappelijke functie van de sportverenigingen is in beeld gebracht door het uitvoeren van een Verenigingsmonitor.

Hieronder gaan we in op de uitkomsten en beleidsimplicaties in relatie tot (1) binnensportruimte, (2) buitensportaccommodaties, (3) zwemwater, (4) openbare ruimte en (5) organisatiekracht en maatschappelijke betrokkenheid van sportverenigingen.

Binnensportruimte

Hoe verhoudt het huidige aanbod aan binnensportruimte zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte?

Aanbod

Het huidige aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld bestaat uit twee sporthallen in De Hullen in Roden, sporthal De Brinkhof in Norg, de sporthal in Peize en elf gymzalen. Het totale aanbod is daarmee hoog vergeleken met landelijke cijfers. Zowel het aantal sporthallen per 25.000 inwoners (3,2) als het aantal gymzalen (8,8) is in Noordenveld hoger dan het landelijke gemiddelde (2,3 sporthallen en 6,3 gymzalen) en het gemiddelde in de VSG-regio Drenthe (3,0 sporthallen en 5,8 gymzalen).

De spreiding van de sporthallen in de gemeente is dusdanig dat het overgrote deel van de inwoners binnen 3.000 meter van een sporthal woont (86%). De gemiddelde afstand van de inwoners van Noordenveld tot een sporthal bedraagt 2.200 meter, ruim een halve kilometer verder dan het landelijke gemiddelde (1.600 meter), maar vergelijkbaar met het gemiddelde in de VSG-regio Drenthe (2.100 meter). De spreiding van de sporthallen en de gymzalen is dermate dat de leerlingen van de meeste po-scholen, in lijn met de verordening onderwijshuisvesting, minder dan 1.000 meter hoeven te overbruggen van het schoolgebouw naar de binnensportruimte waar het bewegingsonderwijs plaatsvindt. Bij de twee po-scholen waar dit niet het geval is, verzorgt de gemeente Noordenveld het gymnastiekvervoer per bus. De afstand die de leerlingen van de vo-scholen van het schoolgebouw naar de binnensportruimtes moeten afleggen, bedragen in alle gevallen minder dan 2.000 meter en voldoen hiermee aan de verordening onderwijshuisvesting.

Behoeft vanuit de (georganiseerde) binnensport

Voor de (georganiseerde) binnensport zijn volgens de landelijke normen in Noordenveld twee sporthallen en twee tot drie sportzalen nodig. Het ontbreken aan sportzalen in de gemeente wordt dusdanig gecompenseerd door het overschot aan sporthallen dat het totale aanbod aan binnensportruimte de normatieve behoefte overstijgt.

De sporthallen staan tijdens de uren waarop doorgaans het sportgebruik plaatsvindt (doordeweeks tussen 16:00 uur en 23:00 uur en in het weekend) voor een groot deel van de tijd leeg. De gemiddelde bezettingsgraad van de sporthallen in De Hullen en de sporthal in Peize ligt doordeweeks in de middag/avond rond 50 procent; De Brinkhof heeft dan een gemiddelde bezettingsgraad van 19 procent. In

de wintermaanden liggen de bezettingsgraden van de sporthallen hoger als gevolg van de instroom van de 'veldsporten'. De huidige bezetting, ook in de wintermaanden, biedt voldoende mogelijkheden voor intensiever gebruik van de sporthallen in Noordenveld.

Sportverenigingen en overige sportaanbieders geven aan dat het huidige aanbod hen voldoende ruimte biedt om de inwoners van Noordenveld goed te bedienen. Ook over de spreiding van het aanbod zijn de gebruikers tevreden. De knelpunten die door de verenigingen worden ervaren zijn niet zozeer capaciteitsgerelateerd, maar meer organisatorisch van aard (zie beleidsimplicaties).

De verwachting is dat tot en met 2035 het bestaande aanbod aan binnensportruimte (ruim) voldoende zal zijn voor de (georganiseerde) binnensport in Noordenveld. Wel zullen de verschillen in de bezetting van de accommodaties verder uiteenlopen, zowel tussen de wintermaanden en daarbuiten als tussen de piekuren en daarbuiten.

Behoefte vanuit het bewegingsonderwijs

De gemeente Noordenveld heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor het beoefenen van (georganiseerde) sport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. In Noordenveld is ruim voldoende capaciteit beschikbaar in de sporthallen en gymzalen om de uren te accommoderen die de scholen gevestigd in Noordenveld bij de gemeente aanvragen.

De verwachting is dat het aantal leerlingen ingeschreven bij de scholen in Noordenveld in 2025 en 2035 lager zal zijn dan in het schooljaar 2018/'19. De bijbehorende normatieve behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs zal eveneens lager zijn dan in het schooljaar 2018/'19. In hoeverre dit zijn weerslag in de praktijk heeft, is afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van het bewegingsonderwijs (mogelijke verruiming van het wekelijks aantal klokuren) en de gevolgen van de dalende aantallen op het toekomstig aantal en spreiding van de onderwijslocaties (sluitingen en/of fusies).

Doordeweeks overdag tijdens de uren die voor bewegingsonderwijs kunnen worden ingezet (08:00-16:00 uur) hebben de sporthallen en gymzalen in Noordenveld een gemiddelde bezettingsgraad van rond de 50 procent. Zodoende bestaan, indien dit gewenst is, binnen het huidige aanbod voldoende mogelijkheden voor een uitbreiding van het aantal klokuren bewegingsonderwijs.

Beleidsimplicaties

Het huidige aanbod aan binnensportruimte biedt de verenigingen voldoende ruimte om zich te ontplooiën. Daarnaast wordt voldaan aan de taakstelling voor bewegingsonderwijs, zowel in omvang als spreiding. De huidige bezetting van de binnensportruimte voor bewegingsonderwijs laat zelfs nog ruimte voor uitbreiding van het aantal klokuren voor bewegingsonderwijs mocht die wens bestaan.

Het huidige aanbod aan binnensportruimte biedt de verenigingen voldoende ruimte om zich te ontplooiën. Indien het aanbod wordt gereduceerd, zal onvoldoende ruimte beschikbaar zijn voor de verenigingen om het huidige niveau van sportactiviteiten te continueren. Het reduceren van het aanbod is, mede gelet op de leefbaarheid van de afzonderlijke kernen, zodoende onwenselijk voor de georganiseerde sport in Noordenveld, en vanuit de taakstelling die de gemeente heeft voor het bewegingsonderwijs, niet mogelijk. Het is dan ook aan te bevelen dat het gemeentelijk accommodatiebeleid zich richt op het in stand houden van het huidige niveau van het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente. Voor uitbreiding van het aanbod wordt vanuit de (georganiseerde) binnensport geen noodzaak geconstateerd.

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is de intentie opgenomen om gymzaal Nijlandspark in Roden (21 bij 12 meter) te vervangen door een nieuwe gymzaal en een beweegbox. Een beweegbox biedt een andere functionaliteit voor zowel het bewegingsonderwijs als de georganiseerde sport ten opzichte van de traditionele binnensportruimtes. Definitieve besluitvorming over de komst van de nieuwe accommodaties moet nog plaatsvinden. Een alternatief voor vervanging van de gymzaal door nieuwe accommodaties is dat RSG De Borgen meer gebruik gaat maken van de sporthallen in De Hullen. De huidige bezetting van de sporthallen biedt voldoende mogelijkheden voor intensiever gebruik doordeweeks overdag. De afstand tussen de schoolgebouwen van RSG De Borgen en sportcentrum De Hullen bedraagt 1,6 kilometer, een afstand die binnen de normen van de verordening onderwijshuisvesting valt. Het is aan te bevelen eerst deze optie te bestuderen, alvorens wordt overgegaan tot besluitvorming over de bouw van een nieuwe sportzaal.

De sportverenigingen hebben de wens om meer inzicht en inspraak te krijgen in het beheer en exploitatie van de sporthallen. Een periodieke verenigingsbijeenkomst voor de binnensport, waarbij de gemeente een actieve rol speelt, kan in deze wens voorzien. Aanvullend biedt een gebruikersoverleg de gemeente de mogelijkheid om ontwikkelingen bij de verenigingen waar te nemen die van invloed zijn op een bestendig gebruik van de sporthallen.

Buitensportaccommodaties

Hoe verhoudt het huidige aanbod aan buitensportaccommodaties zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte?

Het huidige aanbod aan formele buitensportaccommodaties voor hockey, korfbal, tennis en voetbal in Noordenveld bestaat uit twee hockeyvelden, vier korfbalvelden, 23 tennisbanen en 21 voetbalvelden. Het aanbod aan ruimte voor het beoefenen van hockey, korfbal, tennis en voetbal in verenigingsverband is daarmee hoog vergeleken met landelijke cijfers. Bij voetbal moet de kanttekening geplaatst worden dat de voetbalvelden in de gemeente allemaal natuurgras betreffen, terwijl landelijk bijna een kwart van de voetbalvelden kunstgras betreft.

MHC Roden (hockeyvereniging), KV DES, KV Noordenveld (beiden korfbal), NTV, TV Peize, TV REO, TV Roderwolde (allen tennis), SV Een, VV Veenhuizen, VV Peize, VV Nieuw-Roden en VV Oranje Nassau Roden (allen voetbal) hebben ruim voldoende capaciteit beschikbaar op de bestaande velden en banen op de sportparken om de wedstrijden en trainingen te laten plaatsvinden. Voetbalverenigingen VV GOMOS en VV Roden hebben onvoldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking voor het aantal teams in het seizoen 2018/19.

Het is de verwachting dat de meeste verenigingen ook in de toekomst voldoende capaciteit voor hun teams of leden hebben om de verenigingsactiviteiten te laten plaatsvinden. De tekorten bij VV GOMOS en VV Roden zullen, zonder ruimtelijke aanpassingen, echter standhouden. VV Peize heeft een dusdanig groeipotentieel dat zowel een tekort aan wedstrijdsvelden als trainingscapaciteit kan ontstaan. Bij VV Oranje Nassau Roden ontstaat mogelijk een tekort aan trainingscapaciteit, waar bij VV GOMOS en VV Roden (naast het bestaande tekort aan trainingsvelden) ook een tekort aan wedstrijdsvelden kan ontstaan.

Beleidsimplicaties

Meerdere verenigingen hebben bij de gemeente Noordenveld wensen neergelegd met betrekking tot de capaciteit op het sportpark waar zij gebruik van maken.

KV Noordenveld (korfbalvereniging) wenst in de nabije toekomst over te stappen op kunstgras, waar de vereniging in de huidige situatie gedurende het veldseizoen op natuurgrasvelden op het eigen sportpark in Roden speelt. Landelijk wordt bij korfbal een trend van natuurgras naar kunstgras waargenomen. Indien

de wens van de vereniging wordt ingewilligd, zal op het sportpark in Roden ruimte beschikbaar komen (voor andere doeleinden), omdat een kunstgraskorfbalveld vanwege de hogere belastbaarheid minder ruimte inneemt dan een natuurgraskorfbalveld.

VV GOMOS, VV Veenhuizen, VV Peize, VV Nieuw-Roden, VV Roden en VV Oranje Nassau Roden (allen voetbalverenigingen) hebben bij de gemeente Noordenveld te kennen gegeven dat zij op korte termijn over kunstgrasvelden willen beschikken. De voetbalverenigingen willen hun leden gedurende het hele seizoen trainingen kunnen aanbieden, waar nu in de wintermaanden trainingen vaak afgelast moeten worden vanwege de conditie van de natuurgrasvelden. Het is aan te bevelen prioritering bij de verzoeken aan te brengen, waarbij de resultaten uit de behoeftebepaling in dit rapport een prominente rol spelen.

VV GOMOS en VV Roden hebben in de huidige situatie een capaciteitstekort, die mogelijk in de toekomst groter zal worden. Bij beide verenigingen zal het omzetten van één natuurgrasveld in kunstgras de capaciteitstekorten oplossen. Bij VV Peize en VV Oranje Nassau Roden kunnen mogelijk tekorten ontstaan. Ook bij deze verenigingen zal het omzetten van één natuurgrasveld in kunstgras de mogelijk ontstane tekorten oplossen. Bij de overige voetbalverenigingen met een kunstgraswens worden voornamelijk geen tekorten verwacht. Het is aan te raden om te monitoren hoe deze verenigingen zich de komende seizoenen ontwikkelen, alvorens een besluit te nemen over het wel of niet inwilligen van de kunstgraswens. Naast de voordelen van kunstgrasvelden in relatie tot belastbaarheid en kwaliteit, dienen ook de nadelen van kunstgrasvelden in relatie tot duurzaamheid en milieubelasting meegenomen te worden in de overwegingen om de wens voor kunstgrasvelden al dan niet in te willigen.

Norger Tennis Vereniging en TV Peize willen twee padelbanen op hun tennispark aanleggen en RV REO wil een extra padelbaan realiseren. Padelbanen bieden de verenigingen de kans om hun leden meer aanbod te bieden en zodoende leden meer aan zich te binden, vergelijkbaar met het beachveld dat is gerealiseerd bij De Hullen.

Zwemwater

Hoe verhoudt het huidige aanbod aan zwemwater zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte?

Aanbod

In Noordenveld liggen twee openbare overdekte zwembaden (De Hullen in Roden en het Molenduinbad in Norg) en een overdekt semi-privaat zwembassin bij Fitnesscentrum Roden. De Hullen is een functioneel ingericht zwembad met een wedstrijdbassin en een instructiebassin. Het Molenduinbad is meer ingericht voor recreatie met een wedstrijdbassin en een recreatief bassin. Hierdoor hebben beide baden een ander karakter. Fitnesscentrum Roden heeft een klein zwembassin van 45m², dat wordt ingezet voor leszwemmen en doelgroepactiviteiten.

De gemeente Noordenveld beschikt over relatief veel vierkante meter overdekt zwemwater voor de verschillende activiteiten (leren zwemmen, zwemsport, banenzwemmen, doelgroepen zwemmen en pretzwemmen) in vergelijking met referentiegemeenten. Op basis van een analyse van de regio wordt verwacht dat de inwoners van de omliggende gemeenten gebruik zullen maken van het beschikbare zwemwater in de eigen gemeente. Een uitzondering hierop vormt het leszwemmen. In het Molenduinbad komt twee derde van de leszwemmers van buiten de gemeente Noordenveld. De meeste bezoekers zijn afkomstig uit Assen. Een verklaring hiervoor is de nieuwbouwwijk in de gemeente Assen, die dicht bij de gemeente Noordenveld is gelegen. In De Hullen komt 20 procent van het bezoek niet uit de gemeente.

Inwoners van de gemeente Noordenveld reizen gemiddeld 3,1 kilometer naar de openbare overdekte zwembaden binnen de gemeente. Deze reisafstand verschilt sterk voor de verschillende kernen, variërend van 0,9 kilometer tot 10,6 kilometer.

Naast de overdekte zwembaden zijn in de gemeente ook twee openbare openluchtwembaden te vinden: Zomerbad Peize en Zwembad Veenhuizen. Deze baden beschikken beiden over meerdere bassins, waar gerecreëerd kan worden vanaf ongeveer eind april tot begin september. In de gemeente Noordenveld is slechts één officiële zwemwaterlocatie in de openlucht naast deze twee openluchtwembaden. In de omliggende gemeenten zijn veel mogelijkheden om gebruik te maken van openluchtwembaden en officiële zwemwaterlocaties.

Behoefte

Leren zwemmen

Voor leren zwemmen is normatief een groot overschot aan zwemwater in de gemeente Noordenveld. In de praktijk is dit overschot minder groot, omdat in het Molenduinbad twee derde van het bezoek voor zwemlessen niet uit de gemeente Noordenveld komt en hiermee dus ook (deels) voorzien wordt in de behoefte van omliggende gemeenten. In de toekomst neemt het aantal kinderen in de zwemlesleeftijd iets af, waardoor het theoretisch overschot aan zwemwater blijft bestaan.

Naast leswemmen is schoolzwemmen ook onderdeel van het leren zwemmen. Vanuit de gemeente wordt vanaf 2010 geen schoolzwemmen meer aangeboden. De zwembadmanagers zien het schoolzwemmen graag terugkeren in het belang van de zwemveiligheid voor kinderen. Daarnaast geven zij aan dat het invoeren van schoolzwemmen leidt tot een betere bezetting van het zwembad overdag.

Zwemsport

Voor de zwemsport is in Noordenveld voldoende zwemwater beschikbaar. Gelet op de verwachte ontwikkeling van de zwemsport in Noordenveld, op basis van demografische en huidige trendmatige ontwikkelingen, volstaat het huidige aanbod ook voor de toekomst. Hier dient wel de kanttekening geplaatst te worden dat het Molenduinbad niet optimaal geschikt is voor zwemsport. De watertemperatuur van het wedstrijd bassin is volgens de wedstrijdreglementen te hoog. Indien alle zwemsport plaats moet vinden in De Hullen, ontstaat er een klein tekort op basis van de huidige uren. De zwembadmanager heeft echter aangegeven dat er nog mogelijkheden zijn in de programmering voor extra uren zwemsport, om dit tekort weg te kunnen nemen.

Banenzwemmen

Voor banenzwemmen is voor nu en in de toekomst voldoende zwemwater beschikbaar in Noordenveld. Banenzwemmen vindt veelal gelijktijdig met pretzwemuren plaats. Door het flexibel indelen van de capaciteit op deze uren kan gemakkelijk worden ingespeeld op de behoefte van het moment. Bij drukte kunnen de zwembaden ervoor kiezen zwemwater beschikbaar te maken voor banenzwemmen door het plaatsen van lijnen in het bassin.

Doelgroepen zwemmen

Voor doelgroepen zwemmen is sprake van een overschot aan capaciteit. Het overschot loopt naar verwachting in de toekomst iets terug door de vergrijzende bevolking van de gemeente. Op basis van de theoretische behoefte zou doelgroepen zwemmen minder aangeboden kunnen worden, maar omdat doelgroepen zwemmen uit veel verschillende activiteiten bestaat die voor verschillende doelgroepen worden ingezet, is het niet aan te raden zomaar groepen te schrappen. De managers geven aan dat zij de laatste jaren sterk inzetten op deze activiteit en hier in de gemeente nog veel potentie voor zien. De Hullen is niet voor alle doelgroepenactiviteiten even geschikt omdat het op sommige delen te diep is voor bijvoorbeeld aquasporten of meer bewegen voor ouderen.

Pretzwemmen

Het Molenduinbad beschikt over faciliteiten die aantrekkelijk zijn voor pretzwemmen. De Hullen is meer functioneel ingericht voor andere activiteiten en minder aantrekkelijk voor pretzwemmen, maar wordt nu wel voor deze activiteit ingezet door gebruik te maken van speelattributen. De openluchtwembaden

bieden bij mooi weer een goede aanvulling op de aanwezige faciliteiten in de overdekte zwembaden. De zwembadmanagers geven aan tevreden te zijn met de huidige verdeling van recreatieve faciliteiten. In het Molenduinbad lopen de bezoekaantallen voor pretzwemmen wat terug. Wel wordt het aanbod van pretzwemmen als belangrijk ervaren omdat hiermee een specifieke doelgroep van ouders met kinderen wordt bereikt.

Beleidsimplicaties

Op basis van dit onderzoek wordt geadviseerd geen veranderingen door te voeren in het accommodatiebeleid van de gemeente ten aanzien van de openbare zwembaden. In het onderzoek is een overschot aan zwemwater geconstateerd voor lezswemmen en doelgroepenzwemmen. Voor lezswemmen wordt dit overschot met zwemwater voor de eigen gemeente opgevuld doordat ook inwoners van buiten de gemeente voor lezswemmen gebruik maken van zwembaden in Noordenveld. Theoretisch gezien is er voor doelgroepenzwemmen een overschot aan zwemwater. In de praktijk blijkt dat de managers nog wel mogelijkheden zien om hun aanbod voor verschillende doelgroepen in de gemeente uit te breiden. In het kader van de vergrijzing zijn met name activiteiten voor ouderen interessant. Voor zwemsport en banenzwemmen is nu en in de toekomst voldoende zwemwater beschikbaar, maar worden geen sterke overschotten gevonden. Pretzwemmen is een activiteit die goed past bij het Molenduinbad en de openluchtzwembaden, waarbij geen signalen zijn opgevangen dat aanpassing in deze capaciteit gewenst is.

Op basis van de uitkomsten wordt aanbevolen om beide zwembaden in stand te houden. Naast eventuele knelpunten in de capaciteit, zou het sluiten van een zwembad groot effect hebben op de reisafstand van de inwoners van de gemeente Noordenveld naar het dichtstbijzijnde overdekte zwembad. Bij het sluiten van het Molenduinbad wordt de gemiddelde reisafstand van inwoners van de gemeente Noordenveld naar een openbaar overdekt zwembad in de gemeente ongeveer 5 kilometer, ten opzichte van 3,1 kilometer nu. Bij sluiten van De Hullen loopt de gemiddelde reisafstand op tot bijna 8 kilometer. Met name voor de individuele activiteiten als banenzwemmen en doelgroepenzwemmen wordt dan een terugloop in bezoekaantallen verwacht.

Er zijn op basis van het onderzoek mogelijkheden aan te wijzen voor het optimaliseren van de huidige configuratie. Dit betreft met name zwembad De Hullen, waar met behulp van een beweegbare bodem het wedstrijd bassin meer multifunctioneel kan worden ingezet en beter geschikt is voor lezswemmen en doelgroepenactiviteiten. Aanbevolen wordt om bij renovatie te kijken naar de mogelijkheden voor het plaatsen van een beweegbare bodem in het wedstrijd bassin.

Openbare ruimte

Hoe beweegvriendelijk is de openbare ruimte, en hoe wordt deze als sport- en beweegruimte benut?

Een beweegvriendelijke omgeving bestaat uit hardware, software en orgware. De hardware bestaat uit de fysieke (sport)infrastructuur die voor iedereen toegankelijk is en die sport en bewegen faciliteert. Het begrip software staat voor het aanbod van activiteiten, begeleiding en communicatie. Orgware bevat alles wat betreft het proces achter het zichtbare aanbod (hardware en software). Uit de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving blijkt dat in de openbare ruimte in Noordenveld is relatief veel hardware aanwezig, oftewel veel mogelijkheden voor de inwoners om te sporten en bewegen. Dit blijkt uit de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving.

De sportverenigingen, overige sportaanbieders en scholen zijn overwegend positief over het aantal mogelijkheden in de openbare ruimte voor het aanbieden van sport- of beweegactiviteiten, en de kwaliteit hiervan. Het aantal sportverenigingen en overige sportaanbieders dat in de praktijk ook gebruikmaakt van deze mogelijkheden is zeer beperkt. Scholen maken voor gymlessen voornamelijk gebruik van het eigen schoolplein of een veld nabij de school.

Sportverenigingen en overige sportaanbieders die niet gebruikmaken van de openbare ruimte voor hun sport- of beweegaanbod hebben weinig interesse om dit in de toekomst wel te doen. De sportverenigingen en sportaanbieders die wel gebruikmaken van de openbare ruimte, doen dit veelal incidenteel en alleen in de zomermaanden.

Sporttakken die gebruikmaken van de openbare ruimte, zoals wandelen, hardlopen en fietsen, groeien in populariteit. Het gebruik door de anders georganiseerde sport en de ongeorganiseerde sport zal naar verwachting toenemen. Het is dan ook aan te bevelen om de wensen met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte bij deze partijen te inventariseren.

Beleidsimplicaties

De aandacht van de gemeente Noordenveld voor de mogelijkheden om te sporten en bewegen in de openbare ruimte sluit aan bij landelijke ontwikkelingen en verwachtingen voor de toekomst. Sporttakken die gebruikmaken van de openbare ruimte, zoals wandelen, hardlopen en fietsen, groeien in populariteit. De meeste bestaande sportverenigingen en sportaanbieders in Noordenveld zullen echter naar alle waarschijnlijkheid in de toekomst niet (structureel) gebruik gaan maken van de openbare ruimte voor hun sport- en beweegaanbod. Het gebruik door de anders georganiseerde sport en de ongeorganiseerde sport zal naar verwachting wel toenemen. Het is dan ook aan te bevelen om de wensen met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte bij deze partijen te inventariseren.

Verenigingsmonitor

Hoe organisatiekrachtig en maatschappelijk betrokken zijn de sportverenigingen?

Ruim een kwart van de sportverenigingen in Noordenveld (27%) kan worden beschouwd als organisatiekrachtige en maatschappelijk betrokken sportverenigingen. Een organisatiekrachtige vereniging is goed in staat om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Eveneens een kwart (26%) scoort echter op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Deze verenigingen hebben overwegend weinig leden en beschikken niet over een eigen accommodatie. Dit betekent dat de toekomst van (een deel van) deze verenigingen op termijn in gevaar zal komen. De accommodatie en financiële situatie van de sportverenigingen in Noordenveld vormen de grootste aandachtspunten. De huurtarieven zijn niet naar voren gekomen als belemmerende factor voor verenigingen om hun aanbod voor de leden te laten plaatsvinden, of als dreiging voor de toekomstbestendigheid van de verenigingen in Noordenveld.

Beleidsimplicaties

Sportverenigingen zijn van groot belang voor de leefbaarheid van plattelandsgemeenten. In deze context is het aan te bevelen dat de gemeente Noordenveld aandacht behoudt voor verenigingsondersteuning.

Om de vitaliteit van de geïdentificeerde kwetsbare verenigingen te vergroten, is het belangrijk dat de gemeente het gesprek aangaat met deze verenigingen om de specifieke problemen in kaart te brengen en om met hen mogelijkheden/actieplannen te bespreken. Ook kunnen verenigingen met name ondersteund worden in het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. De verenigingen in Noordenveld lijken hiertoe bereid te zijn, maar veelal niet te weten hoe ze dat moeten doen. In het gemeentelijk sportbeleid kan daarom meer aandacht worden besteed aan het initiëren van samenwerkingen tussen sportverenigingen onderling en/of organisaties in de gemeente. De sportcoaches van de gemeente Noordenveld kunnen, naast de algemene verenigingsondersteuning, specifiek op dit aspect worden ingezet.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	11
2. Context	12
2.1 Bevolking	12
2.2 Onderwijs	15
2.3 Sportdeelname.....	17
2.4 Sportaccommodatiegebruik	20
2.5 Conclusie en beleidsimplicaties	21
3. Binnensportruimte	22
3.1 Aanbod	22
3.2 Behoeftte	27
3.3 Gebruik.....	32
3.4 Ervaring gebruikers	37
3.5 Conclusie en beleidsimplicaties	39
4. Buitensportaccommodaties	41
4.1 Hockey	42
4.2 Korfbal	44
4.3 Tennis	46
4.4 Voetbal.....	48
4.5 Overige buitensportaccommodaties	55
4.6 Conclusie en beleidsimplicaties	57
5. Zwemwater	58
5.1 Capaciteit	58
5.2 Verzorgingsgebieden overdekte zwembaden.....	63
5.3 Programmering- en bezoekaantallen	65
5.4 Behoeftte aan zwemwater	68
5.5 Conclusie en beleidsimplicaties	76
6. Openbare ruimte	77
6.1 Bewegvriendelijke omgeving	77
6.2 Gebruik en waardering	78
6.3 Kansen.....	82
6.4 Conclusie en beleidsimplicaties en conclusie	83
7. Verenigingsmonitor	84
7.1 Organisatiekracht	84
7.2 Maatschappelijke oriëntatie	85
7.3 Vitaliteit	87
7.4 Conclusie en beleidsimplicaties	88
Bijlagen	89
Bijlage 1 - Aanvullende onderwijscijfers	89
Bijlage 2 - Aanvullende cijfers bezetting binnensportruimtes.....	93
Bijlage 3 - Verantwoording gebruikersbevraging en verenigingsbijeenkomsten.....	95
Bijlage 4 - Aanvullende cijfers buitensportaccommodaties.....	96
Bijlage 5 - Aanvullende cijfers zwemwaterbehoefte.....	97

1. Inleiding

De gemeente Noordenveld wil een lokaal akkoord sport en bewegen sluiten met een breed scala aan partijen, conform de oproep van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Hiertoe heeft de gemeente behoefte aan een objectief kader om toekomstige investeringen tegen af te kunnen zetten. Resultaten uit voorliggend rapport moeten leiden tot inzichten in de (toekomstige) behoefte aan sport- en beweegruimte. Aanvullend worden inzichten gegeven in het functioneren van de sportverenigingen.

Onderzoeksvragen

Ter beantwoording van de kennisbehoefte van de gemeente Noordenveld zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoe verhoudt het huidige aanbod aan binnensportruimte zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte?
2. Hoe verhoudt het huidige aanbod aan buitensportaccommodaties zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte?
3. Hoe verhoudt het huidige aanbod aan zwemwater zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte?
4. Hoe beweegvriendelijk is de openbare ruimte, en hoe wordt deze als sport- en beweegruimte benut?
5. Hoe organisatiekrachtig en maatschappelijk betrokken zijn de sportverenigingen?

Werkwijze

De behoefte aan binnensportruimte (onderzoeksvraag 1) en buitensportaccommodaties (onderzoeksvraag 2) is bepaald door het toepassen van vastgelegde en algemeen geaccepteerde planningsnormen en richtlijnen. De behoefte aan zwemwater (onderzoeksvraag 3) is bepaald met het planningsinstrument voor zwembaden. Dit instrument is ontwikkeld door het Mulier Instituut met steun van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG). De beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte (onderzoeksvraag 4) is weergegeven aan de hand van de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving. Het gebruik van de openbare ruimte geïnterviewd door middel van een online vragenlijst. De organisatiekracht en maatschappelijke betrokkenheid van de sportverenigingen (onderzoeksvraag 5) is in beeld gebracht door middel van een lokale verenigingsmonitor.

De sportverenigingen, andere sportaanbieders en instellingen zijn uitgenodigd voor een bijeenkomst, waarin zij input konden leveren voor het onderzoek. Tevens zijn gesprekken gevoerd met de sportcoaches en manager sport en accommodatiebeheer van de gemeente Noordenveld.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een aantal ontwikkelingen en prognoses, die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken, beschreven. Hoofdstuk 3 behandelt de binnensportruimte, waar in hoofdstuk 4 de buitensportaccommodaties centraal staan. Hoofdstuk 5 is gewijd aan het zwemwater. De openbare ruimte wordt in hoofdstuk 6 behandeld. In hoofdstuk 7 zijn de belangrijkste uitkomsten van de lokale verenigingsmonitor opgenomen¹.

¹ Alle uitkomsten van de lokale verenigingsmonitor zijn opgenomen in een aparte rapportage, zie: Hoeijmakers, R. & Kalmthout, J. van (2019). *Verenigingsmonitor 2019 Noordenveld*. Utrecht: Mulier Instituut.

2. Context

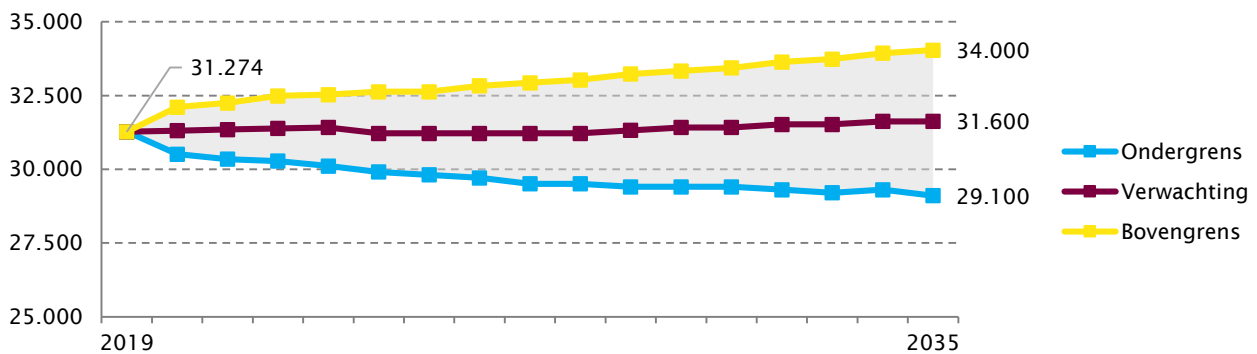
In dit hoofdstuk beschrijven we de context waarin de sport(capaciteits)vraagstukken zich afspelen. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsopbouw en -prognose van Noordenveld, de leerlingenprognoses van de scholen gevestigd in de gemeente, en de (landelijke) ontwikkelingen in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolking

Noordenveld

Noordenveld telt circa 31.300 inwoners in 2019. Eén op de vijf inwoners is jonger dan 20 jaar. De verwachting is dat het totale aantal inwoners in de gemeente licht zal toenemen naar circa 31.600 inwoners in 2035 (+1%), waarbij een bandbreedte wordt gehanteerd van 29.100 tot 34.000 inwoners in 2035 (figuur 2.1).

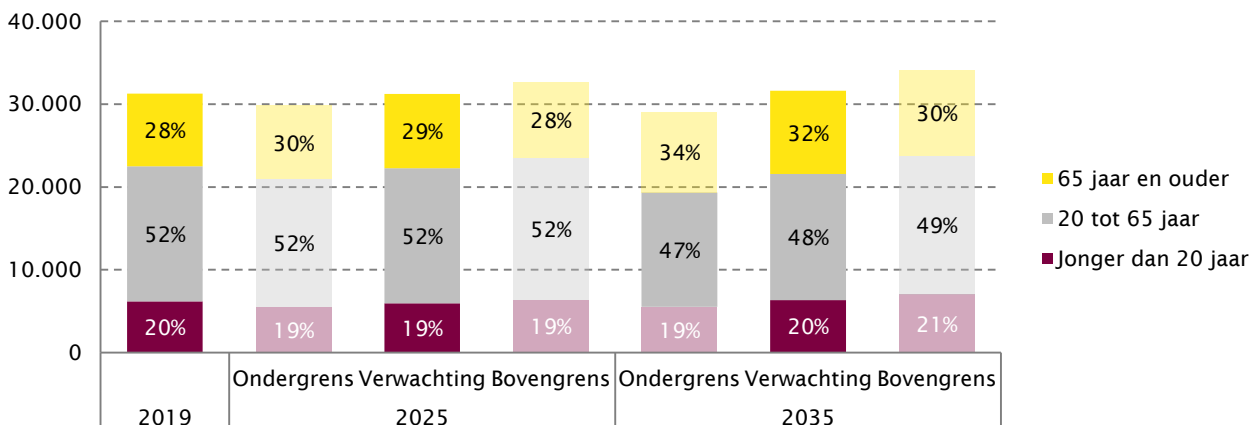
Figuur 2.1 Verwachte bevolkingsontwikkeling Noordenveld in de periode 2019-2035

Bron: CBS/PBL regionale bevolkings- en huishoudensprognose, 2015-2040; Gemeente Noordenveld, 2019.
Bewerking: Mulier Instituut.

Het aantal jongeren woonachtig in Noordenveld zal redelijk stabiel blijven. Het aantal ouderen zal significant toenemen (tussen de 11 en 17 procent, figuur 2.2).

Figuur 2.2 Verwachte bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie Noordenveld in 2019, 2025 en 2035 (in aantallen en procenten)

Bron: CBS/PBL regionale bevolkings- en huishoudensprognose, 2015-2040; Gemeente Noordenveld, 2019.
Bewerking: Mulier Instituut.

Plaatsen

Noordenveld bestaat uit 26 plaatsen (kaart 2.1; tabel 2.1). De grote kernen zijn Norg (circa 3.700 inwoners in 2019), Peize (circa 5.500 inwoners) en Roden (circa 14.700 inwoners). De overige dorpen zijn (voor voorzieningen) veel op deze kernen gericht. De plaatsen zijn ingedeeld naar de dichtstbijzijnde kern ('cluster').

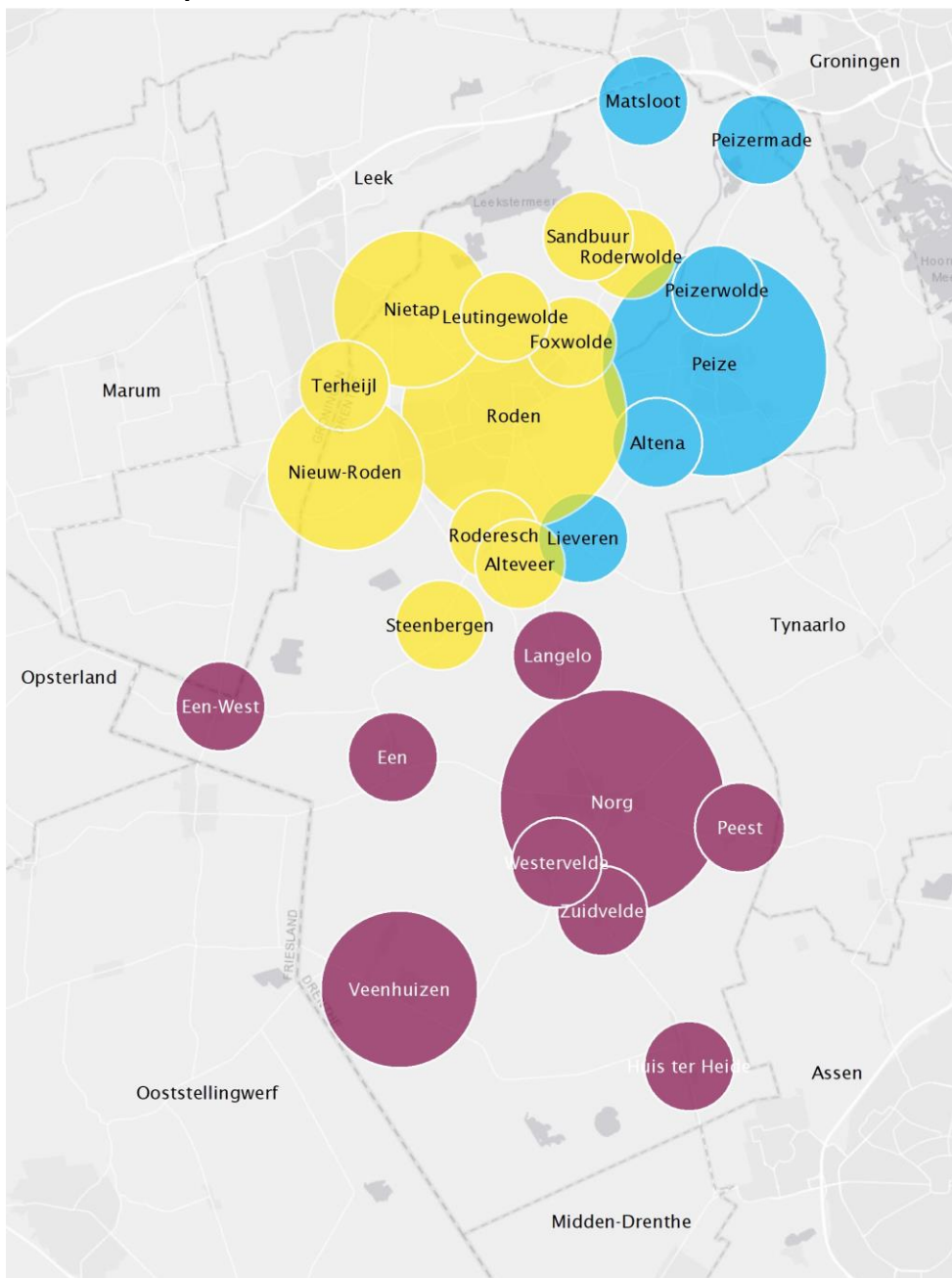
De bevolkingsprognoses zijn alleen beschikbaar op gemeenteniveau.

Tabel 2.1 Bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie plaatsen Noordenveld in 2019

Cluster	Plaats	Jonger dan 20 jaar	20 tot 65 jaar	65 jaar en ouder	Totaal
Norg	Een	160	510	170	840
	Een-West	50	140	40	230
	Huis ter Heide	30	80	20	130
	Langelo	30	130	60	220
	Norg	600	1.800	1.300	3.700
	Peest	30	80	30	140
	Veenhuizen	230	870	150	1.250
	Westervelde	30	90	40	160
	Zuidvelde	30	100	40	170
	<i>Totaal</i>		<i>1.190</i>	<i>3.800</i>	<i>1.850</i>
Peize	Lieveren	40	140	60	240
	Matsloot	-	20	10	30
	Peize (incl. Altena, Peizermade en Peizerwold)	1.210	2.930	1.380	5.520
	<i>Totaal</i>	<i>1.250</i>	<i>3.090</i>	<i>1.450</i>	<i>5.790</i>
Roden	Alteveer	20	40	50	110
	Foxwolde	40	100	80	220
	Leutingewolde	30	100	40	170
	Nietap (incl. Terheijl)	180	530	350	1.060
	Nieuw-Roden	330	830	340	1.500
	Roden	2.970	7.300	4.450	14.720
	Roderesch	60	190	80	330
	Roderwolde (incl. Sandbuur)	70	210	80	360
	Steenbergen	30	120	50	200
	<i>Totaal</i>	<i>3.730</i>	<i>9.420</i>	<i>5.520</i>	<i>18.670</i>

Bron: gemeente Noordenveld, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Kaart 2.1 Dorpen Noordenveld

Toelichting: Peize, Roden en Norg zijn de grote kernen in Noordenveld. De overige dorpen zijn (voor voorzieningen) op deze kernen gericht. In de kaart correspondeert de kleur van het dorp met de kern waarop deze veelal is gericht.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.2 Onderwijs

Gemeenten hebben een taakstelling in het voorzien van (binnen)sportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de scholen voor het primair onderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs gevestigd binnen de eigen gemeente.

Gemeente

In Noordenveld zijn zestien scholen voor het primair onderwijs gevestigd. In totaal staan ruim 2.500 leerlingen bij deze scholen in het schooljaar 2018/'19 ingeschreven. De Ronerborg, de Esborg en het Dr. Nassau College (locatie Norg) verzorgen het voortgezet onderwijs in Noordenveld. Bij de vo-scholen staan in totaal ruim 700 leerlingen in het schooljaar 2018/'19 ingeschreven.

De verwachting is dat het totale aantal leerlingen, zowel in het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs in Noordenveld, in de schooljaren 2024/'25 en 2034/'35 lager zal zijn dan in het schooljaar 2018/'19 (tabel 2.2). Rond het schooljaar 2026/'27 zal het aantal leerlingen in het primair onderwijs het laagst zijn, waarna het aantal leerlingen weer licht zal toenemen. Hetzelfde geldt voor het voortgezet onderwijs rond het schooljaar 2033/'34.

Tabel 2.2 Verwacht totale aantal leerlingen scholen Noordenveld naar onderwijstype in de schooljaren 2018/'19, 2024/'25 en 2034/'35

	Aantal scholen	2018/'19	2024/'25	2034/'35
Primair onderwijs	16	2.500	2.200	2.350
<i>t.o.v. 2018/'19</i>			-13%	-7%
Voortgezet onderwijs	3	700	600	550
<i>t.o.v. 2018/'19</i>			-15%	-22%

Bron: DUO, 2017 & 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Plaatsen

De meeste scholen in Noordenveld zijn gevestigd in Roden. De meeste leerlingen staan dan ook ingeschreven bij een school in Roden (tabel 2.3). De verwachting is dat het totale aantal leerlingen op de scholen in het cluster Norg stabiel zal blijven, waar het aantal leerlingen in de clusters Peize en Roden zal afnemen.

Tabel 2.3 Verwacht totale aantal leerlingen scholen naar plaats (o.b.v. locatie school) en onderwijstype Noordenveld in de schooljaren 2018/'19, 2024/'25 en 2034/'35

Cluster	Plaats	Onderwijstype	Aantal scholen	Aantal leerlingen		
				2018/'19	2024/'25	2034/'35
Norg	Een	Primair onderwijs	1	80	70	80
	Norg	Primair onderwijs	1	220	240	290
	Norg	Voortgezet onderwijs	1	180	150	140
	Veenhuizen	Primair onderwijs	1	80	60	70
	Westervelde	Primair onderwijs	1	50	40	50
	<i>Totaal</i>	<i>Primair onderwijs</i>	<i>4</i>	<i>420</i>	<i>410</i>	<i>480</i>
		<i>Voortgezet onderwijs</i>	<i>1</i>	<i>180</i>	<i>150</i>	<i>140</i>
Peize	Peize	Primair onderwijs	2	460	390	390
Roden	Nietap	Primair onderwijs	1	60	80	80
	Nieuw-Roden	Primair onderwijs	1	290	250	240
	Roden	Primair onderwijs	7	1.230	1.040	1.120
	Roden	Voortgezet onderwijs	2	530	450	410
	Roderwolde	Primair onderwijs	1	50	40	20
	<i>Totaal</i>	<i>Primair onderwijs</i>	<i>10</i>	<i>1.630</i>	<i>1.400</i>	<i>1.460</i>
		<i>Voortgezet onderwijs</i>	<i>2</i>	<i>530</i>	<i>450</i>	<i>410</i>

Bron: DUO, 2017; DUO, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

2.3 Sportdeelname

Traditionele sportaccommodaties, zoals sporthallen en sportvelden, worden naast voor het bewegingsonderwijs, in de regel hoofdzakelijk gebruikt door sportverenigingen die zijn aangesloten bij een sportbond. De ledenontwikkeling van de desbetreffende sportbonden geeft derhalve een goede indicatie van de ontwikkeling in het (structurele) gebruik van deze sportaccommodaties.

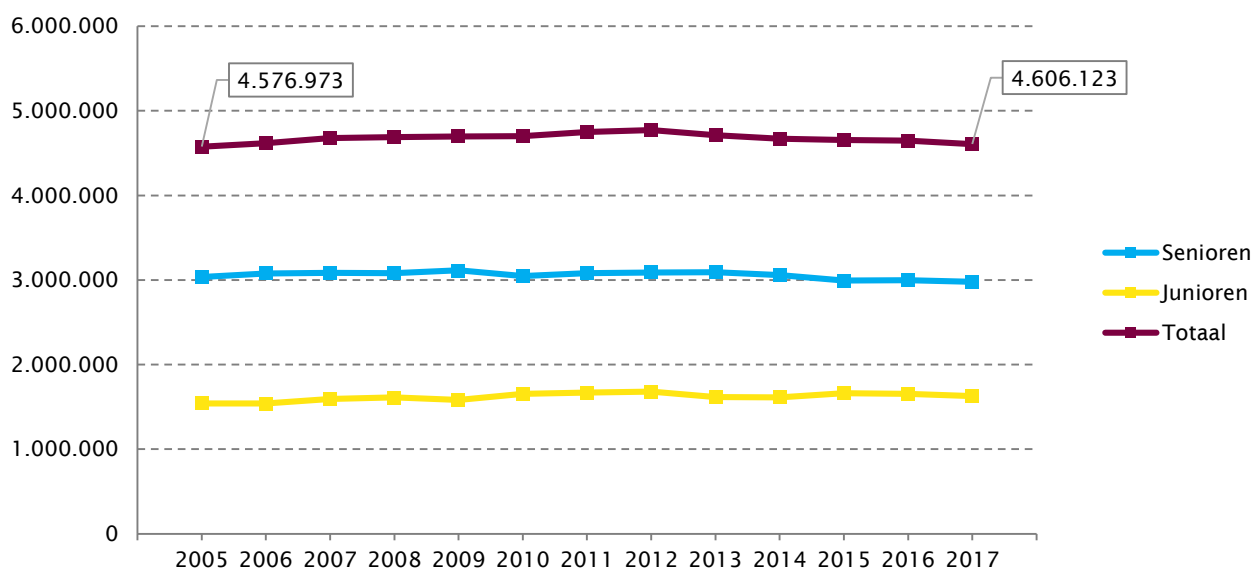
Landelijk

In de afgelopen twaalf jaar is de sportdeelname in Nederland na een periode van groei inmiddels constant. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel en ligt rond 65 procent, evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportbond (26%).

Totale aantal lidmaatschappen

Het totale aantal lidmaatschappen bij alle sportbonden in Nederland is in de periode 2005-2012 gestegen tot ruim 4.7 miljoen, maar sindsdien is sprake van een daling van ruim 150.000 (figuur 2.3). In 2017 is 26 procent van de Nederlandse bevolking lid van een sportbond. Het lidmaatschap bij de junioren ligt beduidend hoger dan het lidmaatschap bij de senioren, respectievelijk 48 procent bij de junioren om 22 procent bij de senioren.

Figuur 2.3 Ontwikkeling lidmaatschappen bij sportbonden in de periode 2005-2017 (in aantallen)

Noot: het aantal lidmaatschappen is exclusief het aantal leden van de bonden die later dan 2005 bij NOC*NSF toetrad of tussen 2005 en 2017 is afgevallen.

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2005-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Zaalsporten

Badminton Nederland (circa 39.000 leden in 2017), de Nederlandse Tafeltennisbond (circa 27.000 leden in 2017) en de Nederlandse Volleybalbond (circa 118.000 leden in 2017) hebben in 2017 minder leden dan in 2005. Met name het aantal leden bij de badmintonbond is significant afgenomen. De afname van het aantal leden bij de volleybalbond is de laatste jaren gestagneerd (figuur 2.4).

De Nederlandse Basketball Bond (circa 51.000 leden in 2017) en de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (circa 302.000 leden in 2017) hebben in 2017 meer leden dan in 2005. De toename bij de

gymnastiekbond is toe te schrijven aan een wijziging in de registratiemethode en niet zozeer aan een werkelijke toename van het aantal leden (figuur 2.4).

Figuur 2.4 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse zaalsportbonden in de periode 2005-2017 (met 2005 als uitgangsjaar; in procenten)

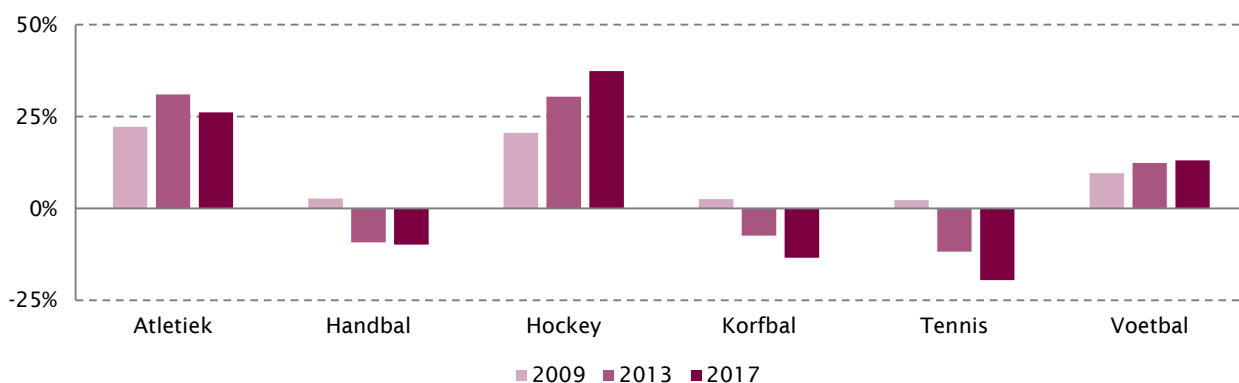
Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2000-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Buitensporten

De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond is de grootste sportbond in Nederland met ruim 1,2 miljoen leden in 2017. Sinds 2005 is het ledental toegenomen met circa 140.000. De afgelopen jaren is het ledental redelijk stabiel. Het aantal vrouwen en meisjes aangesloten bij de voetbalbond neemt nog wel relatief veel toe. Ondanks een significante afname van het aantal leden sinds 2005 is de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond met ruim 570.000 leden in 2017 nog steeds de tweede sportbond van Nederland. De afgelopen vijf jaar is met name het aantal junioren afgenomen. De Atletiekunie (circa 137.000 leden in 2017) en de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (circa 254.000 leden in 2017) hebben in 2017 significant meer leden dan in 2005. De groei bij de Atletiekunie is de laatste jaren gestagneerd (figuur 2.5).

Handbal en korfbal zijn van oorsprong veldsporten. Tegenwoordig worden beide sporten meer in de zaal beoefend dan op het veld. Zowel het Nederlands Handbal Verbond (circa 49.000 leden in 2017) als het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (circa 86.000 leden in 2017) hebben in 2017 minder leden dan in 2005. Bij beide bonden is de afname de laatste jaren gestagneerd (figuur 2.5). Opvallend is de toename van het aantal senioren bij de handbalbond (+23% in de periode 2012-2017) en de afname van het aantal junioren (-31% in dezelfde periode).

Figuur 2.5 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse buitensportbonden in de periode 2005-2017 (met 2005 als uitgangsjaar; in procenten)

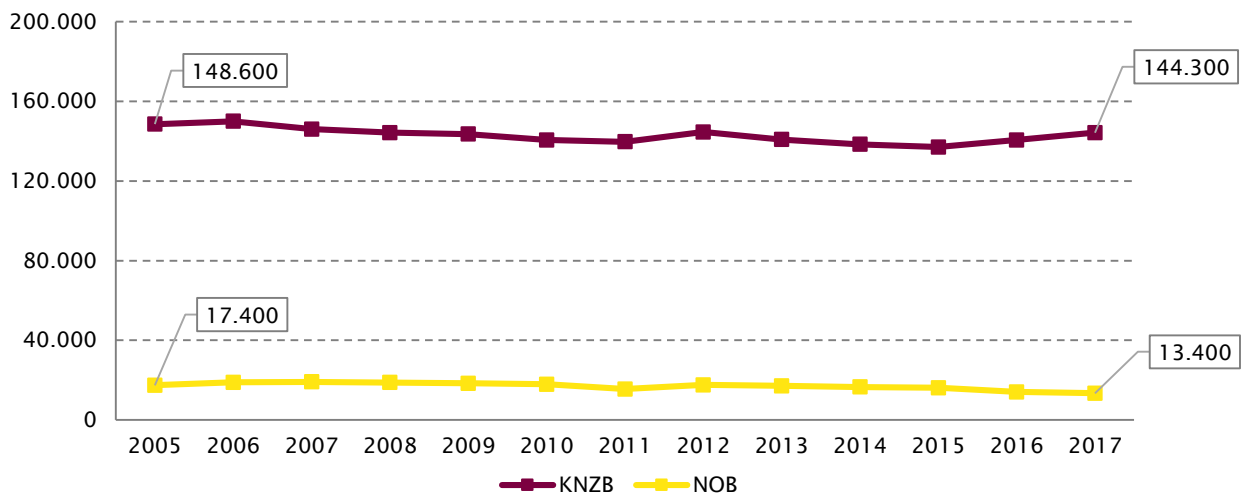
Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2005-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Zwemmen

De zwemdeelname in Nederland neemt landelijk gezien af. In 2018 beoefende circa 12 procent van de Nederlanders een zwemsport. In 2010 lag dit nog op 16 procent.

De Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) is de grootste zwemsportbond in Nederland met circa 144.300 leden in 2017. Het aantal leden bij de KNZB neemt na een periode van daling weer toe. De Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) telt circa 13.400 leden in 2017. Dit is bijna 25 procent minder dan in 2005 (figuur 2.6). Reddingsbrigade Nederland telt circa 13.400 leden in 2017 (niet in figuur). De algemene trend bij de zwemsportbonden is dat naar verhouding steeds meer senioren zijn aangesloten.

Figuur 2.6 Aantal lidmaatschappen bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) en de Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) in de periode 2005-2017

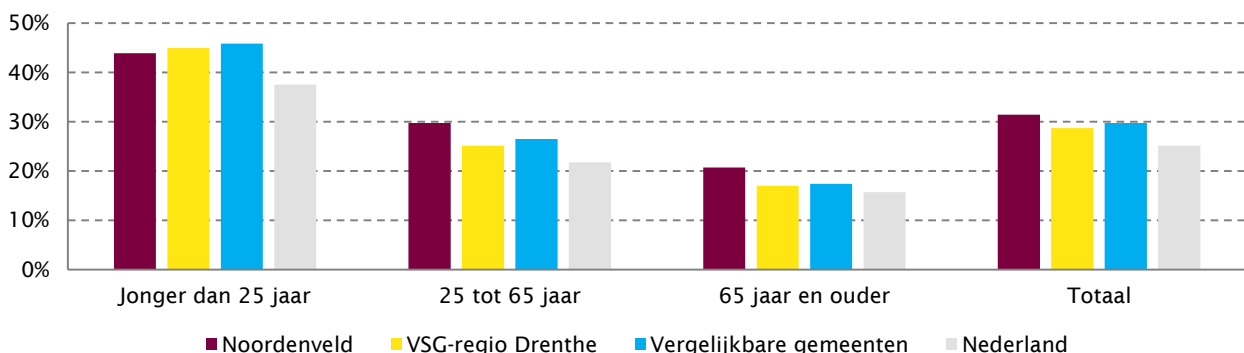

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2005-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Noordenveld

In Noordenveld is ruim 31 procent van de inwoners in 2017 lid van een sportbond, ten opzichte van 26 procent van alle Nederlanders. Het aandeel sportbondleden is in Noordenveld eveneens hoger dan het gemiddelde in de VSG-regio Drenthe en als het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (o.b.v. stedelijkheid en gemeentegrootte). In Noordenveld zijn met name veel inwoners van 25 jaar en ouder lid van een sportbond (figuur 2.7).

Figuur 2.7 Aantal inwoners dat lid is van een sportbond naar leeftijdscategorie in 2017 (in procenten)

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

In Noordenveld is, net als landelijk, de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond de grootste sportbond met circa 2.800 leden in 2017 (tabel 2.4). De Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (circa 900 leden in 2017) en Sportvisserij Nederland (circa 1.900 leden in 2017) zijn relatief goed vertegenwoordigd in Noordenveld. De Koninklijke Nederlandse Hockey Bond heeft daarentegen relatief weinig leden in Noordenveld (circa 260 leden in 2017).

Tabel 2.4 Ledenpercentage tien grootste sportbonden in Nederland in 2017

	Atletiek	Golf	Gymnastiek	Hockey	Paardensport	Sportvissen	Tennis	Voetbal	Volleybal	Zwemmen
Noordenveld	1,0	2,4	2,8	0,8	1,4	5,8	3,8	8,5	0,9	1,1
<i>t.o.v. Nederland</i>	<i>+2</i>	<i>+3</i>	<i>+1,1</i>	<i>-,7</i>	<i>+5</i>	<i>+3,0</i>	<i>+6</i>	<i>+1,5</i>	<i>+2</i>	<i>-,3</i>
VSG-regio Drenthe	0,7	1,4	2,6	0,6	1,4	5,5	2,3	8,6	1,1	0,7
<i>t.o.v. Nederland</i>	<i>-,1</i>	<i>-,7</i>	<i>+1,0</i>	<i>-,9</i>	<i>+5</i>	<i>+2,6</i>	<i>-,8</i>	<i>+1,6</i>	<i>+5</i>	<i>-,1</i>
Vergelijkbare gemeenten	0,8	1,9	2,1	1,2	1,3	3,8	4,0	9,2	1,0	0,8
<i>t.o.v. Nederland</i>	<i>,0</i>	<i>-,2</i>	<i>+4</i>	<i>-,3</i>	<i>+4</i>	<i>+1,0</i>	<i>+8</i>	<i>+2,2</i>	<i>+3</i>	<i>,0</i>
Nederland	0,8	2,1	1,7	1,5	0,9	2,8	3,2	7,0	0,7	0,8

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

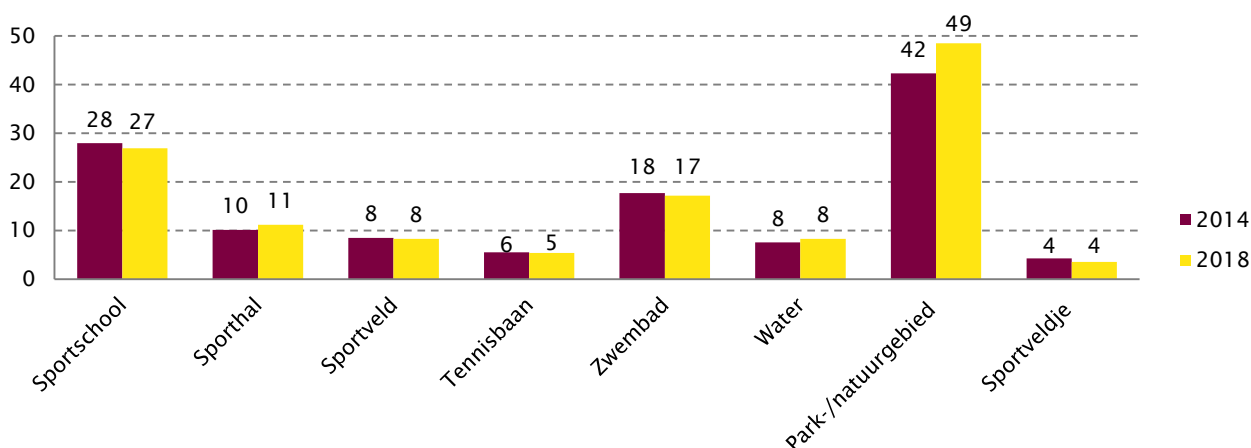
2.4 Sportaccommodatiegebruik

Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het om sportbeoefening gaat, maakt de volwassenen Nederlander bij het sporten vooral gebruik van de openbare ruimte (figuur 2.8). Ook een derde van de Nederlandse kinderen sport in de openbare ruimte (figuur 2.9). Daarbij wordt de openbare ruimte veelal gebruikt voor hardlopen, wandelen en wielrennen. In vergelijking met 2014 valt op dat het gebruik van de openbare ruimte, met name bij de volwassenen, is toegenomen.

Sporthallen worden ten opzichte van de openbare ruimte beduidend minder door de volwassenen Nederlander als sportaccommodatie gebruikt. Daarentegen sport ruim een kwart van de Nederlandse kinderen in een sporthal. Het gebruik van sporthallen voor de sportbeoefening is ten opzichte van 2014 zowel bij de volwassenen als bij de kinderen toegenomen.

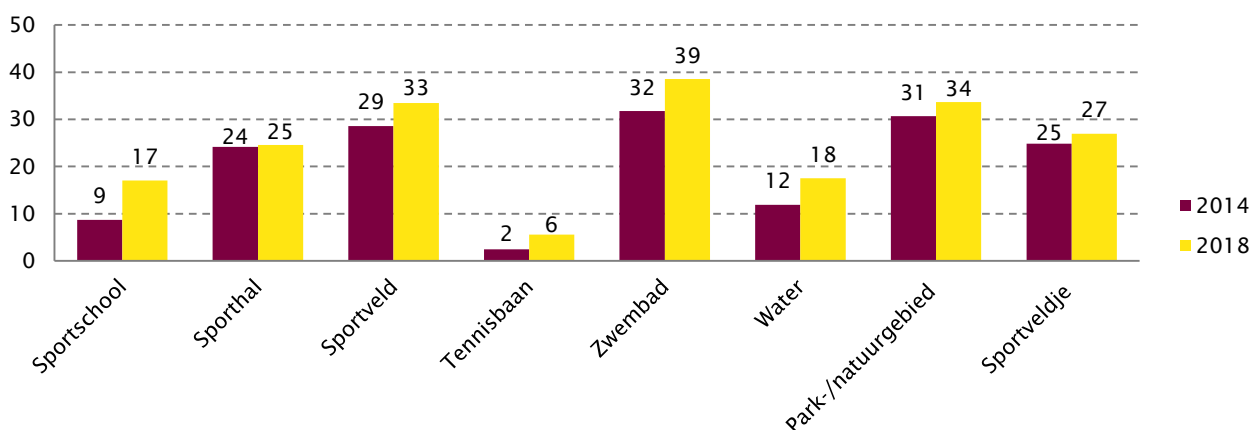
De sportvelden en de zwembaden worden voor sportbeoefening, evenals de sporthallen, met name gebruikt door de Nederlandse kinderen gebruikt en niet zozeer door de volwassenen Nederlander. Het gebruik van sportvelden en zwembaden door kinderen is sinds 2014 toegenomen. Het gebruik door volwassenen is redelijk constant gebleven.

Figuur 2.8 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door volwassenen in 2014 en 2018 (in procenten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek, 2014 en 2018 (Mulier Instituut).

Figuur 2.9 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door kinderen in 2014 en 2018 (in procenten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek, 2014 en 2018 (Mulier Instituut).

2.5 Conclusie en beleidsimplicaties

Noordenveld telt circa 31.300 inwoners in 2019. De verwachting is dat het totale aantal inwoners tot en met 2035 redelijk stabiel zal blijven. De bevolking zal wel vergrijzen, met als bijkomend gevolg dat het aantal leerlingen ingeschreven bij de scholen in Noordenveld zal afnemen.

Een relatief groot deel van de inwoners van Noordenveld is lid van een sportvereniging of -bond, met name het aantal ouderen dat lid is, is opvallend hoog. Landelijk neemt over het algemeen het aantal leden bij de buitensporten toe en bij de zaal- en zwemsporten af. Formele sportaccommodaties (bv. sportvelden en sporthallen) worden voornamelijk gebruikt door de jeugd. Gelet op de vergrijzende bevolking van Noordenveld zal beleidsmatig aandacht besteed moeten worden aan de oudere doelgroepen, en hun gebruik aan de formele sportaccommodaties.

3. Binnensportruimte

In dit hoofdstuk zetten we het aanbod aan binnensportruimte af tegen de behoefte aan binnensportruimte in Noordenveld. Binnensportruimte wordt gezien als de overdekte sportruimte die wordt benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs. Het bijzondere van deze accommodaties is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en bewegingsonderwijs en anderzijds dat meerdere sporten door middel van verschillende belijningen van dezelfde sportvloer gebruikmaken. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte accommodaties, zoals danszalen, dojo's en turnhallen, die alleen voor één tak van sport gebruikt kunnen worden. Waar het gaat om de multifunctionele overdekte accommodaties, is een driedeling in typen gangbaar. Deze indeling is gebaseerd op de oppervlakte van de sportvloer. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen.

3.1 Aanbod

In Noordenveld zijn vier sporthallen aanwezig. Alle sporthallen zijn in gemeentelijke eigendom (tabel 3.1). Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal, en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen).

In alle sporthallen in Noordenveld is een scheidingswand aanwezig. Scheidingswanden maken gedeelde zaalhuur door meerdere gebruikers mogelijk. De scheidingswanden in de sporthallen van De Hullen zijn niet geluidsarm, waardoor bij gedeelde zaalhuur gebruikers geluidsoverlast kunnen ondervinden. Het is dan ook niet mogelijk om in één sporthal van De Hullen twee gymlessen tegelijkertijd te laten plaatsvinden. De scheidingswanden in De Brinkhof en sporthal Peize zijn wel geluidsarm.

In Noordenveld zijn elf gymzalen aanwezig, waarvan negen in gemeentelijke eigendom zijn (tabel 3.1). Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren en zijn niet voor alle (verenigings)sporten geschikt. De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid uit de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Gymzalen kunnen in sommige gevallen wel als trainingsmogelijkheden voor andere sporten fungeren.

In Noordenveld zijn geen sportzalen aanwezig. In Roden staat de dojo van judovereniging Chi-Do. De dojo vangt een deel van de (sportspecifieke) behoefte aan binnensportruimte op.

Tabel 3.1 Aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld in 2019

Cluster	Plaats	Accommodatie	Eigendom	Opmerking
<i>Sporthallen</i>				
Norg	Norg	De Brinkhof	Gemeente Noordenveld	1 scheidingswand aanwezig
Peize	Peize	Peize	Gemeente Noordenveld	1 scheidingswand aanwezig
Roden	Roden	De Hullen A	Gemeente Noordenveld	1 scheidingswand aanwezig
Roden	Roden	De Hullen B	Gemeente Noordenveld	1 scheidingswand aanwezig
<i>Gymzalen</i>				
Norg	Een	De Schans	Gemeente Noordenveld	Exploitatie door stichting dorps huis De Schans
Norg	Norg	De Hekakker	Gemeente Noordenveld	-
Norg	Veenhuizen	Veenhuizen	Gemeente Noordenveld	-
Peize	Peize	Peize	Gemeente Noordenveld	-
Roden	Nieuw-Roden	Nieuw Roden	Gemeente Noordenveld	-
Roden	Roden	Floralaan	Gemeente Noordenveld	-
Roden	Roden	't Hoge Holt	Gemeente Noordenveld	-
Roden	Roden	Schonauwen	Gemeente Noordenveld	-
Roden	Roden	Nijlandspark	RSG De Borgen	-
Roden	Roderesch	Het Rashuys	Stichting RAS	Via erfpacht en recht van opstal overgedragen door de gemeente Noordenveld
Roden	Roderwolde	De Doefkamp	Gemeente Noordenveld	Exploitatie door stichting Dorps huis Roderwolde
<i>Overige overdekte sportaccommodaties</i>				
Roden	Roden	Dojo Chi-Do	Judovereniging Chi-Do	-

Toelichting: de scheidingswanden in de sporthallen van sportcentrum De Hullen zijn niet geluidsarm.

Geplande mutaties

Gymzaal Nijlandspark van RSG De Borgen wordt beoordeeld als verouderd². De intentie is om nabij de schoolgebouwen van RSG De Borgen in Roden een nieuwe gymzaal en een beweegbox te realiseren³. Een beweegbox is een overdekte accommodatie met een sportvloer van 16 bij 16 meter en is ingericht met diverse interactieve elementen. Dit type accommodatie biedt een andere functionaliteit voor zowel het bewegingsonderwijs als de georganiseerde sport ten opzichte van de traditionele binnensportruimtes. Definitieve besluitvorming over de komst van de nieuwe accommodaties moet nog plaatsvinden, evenals over de toekomst van gymzaal Nijlandspark.

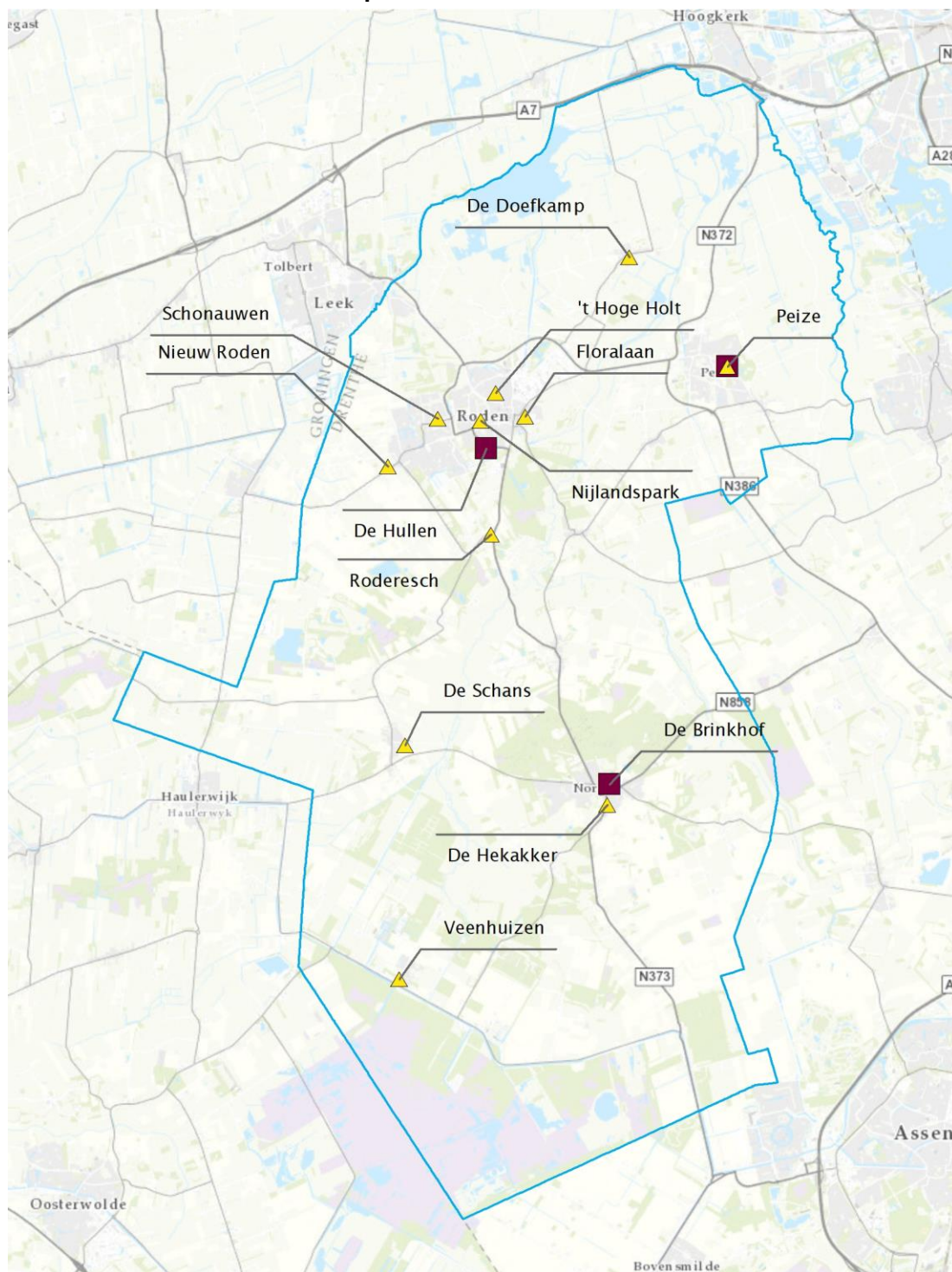
² RSG De Borgen is een regionale scholengemeenschap.

³ Gemeente Noordenveld, 2017; Integraal Huisvestingsplan (gemeente Noordenveld), 2018.

Spreiding

De sporthallen en de meeste gymzalen in Noordenveld bevinden zich in één van de drie grote kernen (Norg, Peize of Roden; kaart 3.1).

Kaart 3.1 Aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld in 2019

Paars = sporthal

Geel = gymzaal

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Afstand voor inwoners naar binnensportruimte

De inwoners van Noordenveld moeten gemiddeld 2,2 kilometer reizen naar de dichtstbijzijnde sporthal (tabel 3.2). Dat is verder dan het landelijke gemiddelde (1,6 kilometer), maar vergelijkbaar met het gemiddelde in de VSG-regio Drenthe (2,1 kilometer). Voor circa 4.600 inwoners van Noordenveld (veelal woonachtig in Veenhuizen) is de afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal groter dan 3 kilometer.

Voor circa 1.600 inwoners van Noordenveld ligt de dichtstbijzijnde sporthal buiten Noordenveld. Voor (een deel van) de inwoners van Een, Een-West en Veenhuizen (allen cluster Norg) is De Bongerd in Haulerwijk (gemeente Ooststellingwerf) de dichtstbijzijnde sporthal. Sporthal Hoogkerk in Groningen is de dichtstbijzijnde sporthal voor de inwoners van Matsloot en Peizermade (beiden cluster Peize). Voor de inwoners van Nietap (cluster Roden) is de Rodenburghal in Leek (gemeente Westerkwartier) de dichtstbijzijnde sporthal.

Tabel 3.2 Gemiddelde afstand (gemeten over de weg, in kilometers) inwoners Noordenveld naar dichtstbijzijnde binnensportruimte naar type en dorp in 2019

Cluster	Dorp	Aantal inwoners	Afstand tot binnensportruimte	
			Sporthal	Sporthal of gymzaal
Norg	Een	840	4,8	0,6
	Een-West	220	3,1	4,4
	Huis ter Heide	140	5,1	7,1
	Langelo	220	3,3	3,0
	Norg	3.700	1,0	0,9
	Peest	140	2,9	2,9
	Veenhuizen	1.240	7,8	2,4
	Westervelde	160	1,9	1,7
	Zuidvelde	170	2,9	2,4
	<i>Totaal/gemiddelde</i>	<i>6.830</i>	<i>4,1</i>	<i>1,7</i>
Peize	Altena	110	2,8	2,8
	Lieveren	240	3,4	3,0
	Matsloot	30	4,8	4,7
	Peize	5.380	0,8	0,8
	Peizermade	100	2,1	5,4
	Peizerwold	40	2,1	2,1
	<i>Totaal/gemiddelde</i>	<i>5.790</i>	<i>1,1</i>	<i>1,2</i>
Roden	Alterveer	110	3,0	0,9
	Foxwolde	220	3,4	1,8
	Leutingewolde	160	3,0	1,6
	Nietap	350	2,1	2,6
	Nieuw-Roden	1.500	2,1	0,8
	Roden	14.730	1,3	0,5
	Roderesch	340	1,6	1,1
	Roderwolde	320	4,9	0,3
	Sandbuur	30	6,3	1,5
	Steenbergen	210	5,0	2,7
	Terheijl	700	2,2	0,9
	<i>Totaal/gemiddelde</i>	<i>18.650</i>	<i>1,7</i>	<i>0,8</i>
<i>Noordenveld Totaal/gemiddelde</i>	<i>31.300</i>	<i>2,2</i>	<i>1,1</i>	

Afstand van onderwijslocaties naar binnensportruimte

De spreiding van de binnensportruimtes dient dusdanig te zijn dat de gemeente voldoet aan haar taakstelling om te voorzien in binnensportruimte voor het bewegingsonderwijs. De binnensportruimte waar de scholen hun gymlessen geven, moet binnen een bepaalde afstand vanaf het schoolgebouw te bereiken zijn.

De Elsaker (gevestigd in Westervelde, cluster Norg) en De Flint (gevestigd in Nietap, cluster Roden) zijn de enige twee (van de zestien) scholen voor het primair onderwijs in Noordenveld die geen (gemeentelijke) binnensportruimte binnen 1 kilometer van het schoolgebouw hebben. De Elsaker maakt gebruik van sporthal De Brinkhof (in Norg, 2,4 kilometer) en De Flint van de sporthallen in De Hullen (in Roden, 3,2 kilometer) en gymzaal De Doefkamp (in Roden, 5,7 kilometer). De leerlingen van beide scholen worden voor het bewegingsonderwijs met de bus vervoerd van de school naar de binnensportruimtes. De gemeente Noordenveld bekostigt het gymnastiekvervoer.

De scholen voor het voortgezet onderwijs hebben meerdere (gemeentelijke) binnensportruimtes bereikbaar binnen 2 kilometer van het schoolgebouw.

In bijlage 1 zijn de afstanden tussen de scholen en de binnensportruimtes opgenomen.

Landelijk vergeleken

De sporthallen en gymzalen in Noordenveld vertalen zich naar 23 zaaldelen⁴. Hierbij is een sporthal gelijk aan drie zaaldelen, een sportzaal telt twee zaaldelen en een gymzaal één zaaldeel (ongeacht hoeveel scheidingswanden in de ruimtes aanwezig zijn). Zowel het aantal sporthallen als gymzalen in Noordenveld is hoger dan in de vergelijkingsregio's. Ondanks het ontbreken van sportzalen, is het totale aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld relatief hoog (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Benchmark aanbod binnensportruimte Noordenveld in 2019

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaaldelen	
	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 Inwoners	Abs.	Per 25.000 Inwoners
Noordenveld (t.o.v. Nederland)	4	3,2 (+0,9)	-	0,0 (-1,0)	11	8,8 (+2,5)	23	18,4 (+3,4)
VSG-regio Drenthe (t.o.v. Nederland)	60	3,0 (+0,8)	30	1,5 (+0,5)	114	5,8 (-0,5)	354	18,0 (+3,0)
Vergelijkbare gemeenten (t.o.v. Nederland)	118	3,3 (+1,0)	60	1,7 (+0,7)	191	5,1 (-1,2)	665	18,3 (+3,3)
Nederland	1.548	2,3	682	1,0	4.310	6,3	10.318	15,0

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

⁴ Vier sporthallen (twaalf zaaldelen) en elf gymzalen (twaalf zaaldelen).

3.2 Behoeft

(Georganiseerde) binnensport

De normatieve behoefte aan sporthallen en sportzalen voor de (georganiseerde) binnensport wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen⁵. De draagvlakcijfers houden rekening met de omvang en samenstelling van de bevolking om het aantal benodigde sporthallen en sportzalen te bepalen. De normatieve behoefte wordt weergegeven in een bandbreedte, met een minimale behoefte en een maximale behoefte. Of de minimale of maximale behoefte van toepassing is, is afhankelijk van (onder andere) de lokale sportdeelname en het aanbod aan overige (overdekte) sportaccommodaties.

Noordenveld

In Noordenveld bestaat in 2019 voor de (georganiseerde) binnensport een behoefte van twee sporthallen en tussen de twee en drie sportzalen. Het aanbod van vier sporthallen is hoger dan de behoefte aan sporthallen. In Noordenveld zijn geen sportzalen aanwezig om aan de behoefte van twee tot drie sportzalen te voldoen. De behoefte aan sporthallen en sportzalen vertaalt zich naar een behoefte van tussen de negen en elf zaaldelen. Het aanbod aan zaaldelen in de sporthallen en sportzalen is twaalf; zodoende overstijgt gemeentebreed het aanbod aan binnensportruimte de behoefte (tabel 3.4).

De verwachte bevolkingsontwikkeling tot en met 2035 heeft geen gevolgen voor de behoefte aan sporthallen en sportzalen (tabel 3.4).

Plaatsen

Sportaccommodaties hebben een verzorgingsgebied dat niet ophoudt bij de grenzen van het dorp (of bij de gemeentegrens). Dat wil zeggen dat de sporters die gebruikmaken van de sportaccommodatie niet per definitie woonachtig hoeven te zijn in dezelfde plaats (of gemeente) als waar de sportaccommodatie zich bevindt.

In Norg en Peize bestaat voldoende bestaansrecht voor een sportzaal, in Roden voor een sporthal. In Norg en Peize staat één sporthal, in Roden twee, waarmee het aanbod in de drie kernen groter is dan de behoefte. In de overige dorpen is onvoldoende behoefte voor een sportzaal of sporthal. In de clusters Norg, Peize en Roden is het aanbod aan binnensportruimte conform de behoefte of overstijgt het aanbod de behoefte (tabel 3.5).

⁵ De Planologische Kengetallen (2002) betreft een bundel van vier delen met kengetallen die betrekking hebben op de planologie die is uitgegeven door Kluwer.

Tabel 3.4 Gemeentebrede vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen Noordenveld (o.b.v. Planologische Kengetallen) in 2019, 2025 en 2035

Type	Aanbod	Behoefte		Overshot (+)/tekort (-)	
		Min.	Max.	Min.	Max.
<i>Sporthallen (3 zaaldelen)</i>					
2019	4	2 (1,4)	2 (1,8)	+2	+2
2025	4	2 (1,4)	2 (1,8)	+2	+2
2035	4	2 (1,4)	2 (1,8)	+2	+2
<i>Sportzalen (2 zaaldelen)</i>					
2019	-	2 (2,2)	3 (2,8)	-2	-3
2025	-	2 (2,2)	3 (2,7)	-2	-3
2035	-	2 (2,2)	3 (2,7)	-2	-3
<i>Zaaldelen</i>					
2019	12	9 (8,5)	11 (11,0)	+3	+1
2025	12	9 (8,5)	11 (11,0)	+3	+1
2035	12	9 (8,5)	11 (11,0)	+3	+1

Tabel 3.5 Vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen plaatsen Noordenveld (o.b.v. Planologische Kengetallen) in 2019

Cluster	Plaats	Sporthallen			Sportzalen			Zaaldelen		
		Aanbod	Behoefte		Aanbod	Behoefte		Aanbod	Behoefte	
			Min.	Max.		Min.	Max.		Min.	Max.
Norg	Een		-(,0)	-0,1	-(,1)	-(,1)		-(,2)	1(,3)	
	Een-West		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	Huis ter Heide		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,0)	
	Langelo		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	Norg	1	-(,2)	-(,2)	1(,3)	1(,3)	3	1(1,0)	2(1,3)	
	Peest		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,1)	
	Veenhuizen		-(,1)	-(,1)	-(,1)	-(,1)		1(,4)	1(,5)	
	Westervelde		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,1)	
	Zuidvelde		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,1)	
	<i>Totaal</i>	<i>1</i>	<i>1(,3)</i>	<i>1(,4)</i>	<i>1(,5)</i>	<i>1(,6)</i>	<i>3</i>	<i>2(1,9)</i>	<i>3(2,4)</i>	
Peize	Lieveren		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	Matsloot		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,0)	
	Peize (incl. Altena, Peizermade en Peizerwold)	1	-(,2)	1(,3)	1(,4)	1(,5)	3	2(1,5)	2(2,0)	
	<i>Totaal</i>	<i>1</i>	<i>1(,3)</i>	<i>1(,3)</i>	<i>1(,4)</i>	<i>1(,5)</i>	<i>3</i>	<i>2(1,6)</i>	<i>2(2,1)</i>	
Roden	Alteveer		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,0)	
	Foxwolde		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	Leutingewolde		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,0)	-(,1)	
	Nietap (incl. Terheijl)		-(,0)	-(,1)	-(,1)	-(,1)		1(,3)	1(,4)	
	Nieuw-Roden		-(,1)	-(,1)	-(,1)	-(,1)		1(,4)	1(,5)	
	Roden	2	1(,6)	1(,8)	1(1,0)	2(1,3)	6	4(3,9)	5(5,1)	
	Roderesch		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	Roderwolde (incl. Sandbuur)		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	Steenbergen		-(,0)	-(,0)	-(,0)	-(,0)		-(,1)	-(,1)	
	<i>Totaal</i>	<i>2</i>	<i>1(,8)</i>	<i>1(1,1)</i>	<i>2(1,3)</i>	<i>2(1,6)</i>	<i>6</i>	<i>5(5,1)</i>	<i>7(6,5)</i>	

Bewegingsonderwijs

Het bewegingsonderwijs is een verplicht vak in het primair onderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs. Scholen zijn echter vrij in het kiezen van de duur en frequentie van de gymlessen.

In Noordenveld is in de beleidsregel *Bekostiging lokalen bewegingsonderwijs voor scholen* het aantal uren bewegingsonderwijs vastgelegd die de scholen bij de gemeente kunnen aanvragen, waarvoor de gemeente ruimte ter beschikking moet stellen. Uitgangspunt is dat elke week aan elke groep van 6- tot 12-jarigen in het primair onderwijs twee gymlessen van 45 minuten gegeven kunnen worden (wekelijks 1,5 klokuur). Indien een po-school niet over een speellokaal beschikt waarin de groepen van leerlingen jonger dan 6 jaar in kunnen gymmen, kan de school aanspraak maken op ruimte waarin wekelijks vijf gymlessen van 45 minuten aan deze groepen gegeven kunnen worden (wekelijks 3,75 klokuur). Het wekelijkse aantal klokuren die de scholen voor het voortgezet onderwijs kunnen aanvragen, is afhankelijk van het aantal leerlingen en het onderwijstype.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt het aantal klokuren genoemd die de scholen bij de gemeente hebben aangevraagd. Alle uren die de scholen hebben aangevraagd, zijn toegekend.

Gemeente

De scholen voor het primair onderwijs in Noordenveld hebben in totaal ruim 166 klokuren bij de gemeente aangevraagd om wekelijks tijdens het schooljaar 2018/'19 in een (gemeentelijke) binnensportruimte te laten plaatsvinden. Om deze klokuren te accommoderen, zijn minimaal zeven zaaldelen nodig. De scholen voor het voortgezet onderwijs in Noordenveld hebben in totaal 87 klokuren aangevraagd, waarvoor minimaal drie zaaldelen nodig zijn⁶ (tabel 3.6).

De verwachte afname van het aantal leerlingen ingeschreven bij de scholen in Noordenveld zal leiden tot een lagere behoefte aan binnensportruimte in de schooljaren 2024/'25 en 2034/'35 ten opzichte van het schooljaar 2018/'19 (tabel 3.6). In hoeverre dit zijn weerslag in de praktijk zal hebben, is afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van het bewegingsonderwijs (mogelijke verruiming van het wekelijks aantal klokuren) en de gevolgen van de dalende aantallen op het toekomstig aantal en spreiding van de onderwijslocaties (sluitingen en/of fusies).

Het aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld bestaat uit zeventien af te scheiden zaaldelen⁷, waarvan vijftien in gemeentelijke eigendom zijn, één in eigendom van een scholengemeenschap en één in eigendom van een dorpsvereniging. Gemeentebreed overstijgt hiermee het aanbod de behoefte voor het bewegingsonderwijs, nu en in de toekomst. De binnensportruimtes moeten echter binnen een bepaalde afstand van de onderwijslocaties bereikbaar zijn (zie paragraaf 3.1 en hieronder).

⁶ Voor het primair onderwijs wordt uitgegaan dat in een schoolweek in één zaaldeel maximaal 34 gymlessen van 45 minuten ingeroosterd kunnen worden (in totaal 26 klokuren); voor het voortgezet onderwijs wordt uitgegaan van maximaal 40 gymlessen van 50 minuten (in totaal 34 klokuren).

⁷ In totaal bestaat het aanbod in Noordenveld uit 23 zaaldelen. In de sporthallen zijn echter niet alle zaaldelen (geluidsarm) af te scheiden, waardoor de zaaldelen niet gelijktijdig voor het bewegingsonderwijs kunnen worden gebruikt. Het aanbod aan af te scheiden zaaldelen bestaat uit twee delen in De Brinkhof, twee delen in sporthal Peize, twee delen in De Hullen en elf gymzalen. Zie paragraaf 3.1.

Tabel 3.6 (Verwachte) behoefte aan binnensportruimte t.b.v. bewegingsonderwijs scholen Noordenveld naar onderwijstype in de schooljaren 2018/'19, 2024/'25 en 2034/'35

Onderwijs- type	Aantal scholen	Behoefte						Aanbod
		2018/'19		2024/'25		2034/'35		Af te scheiden zaaldelen
		Klokuren	Zaaldelen	Klokuren	Zaaldelen	Klokuren	Zaaldelen	
Primair onderwijs	16	166,75	7 (6,4)	148,25	6 (5,7)	158,75	7 (6,1)	
Voortgezet onderwijs	3	87,00	3 (2,6)	73,75	3 (2,2)	67,50	2 (2,0)	17

Noot: De klokuren in het schooljaar 2018/'19 betreffen het aantal door de scholen bij de gemeente Noordenveld aangevraagde klokuren. In bijlage 1 is het aantal aangevraagde klokuren per school in het schooljaar 2018/'19 opgenomen.

Plaatsen

Alleen in de plaatsen Westervelde (cluster Norg) en Nietap (cluster Roden) is geen binnensportruimte aanwezig om in de behoefte van de scholen in de desbetreffende plaatsen te voorzien. In paragraaf 3.1 is reeds behandeld dat De Elsakker in Westervelde gebruikmaakt van sporthal De Brinkhof (in Norg) en De Flint van de sporthallen De Hullen (in Roden) en gymzaal De Doefkamp (in Roden). In de overige plaatsen is voldoende binnensportruimte aanwezig om aan de normatieve behoefte van de scholen te voldoen; in Norg en Roden is voldoende binnensportruimte om tevens in de behoefte van respectievelijk De Elsakker en De Flint te voorzien (tabel 3.7).

De verwachte afname van het aantal leerlingen ingeschreven bij de scholen in Noordenveld zal niet leiden tot een lagere behoefte aan zaaldelen ten behoeve van het bewegingsonderwijs op dorps- of clusterniveau (niet in tabel). Dat wil zeggen dat het minimale aantal benodigde zaaldelen in de schooljaren 2024/'25 en 2034/'35 in de dorpen en clusters gelijk is aan dat in het schooljaar 2018/'19, ervan uitgaande dat het huidige aantal onderwijslocaties (en spreiding hiervan) gelijk zal blijven tot en met 2035.

Tabel 3.7 Behoeft binnensportruimte t.b.v. bewegingsonderwijs scholen Noordenveld naar plaats en onderwijstype in het schooljaar 2018/'19

Cluster	Plaats	Onderwijstype	Aantal scholen	Behoeft		Aanbod
				Klokuren	Zaaldelen	Af te scheiden zaaldelen
Norg	Een	Primair onderwijs	1	5,25	1 (0,2)	1
	Norg	Primair onderwijs	1	27,75	2 (1,1)	3
		Voortgezet onderwijs	1	28,00	1 (0,8)	
	Veenhuizen	Primair onderwijs	1	10,00	1 (0,4)	1
	Westervelde	Primair onderwijs	1	3,00	1 (0,1)	-
	<i>Totaal</i>	<i>Primair onderwijs</i>	4	46,00	2 (1,8)	5
<i>Voortgezet onderwijs</i>		1	28,00	1 (0,8)		
Peize	Peize	Primair onderwijs	2	22,75	1 (0,9)	3
Roden	Nietap	Primair onderwijs	1	4,5	1 (0,2)	-
	Nieuw-Roden	Primair onderwijs	1	14,25	1 (0,5)	1
	Roden	Primair onderwijs	7	72,50	3 (2,8)	6
		Voortgezet onderwijs	2	59,00	2 (1,7)	
	Roderesch	-	-	-	-	1
	Roderwolde	Primair onderwijs	1	6,75	1 (0,3)	1
<i>Totaal</i>	<i>Primair onderwijs</i>	10	98,00	4 (3,8)	9	
	<i>Voortgezet onderwijs</i>	2	59,00	2 (1,7)		

Noot: De klokuren in het schooljaar 2018/'19 betreffen het aantal door de scholen bij de gemeente Noordenveld aangevraagde klokuren. In bijlage 1 is het aantal aangevraagde klokuren per school in het schooljaar 2018/'19 opgenomen.

3.3 Gebruik

In tabel 3.8 staat het totale jaargebruik (in gewogen uren⁸) van de gemeentelijke sporthallen en gymzalen die eveneens door de gemeente worden geëxploiteerd. De sporthallen zijn gemiddeld voor 33 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; van 08:00 tot 23:00 uur). De gymzalen worden met een jaarbezetting van 18 procent gemiddeld minder gebruikt.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hebben beiden richtlijnen voor de bouw en exploitatie van sporthallen (en -zalen) opgesteld. Deze richtlijnen gaan uit van het (potentiële) jaargebruik (in uren). De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of -zaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Dit aantal is exclusief onderwijsgebruik.

Sporthal Peize en de twee sporthallen van De Hullen voldoen aan de VNG-richtlijn, De Brinkhof niet. Geen van de sporthallen voldoet met het jaargebruik aan de NOC*NSF-richtlijn (tabel 3.8).

Er bestaan geen richtlijnen waar het gebruik van de gymzalen tegen afgezet kan worden.

Tabel 3.8 Jaargebruik (in gewogen uren) naar doeleinde en jaarbezetting (in procenten) gemeentelijke sporthallen en gymzalen Noordenveld in het kalenderjaar 2018

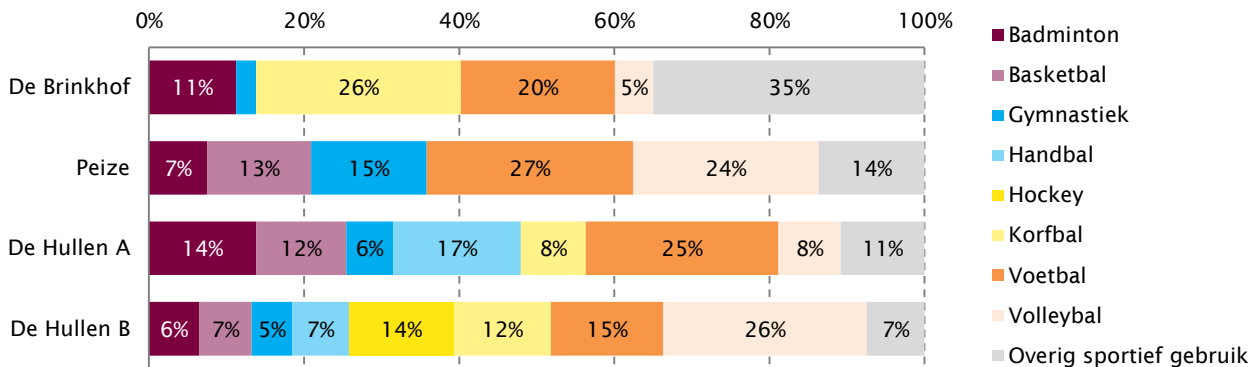
	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	Jaarbezetting	VNG-richtlijn	NOC*NSF-richtlijn
<i>Sporthallen</i>						
De Brinkhof	583	798	1.381	25%	Nee	Nee
Peize	1.258	854	2.112	39%	Ja	Nee
De Hullen A	1.182	594	1.775	32%	Ja	Nee
De Hullen B	1.324	617	1.942	35%	Ja	Nee
<i>Gymzalen</i>						
De Hekakker	556	608	1.163	21%	n.v.t.	n.v.t.
Veenhuizen	219	344	563	10%	n.v.t.	n.v.t.
Peize	1.230	226	1.456	27%	n.v.t.	n.v.t.
Nieuw-Roden	888	644	1.533	28%	n.v.t.	n.v.t.
Floralaan	739	261	1.000	18%	n.v.t.	n.v.t.
't Hoge Holt	330	1.112	1.442	26%	n.v.t.	n.v.t.
Schonauwen	657	943	1.600	29%	n.v.t.	n.v.t.

⁸ Met het gewogen aantal bezette uren wordt het aantal bezette uren gecorrigeerd met een deelfactor bedoeld. Als de helft van een sporthal is bezet, worden deze uren voor de helft meegenomen in het totale aantal bezette uren.

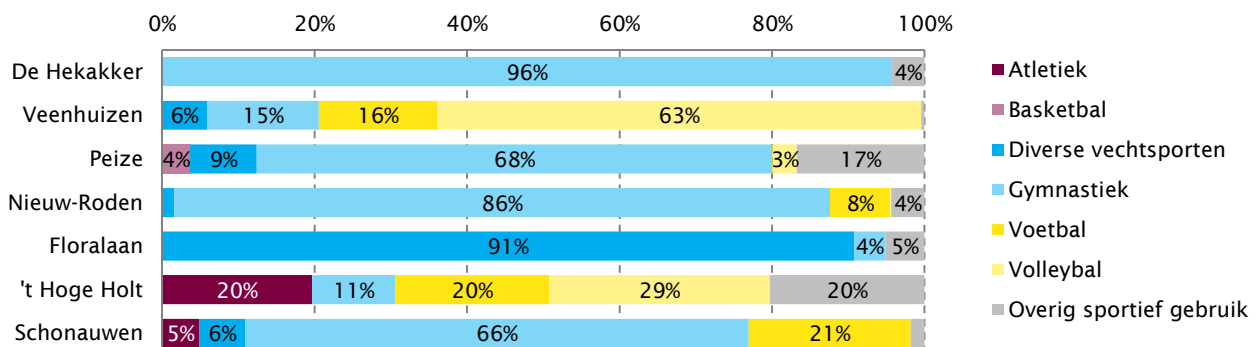
Sportief gebruik

De sporthallen worden overwegend voor voetbal (22%) en volleybal (18%) gebruikt (figuur 3.1). De gymzalen worden grotendeels gebruikt door diverse gymnastiekverenigingen (58%, figuur 3.2). De categorie ‘overig sportief gebruik’ van De Brinkhof is relatief groot als gevolg van het gebruik op naam van Stichting Bewegdorp Norg en Kidscasa Kinderopvang.

Figuur 3.1 Sportief gebruik (in procenten) naar activiteit gemeentelijke sporthallen Noordenveld in het kalenderjaar 2018

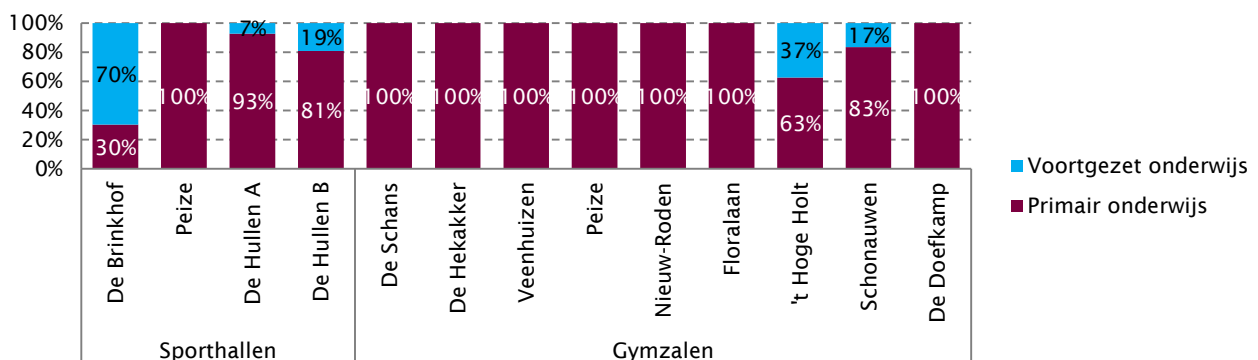
Figuur 3.2 Sportief gebruik (in procenten) naar activiteit gemeentelijke gymzalen Noordenveld in het kalenderjaar 2018

Onderwijsgebruik

Het onderwijsgebruik van de sporthallen en gymzalen is grotendeels ten behoeve van het primair onderwijs (82%). De Brinkhof wordt echter overwegend door vo-scholen gebruikt (figuur 3.3).

Figuur 3.3 Onderwijsgebruik (in procenten) naar onderwijstype gemeentelijke sporthallen en gymzalen Noordenveld in het kalenderjaar 2018

Bezetting

Sportverenigingen en scholen maken doorgaans niet het hele jaar gebruik van de binnensportruimtes. Daarom wordt hieronder naar de bezetting gekeken waarbij de vakantieweken (voorjaars-, mei-, zomer-, herfst-, kerstvakantie) en feestdagen buiten beschouwing worden gelaten. Binnen de resterende 40 weken vinden gewoonlijk de (meeste) activiteiten van de sportverenigingen plaats en geven de scholen hun bewegingsonderwijs. De 40 weken zijn verder opgedeeld in het reguliere seizoen 2018 (maart tot en met november) en het winterseizoen 2018 (januari, februari en december). In het winterseizoen vinden de zaalcompetities voor de hockey- en korfbalverenigingen plaats.

Doordeweeks

De sporthallen zijn overdag (08:00-16:00 uur) tijdens het reguliere seizoen gemiddeld voor de helft van de tijd bezet (gemiddelde bezetting van 50%), waarbij de bezetting van De Hullen B relatief laag is (37%). In het winterseizoen is de bezetting van de sporthallen vergelijkbaar met de bezetting in het reguliere seizoen (gemiddeld 53 procent, figuur 3.4).

In de middag/avond (16:00-23:00 uur) zijn de sporthallen tijdens het reguliere seizoen voor meer dan de helft van de tijd leeg (gemiddelde bezetting van 36%). Als gevolg van de instroom van de 'veldsporten' zijn in het winterseizoen alle sporthallen beter bezet (68%). Tussen 19:00 en 21:00 uur is de gemiddelde bezetting van de sporthallen het hoogst. Tijdens deze piekuren bestaat een gemiddelde bezettingsgraad van 54 procent tijdens het reguliere seizoen en 78 procent in het winterseizoen (figuur 3.4). Opvallend is de relatief lage bezetting van De Brinkhof in de middag/avond (inclusief de piekuren).

De gymzalen zijn overdag (08:00-16:00 uur) tijdens het reguliere seizoen gemiddeld voor 37 procent van de tijd bezet, variërend van De Schans (5%) tot gymzaal Schonauwen (72%). De bezetting in het winterseizoen van de gymzalen is vergelijkbaar met de bezetting in het reguliere seizoen (gemiddeld 36 procent, figuur 3.4).

In de middag/avond (16:00-23:00 uur) zijn de gymzalen tijdens het reguliere seizoen gemiddeld voor minder dan een kwart van de tijd bezet (gemiddelde bezetting van 24%). In het winterseizoen is de gemiddelde bezetting van de gymzalen 34 procent. Tijdens de piekuren is de gemiddelde bezetting in het reguliere seizoen 39 procent, in het winterseizoen 47 procent (figuur 3.4).

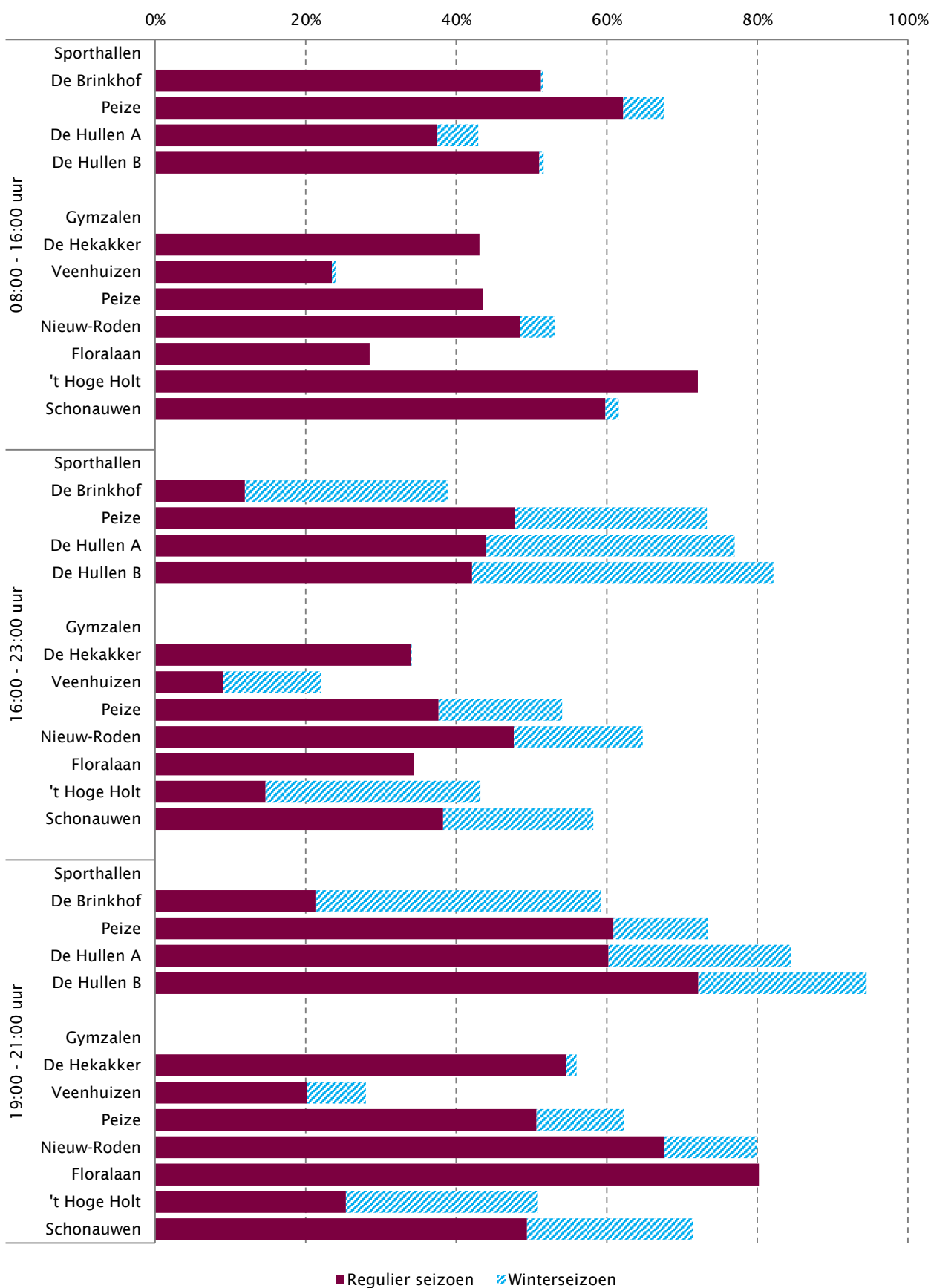
In bijlage 2 zijn de bezettingsgraden voor de sporthallen en gymzalen per weekday opgenomen.

Weekend

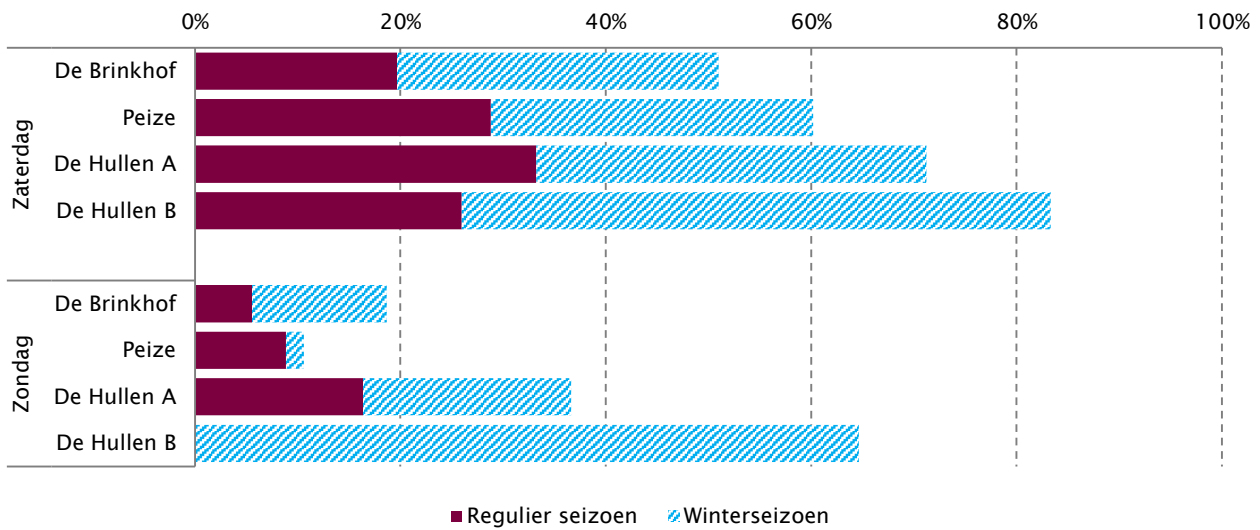
De sporthallen zijn tijdens het reguliere seizoen op zaterdag (tussen 09:00 en 18:00 uur) gemiddeld voor 27 procent van de tijd bezet. Tijdens het winterseizoen is de gemiddelde bezetting 66 procent. Op zondag worden de sporthallen beduidend minder gebruikt (figuur 3.5).

De meeste gymzalen worden in het weekend niet of nauwelijks gebruikt (niet in figuur).

Figuur 3.4 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen en gymzalen Noordenveld naar tijdsblok en seizoen in 2018 (in procenten)

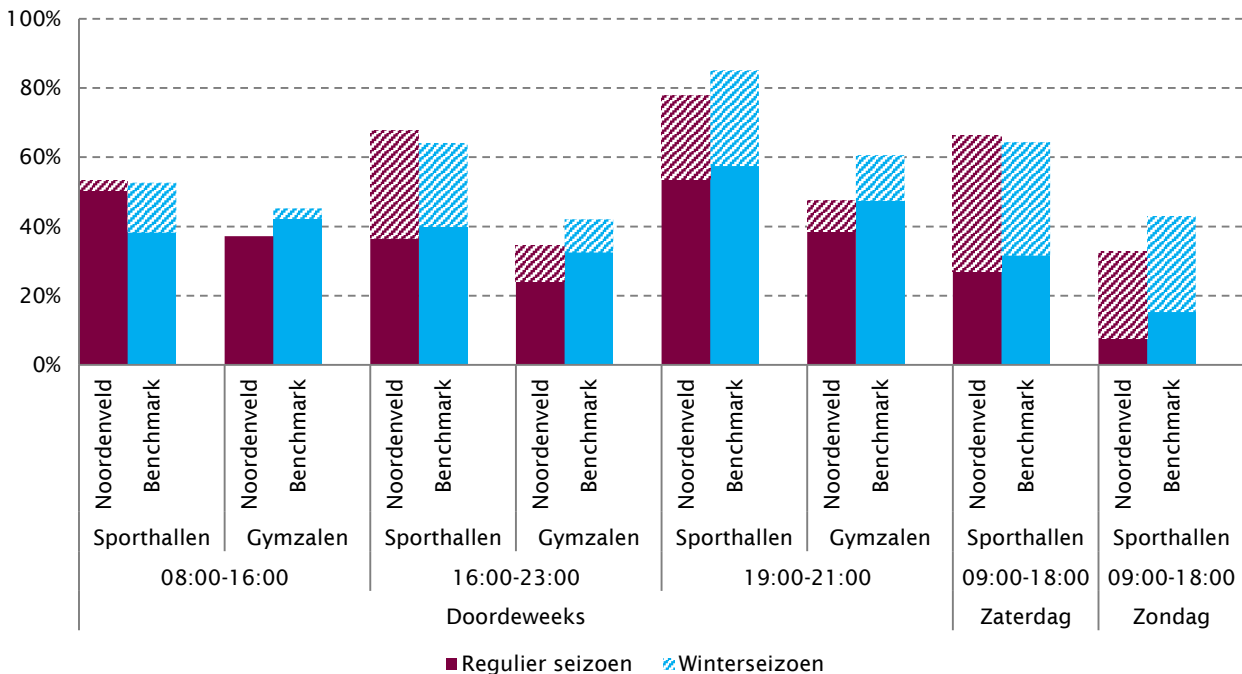
Figuur 3.5 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sporthallen Noordenveld tussen 09:00 en 18:00 uur naar seizoen in 2018 (in procenten)

Landelijk vergeleken

Het gebruik van de sporthallen in Noordenveld is vergelijkbaar met het gebruik van sporthallen in vergelijkbare gemeenten. Opvallend is het vele gebruik van de sporthallen in Noordenveld doordeweeks overdag in het reguliere seizoen in vergelijking met de benchmark. De gymzalen in Noordenveld worden minder gebruikt dan de gymzalen in vergelijkbare gemeenten (figuur 3.6).

Figuur 3.6 Vergelijking bezetting sporthallen en gymzalen Noordenveld met benchmark naar type, tijdsblok en seizoen (in procenten)

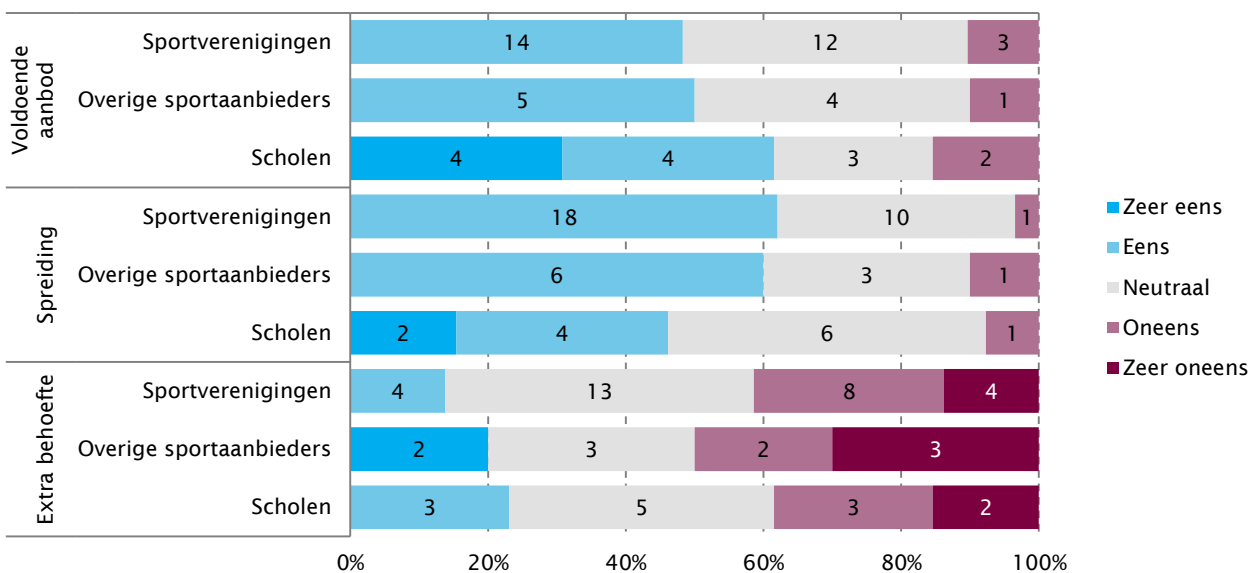
3.4 Ervaring gebruikers

Gebruikersbevraging⁹

Het overgrote deel van de gebruikers van de binnensportruimtes in Noordenveld geeft aan dat het huidige aanbod aan binnensportruimte in de gemeente voldoende is, of staat hier neutraal tegenover (88%). Hetzelfde geldt voor de spreiding van het aanbod over de gemeente (94%). Slechts een klein deel van de gebruikers geeft aan meer uren te willen afnemen, in het theoretische geval dat het aanbod in Noordenveld uitgebreid zal worden (17%).

De sportverenigingen die aangeven dat zij in totaal meer uren zullen afnemen, maken gebruik van de binnensportruimtes in Roden, met name van de sporthallen in De Hullen. De helft van de sportverenigingen actief in De Hullen geeft aan op het moment niet het gewenste aantal uren in de sporthallen af te nemen. Het betreffen sportverenigingen die wekelijks gebruikmaken van de sporthallen gedurende het hele seizoen. Op één uitzondering na betreft het sportverenigingen die de hele hal nodig hebben (bv. handbal of zaalvoetbal).

Figuur 3.7 Algemene beoordeling aanbod binnensportruimte in Noordenveld, naar type gebruiker (in aantallen en procenten)

Voldoende aanbod: 'Er is voldoende ruimte voor binnensport beschikbaar in Noordenveld.'

Spreiding: 'De binnensportruimtes in Noordenveld zijn goed verspreid over de gemeente'

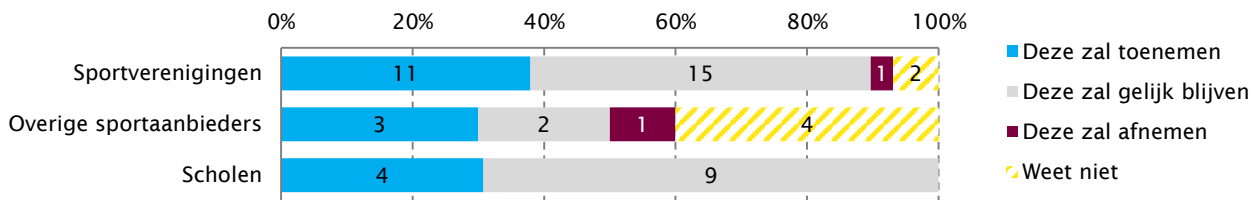
Extra behoefte: 'Mijn organisatie zou in totaal meer gebruikmaken van de binnensportruimtes in Noordenveld wanneer er meer ruimtes beschikbaar zouden komen.'

Meer dan de helft van alle gebruikers verwacht dat in de nabije toekomst de ruimtebehoefte gelijk zal blijven of zal afnemen. Een relatief groot deel van de sportverenigingen verwacht daarentegen dat hun

⁹ In bijlage 3 is de respons van de gebruikersbevraging opgenomen.

ruimtebehoefte zal toenemen (figuur 3.8). De verenigingen hebben een groeiambitie, en willen meer leden aantrekken. Zij hebben hiertoe geen speciale strategie¹⁰.

Figuur 3.8 Door gebruikers verwachte ontwikkeling in behoefte aan binnensportruimte, naar type gebruiker (in aantallen en procenten)

Verenigingsbijeenkomst¹¹

De verenigingen zijn van mening dat het huidige aanbod in Noordenveld voldoende capaciteit biedt om de inwoners van de gemeente te kunnen bedienen. Hockeyvereniging MHC Roden is de enige vereniging die een tekort ervaart aan binnensportruimte. In Noordenveld kan de vereniging niet het gewenste aantal uren tijdens het zaalseizoen in de sporthallen afnemen, waardoor is gekozen om uit te wijken naar de sporthallen in de gemeente Leek.

Tussen de sportverenigingen vindt onderling nauwelijks tot geen overleg plaats. Verenigingen hebben veelal alleen contact met (de verhuurafdeling van) de gemeente Noordenveld. De verenigingen denken dat zij baat zullen hebben bij structureel overleg, bijvoorbeeld door gedeelde zaalhuur te bespreken of het wisselen van zaaltijden (gedurende het seizoen).

De verenigingen wensen meer inspraak en inzicht te krijgen in het beheer en exploitatie van de sporthallen. Met name het proces waarop de zaaltijden worden toegekend aan de verenigingen wordt als weinig transparant ervaren. De verenigingen willen graag meepraten over de criteria waarop de indeling wordt gemaakt. Ook praten de verenigingen graag mee over de inrichting van de accommodaties (belijning en materiaalopslag) bijvoorbeeld wanneer besluiten genomen moeten worden over aanpassingen of grootschalig onderhoud. Deze wens is in lijn met de landelijke poging om de positie van de zaalsport te versterken (ten opzichte van de buitensport). In 2015 is het project 'Samenwerking in de zaalsport - naar meer zeggenschap over de accommodatie' gestart, waarin de sportbonden Nevobo (volleybal), NBB (basketbal), KNGU (gymnastiek) en NHV (handbal) de handen ineen hebben geslagen om de mogelijkheden voor aangesloten verenigingen te verruimen.

De verenigingen zien een terugloop in de beschikbaarheid van het kader en de leden. Trainers en leden willen steeds later beginnen met de training, en eerder stoppen, waardoor het verschil in piek- en daluren sterker wordt. Daarnaast zien de verenigingen zichzelf genoodzaakt om het kader steeds vaker te vergoeden (salaris of vrijwilligersvergoeding). Zonder een vergoeding lukt het de verenigingen niet om voldoende (gekwalificeerd) kader te vinden.

¹⁰ Zie: Hoeijmakers, R. & Kalmthout, J. van (2019). *Verenigingsmonitor 2019 Noordenveld*. Utrecht: Mulier Instituut.

¹¹ Op 25 maart 2019 is in sportcentrum De Hullen een bijeenkomst over de binnensport door de gemeente Noordenveld georganiseerd. De lijst met aanwezige partijen is in bijlage 3 opgenomen.

3.5 Conclusie en beleidsimplicaties

Het aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld bestaat uit vier sporthallen en elf gymzalen. Het totale aanbod is daarmee hoog vergeleken met landelijke cijfers. Zowel het aantal sporthallen per 25.000 inwoners in Noordenveld (3,2) als het aantal gymzalen (8,8) is hoger dan het landelijke gemiddelde (2,3 sporthallen en 6,3 gymzalen) en het gemiddelde in de VSG-regio Drenthe (3,0 sporthallen en 5,8 gymzalen).

Voor de (georganiseerde) binnensport zijn volgens de landelijke normen in Noordenveld twee sporthallen en twee tot drie sportzalen nodig. Het ontbreken aan sportzalen in de gemeente wordt dusdanig gecompenseerd door het overschot aan sporthallen dat het totale aanbod aan binnensportruimte de normatieve behoefte overstijgt. De sporthallen en de meeste gymzalen in Noordenveld bevinden zich in Norg, Peize en Roden. De spreiding van de accommodaties komt overeen met de spreiding van de normatieve behoefte.

De gemeente Noordenveld heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor het beoefenen van (georganiseerde) sport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. In Noordenveld is ruim voldoende capaciteit in de sporthallen en gymzalen beschikbaar om de uren die de scholen gevestigd in Noordenveld bij de gemeente aanvragen, te accommoderen.

Doordeweeks overdag (08:00-16:00 uur) staan de sporthallen in Noordenveld doordeweeks, zowel in het reguliere seizoen als in het winterseizoen, voor het grootste gedeelte van de tijd leeg. Ook in de middag/avond (16:00-23:00 uur) tijdens het reguliere seizoen staan de sporthallen voor meer dan 50 procent van de tijd leeg. In het winterseizoen is door de instroom van 'veldsporten' de bezetting hoger; tussen de 60 en 70 procent. De druk op de sporthallen is tussen 19:00 uur en 21:00 uur (de piekuren) het hoogst. De bezettingsgraden zijn echter niet dusdanig hoog dat gesproken kan worden van structurele knelpunten. De Brinkhof in Norg heeft zelfs een opvallend lage bezetting; ook tijdens de piekuren in het winterseizoen is de sporthal veelvuldig onbezet.

Gerelateerd aan het relatieve hoge aanbod aan binnensportruimte in Noordenveld, en de constatering dat de huidige bezetting van de sporthallen in de gemeente voldoende mogelijkheden biedt voor meer gebruik, is dat het overgrote deel van de sportverenigingen en overige sportaanbieders aangeeft dat de bestaande accommodaties de verenigingen voldoende ruimte bieden om de inwoners van Noordenveld goed te bedienen.

Toekomst

De verwachting is dat tot en met 2035 het bestaande aanbod aan binnensportruimte (ruim) voldoende zal zijn voor de (georganiseerde) binnensport in Noordenveld. Wel zullen de verschillen in druk op de accommodaties, zowel tussen de wintermaanden en daarbuiten als tussen de piekuren en daarbuiten, verder toenemen door de waargenomen ontwikkelingen. De traditionele binnensportverenigingen, die het hele seizoen gebruikmaken van de overdekte sportaccommodaties, hebben te maken met teruglopende ledenaantallen, ook in Noordenveld, terwijl traditionele buitensportverenigingen steeds meer in de wintermaanden gebruik (willen) maken van overdekte sportaccommodaties, waardoor het verschil in gebruik naar periode in het jaar (verder) zal toenemen. Sportverenigingen ondervinden daarnaast een afname van de welwillendheid of de beschikbaarheid van het kader en de leden. Een ontwikkeling die zich niet beperkt tot de binnensport. Deze trend heeft als gevolg dat sportverenigingen meer concurreren om dezelfde zaaltijden, waardoor de verschillen tussen de piekuren en de uren daarbuiten toenemen.

De verwachting is dat het aantal leerlingen ingeschreven bij de scholen in Noordenveld in 2025 en 2035 lager zal zijn dan in het schooljaar 2018/'19. Uitgaande van de huidige beleidsuitgangspunten in Noordenveld, zal de bijbehorende normatieve behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs eveneens lager zijn dan in het schooljaar 2018/'19. In hoeverre dit zijn weerslag in de praktijk zal hebben, is afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van het bewegingsonderwijs (mogelijke verruiming van het wekelijks aantal klokuren) en de gevolgen van de dalende aantallen op het toekomstig aantal en spreiding van de onderwijslocaties (sluitingen en/of fusies).

Beleidsimplicaties

Het huidige aanbod aan binnensportruimte biedt de verenigingen voldoende ruimte om zich te ontplooiën. Indien het aanbod wordt gereduceerd, zal onvoldoende ruimte beschikbaar zijn voor de verenigingen om het huidige niveau van sportactiviteiten te continueren. Het reduceren van het aanbod is zodoende onwenselijk voor de georganiseerde sport in Noordenveld, en vanuit de taakstelling die de gemeente heeft voor het bewegingsonderwijs, niet mogelijk. Daarnaast zal, gelet op de spreiding van de bestaande accommodaties over de gemeente, het reduceren van het aantal sporthallen negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid in de afzonderlijke kernen. Het is dan ook aan te bevelen dat het gemeentelijk accommodatiebeleid zich richt op het in standhouden van het huidige niveau van het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente.

De gemeente Noordenveld voldoet volledig aan haar taakstelling van het beschikbaar stellen van voldoende binnensportruimte voor bewegingsonderwijs zoals opgenomen in de gemeentelijke verordening. Het vraagstuk rondom de verouderde gymzaal Nijlandspark van RSG De Borgen wordt door de gemeente opgepakt in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. De intentie is om de bestaande gymzaal (21 bij 12 meter) te vervangen door een sportzaal (28 bij 22 meter). Een alternatief voor vervanging van de gymzaal is dat RSG De Borgen meer gebruik gaat maken van de sporthallen in De Hullen. De huidige bezetting van de sporthallen biedt voldoende mogelijkheden voor intensiever gebruik doordeweeks overdag. De afstand tussen de schoolgebouwen van RSG De Borgen en sportcentrum De Hullen bedraagt 1,6 kilometer, een halve kilometer langer dan de afstand tussen de schoolgebouwen en gymzaal Nijlandspark. Het is aan te bevelen eerst deze optie te bestuderen, alvorens wordt overgegaan tot besluitvorming over de bouw van een nieuwe sportzaal.

De sportverenigingen ervaren weinig beperkingen om hun sport te kunnen aanbieden. De beperkingen die worden ervaren zijn niet zozeer aan capaciteit gerelateerd, maar meer organisatorisch van aard. De gemeente kan een faciliterende of leidende rol spelen om deze beperkingen aan te pakken. Het is aan te bevelen dat frequent overleg tussen de gebruikers van de sporthallen gaat plaatsvinden, waarbij de gemeente Noordenveld een vooraanstaande rol speelt. Enerzijds wordt zodoende voldaan aan de wens van de verenigingen om meer inspraak en inzicht te krijgen in het beheer en exploitatie van de sporthallen. Anderzijds kunnen de ontwikkelingen die van invloed zijn op een bestendig gebruik van de sporthallen, zoals de instroom van de 'veldsporten' in de wintermaanden en de toenemende concurrentie rondom de piekuren, besproken worden waaruit eventuele oplossingsrichtingen om deze problematiek aan te pakken naar voor komen. Hierbij valt te denken aan het mogelijk maken van tijdelijke gedeelde zaalhuur in de wintermaanden of een voorstel tot tariefdifferentiatie naar piekuren en daluren om huur buiten de populaire zaaltijden te stimuleren.

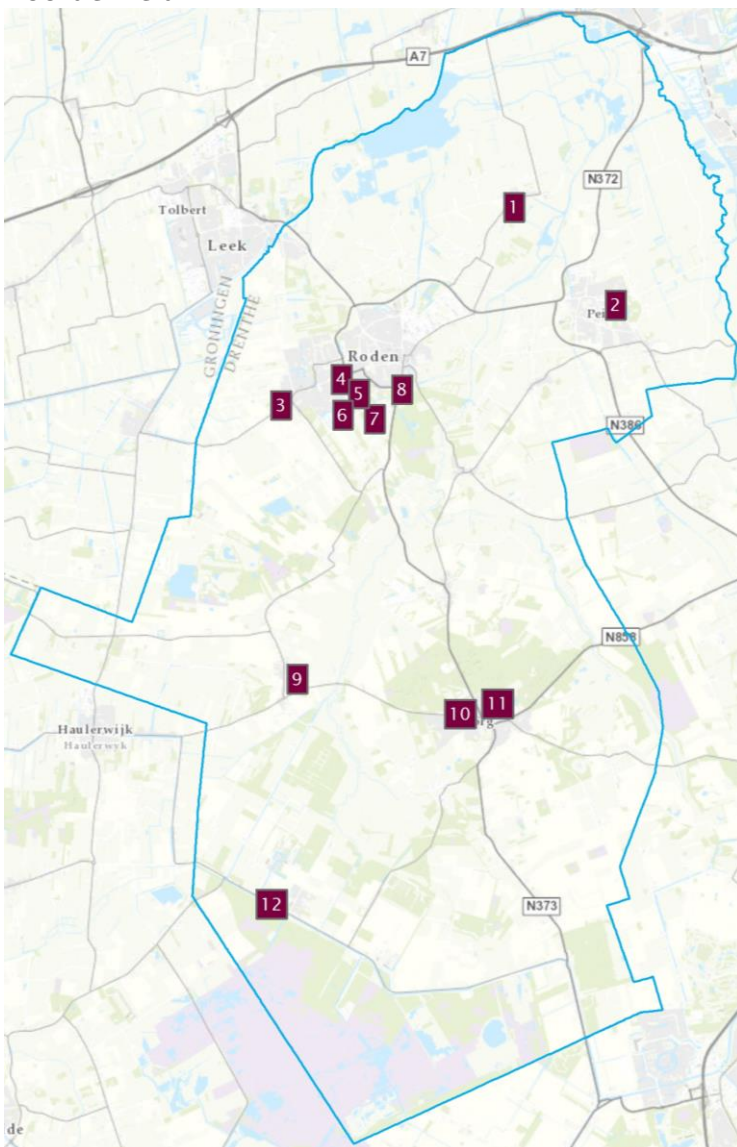
4. Buitensportaccommodaties

In dit hoofdstuk zetten we het aanbod aan buitensportaccommodaties af tegen de behoefte aan buitensportaccommodaties in Noordenveld. We maken onderscheid in de sportaccommodaties van de ‘grote’ buitensporten (hockey, korfbal, tennis en voetbal) en de overige buitensportaccommodaties in Noordenveld.

Toelichting behoeftebepaling

De ruimtebehoefte van de hockey-, korfbal-, tennis- en voetbalverenigingen wordt bepaald door het toepassen van algemeen geaccepteerde richtlijnen. De ruimtebehoefte van de verenigingen in 2025 en 2035 is geraamd door middel van het toepassen van de bevolkingsprognoses en landelijke sportdeelnamecijfers die zijn behandeld in hoofdstuk 2. Uitgangspunt hierbij is de verwachte bevolkingsontwikkeling, waarbij een bevolkingstoename zal leiden tot een toename in de ruimtebehoefte en een bevolkingsafname of vergrijzing tot een afname in de ruimtebehoefte. Vervolgens is gecorrigeerd met de recente landelijke ontwikkelingen in sportdeelname, zoals de afnemende populariteit van tennis en de stijging van het aantal hockeyleden.

Kaart 4.1 Sportparken met hockey-, korfbal-, tennis- en/of voetbalvoorzieningen in Noordenveld

- 1) Tennispark TV Roderwolde
- 2) Sportpark Peize (TV Peize en VV Peize)
- 3) Sportpark VV Nieuw-Roden
- 4) Sportpark MHC Roden
- 5) Sportpark KV Noordenveld
- 6) Tennispark TV REO
- 7) Sportpark VV Oranje Nassau Roden
- 8) Sportpark VV Roden
- 9) Sportpark Eenheid (SV Een)
- 10) Tennispark NTV
- 11) Sportpark Schapendrift (KV DES en VV GOMOS)
- 12) Sportpark Achter de Molen (VV Veenhuizen)

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

4.1 Hockey

Algemeen

Hockey wordt zowel binnen als buiten beoefend. Zaalhockey vindt plaats in de periode dat het veldhockey winterstop heeft (december, januari en februari). Hoewel zaalhockey de laatste jaren veel aan populariteit wint, wordt veldhockey het meest beoefend.

In Nederland liggen 892 hockeyvelden, wat neerkomt op 1,3 veld per 25.000 inwoners. De Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) telt circa 254.000 leden in 2017. Dit betekent een gemiddelde velddruk van 278 leden per veld. In Noordenveld liggen twee hockeyvelden, waarmee het relatieve aanbod hoger is dan het landelijke gemiddelde. Het aantal inwoners in Noordenveld dat lid is van de KNHB is echter naar verhouding lager, waardoor in Noordenveld de velddruk laag is. Ook vergeleken met de VSG-regio Drenthe en met vergelijkbare gemeenten is de velddruk in Noordenveld laag (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Aantal hockeyvelden, ledenpercentage KNHB en gemiddeld aantal leden per hockeyveld

	Aantal velden		Ledenpercentage	Gemiddeld aantal leden per veld
	Totaal	Per 25.000 inwoners		
Noordenveld	2	1,5	0,8	132
VSG-regio Drenthe	15	0,8	0,6	189
Vergelijkbare gemeenten	59	1,2	1,2	246
Nederland	892	1,3	1,5	278

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019; KNHB via NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Noordenveld

MHC Roden is de enige hockeyvereniging die actief is in Noordenveld. De vereniging heeft haar thuisbasis op het eigen sportpark in Roden waar zij de beschikking heeft over één zandkunstgrasveld en één semi-waterveld. In 2019 zal het zandkunstgrasveld worden vervangen door een waterveld¹². MHC Roden heeft in het seizoen 2018/'19 achttien teams bij een zaterdag- of zondagcompetitie bij de KNHB ingeschreven¹³ (tabel 4.2).

Tabel 4.2 Aantal velden en teams MHC Roden in het seizoen 2018/'19

Cluster	Plaats	Sportpark	Vereniging	Aantal velden		Aantal teams	
				Zandkunstgras	Semi-waterveld	Zaterdag	Zondag
Roden	Roden	-	MHC Roden	1	1	14	4

Twee (semi-)watervelden bieden MHC Roden ruim voldoende capaciteit om alle wedstrijden in te plannen, zowel op zaterdag als op zondag (tabel 4.3)¹⁴.

¹² Zandkunstgrasvelden kennen een hogere capaciteit dan (semi-)watervelden. (Semi-)watervelden moeten tussen het spelen door worden besproeid. Verenigingen hebben echter vanwege hockeytechnische redenen een voorkeur voor (semi-)watervelden.

¹³ In bijlage 4 is een overzicht van het aantal teams opgenomen.

¹⁴ De veldbehoefte van MHC Roden is bepaald door middel van het toepassen van de richtlijn van de KNHB. Deze richtlijn sluit beter aan bij de werkelijke behoefte van verenigingen, waar de richtlijn in het Handboek Sportaccommodaties verouderd is.

Tabel 4.3 Vraag-aanbodanalyse velden MHC Roden in het seizoen 2018/'19

	Aanbod	Behoefte		Resultaat
		Zaterdag	Zondag	
MHC Roden	2	2 (1,2)	1 (0,4)	Aanbod conform behoefte

Toelichting: In de bovenstaande behoeftebepaling is uitgegaan van de capaciteit van (semi-)watervelden.

Toekomst

De verwachting is dat het aantal teams van MHC Roden in de periode tot en met 2035 vergelijkbaar zal zijn met het seizoen 2018/'19, dan wel licht zal toenemen (tabel 4.4). Dit is met name gestoeld op het gegeven dat de KNHB de afgelopen jaren één van de snelgroeiende sportbonden in Nederland is. De twee (semi-)watervelden bij MHC Roden bieden de vereniging voldoende mogelijkheden om deze groei te faciliteren.

Tabel 4.4 Verwachte veldbehoefte MHC Roden in het seizoen 2018/'19, 2025 en 2035

Vereniging	Aanbod	Behoefte (in normteams)				
		2018/'19	Bevolkingsontwikkeling		Correctie landelijke ontwikkeling sportbond	
			2025	2035	2025	2035
MHC Roden	2	2 (1,2)	2 (1,2)	2 (1,4)	2 (1,4)	2 (2,0)

Toelichting: In de bovenstaande behoeftebepaling is uitgegaan van de capaciteit van (semi-)watervelden.

Accommodatiewensen

MHC Roden heeft geen wensen tot veldcapaciteitsuitbreiding bij de gemeente Noordenveld bekendgemaakt.

4.2 Korfbal

Algemeen

Korfbal wordt zowel binnen als buiten gespeeld. Het eerste deel van het veldseizoen start in september en duurt tot eind november. Hierop aansluitend begint het zaalseizoen. Het tweede deel van het veldseizoen begint eind maart en duurt tot en met juni.

Bij korfbalverenigingen die zowel in het veldseizoen als het zaalseizoen actief zijn, kan de ruimtebehoefte buiten niet los worden gezien van de ruimtebehoefte binnen. Als de capaciteit tijdens het veldseizoen beperkingen kent, zal dit doorwerken op het aantal actieve teams tijdens het zaalseizoen (en andersom).

Noordenveld

Korfbalverenigingen KV DES en KV Noordenveld zijn gevestigd in Noordenveld. KV DES heeft haar thuisbasis op sportpark Schapendrift in Norg, KV Noordenveld op het eigen sportpark in Roden. In totaal hebben de twee verenigingen achttien teams in een zaterdagcompetitie bij het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (KNKV) ingeschreven¹⁵. Beide verenigingen spelen in het veldseizoen hun thuiswedstrijden op natuurgras (tabel 4.5).

Korfbal op natuurgras

Een korfbalveld is 40 bij 20 meter. Rekening houdend met een obstakelvrije uitloop van 2 meter rondom het speelveld, is minimaal een veldareaal van 44 bij 24 meter nodig. Omdat de bespeling van een korfbalveld zeer intensief is, moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid om op natuurgras een speelveld in zijwaartse richting te kunnen verplaatsen. Uitgaande van de mogelijkheid een veld afzonderlijk twee keer met 5 meter te verplaatsen, bedraagt de bruto maat van het areaal voor één veld 54 bij 24 meter (~1.300 vierkante meter). Voor twee velden bedraagt de bruto maat 64 bij 44 meter (~3.000 vierkante meter).

Tabel 4.5 Aantal velden en teams korfbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

Cluster	Plaats	Sportpark	Vereniging	Aantal velden	Aantal teams
Norg	Norg	Schapendrift	KV DES	1 natuurgrasveld van 4.700 m ²	7
Roden	Roden	-	KV Noordenveld	3 natuurgrasvelden van 4.000 m ²	11

Noot: Alle teams in de tabel van KV DES en KV Noordenveld spelen hun wedstrijden op zaterdag. KV Noordenveld heeft daarnaast nog een team dat haar wedstrijden doordeweeks speelt.

KV DES heeft behoefte aan één wedstrijdveld, KV Noordenveld aan twee wedstrijdelden. Beide verenigingen hebben een behoefte aan één trainingsveld. Het aantal velden waarover de verenigingen beschikken, overstijgt (in grote mate) het aanbod¹⁶ (tabel 4.6).

¹⁵ In bijlage 4 is een overzicht van het aantal teams opgenomen.

¹⁶ De veldbehoefte van de korfbalverenigingen is bepaald aan de hand van de richtlijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties. Deze richtlijn is vastgesteld door VNG, het KNKV en koepelorganisatie NOC*NSF.

Tabel 4.6 Vraag-aanbodanalyse velden korfbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

	Aanbod	Behoefte				Resultaat
		Wedstrijdsvelden		Trainingsvelden		
		Aantal	m ²	Aantal	m ²	
KV DES	4.700 m ²	1 (0,7)	1.300	1 (0,2)	1.300	Aanbod groter dan behoefte
KV Noordenveld	12.000 m ²	2 (1,2)	3.000	1 (0,4)	1.300	Aanbod groter dan behoefte
<i>Gemeente Noordenveld totaal</i>	<i>16.700 m²</i>	<i>2 (1,8)</i>	<i>3.000</i>	<i>1 (0,6)</i>	<i>1.300</i>	<i>Aanbod groter dan behoefte</i>

Toekomst

De verwachting is dat het aantal teams van de korfbalverenigingen in Noordenveld in de periode tot en met 2035 eerder zal afnemen dan zal toenemen (tabel 4.7; tabel 4.8). Mogelijk verdwijnt hierdoor de behoefte aan het tweede wedstrijdveld bij KV Noordenveld.

Tabel 4.7 Verwachte wedstrijdveldbehoefte korfbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19, 2025 en 2035

Vereniging	2018/'19	Correctie landelijke ontwikkeling sportbond			
		Bevolkingsontwikkeling		sportbond	
		2025	2035	2025	2035
KV DES	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,7)	1 (0,6)	1 (0,5)
KV Noordenveld	2 (1,2)	2 (1,1)	2 (1,1)	1 (1,0)	1 (0,8)

Tabel 4.8 Verwachte trainingsveldbehoefte korfbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19, 2025 en 2035

Vereniging	2018/'19	Correctie landelijke ontwikkeling sportbond			
		Bevolkingsontwikkeling		sportbond	
		2025	2035	2025	2035
KV DES	1 (0,2)	1 (0,2)	1 (0,2)	1 (0,2)	1 (0,2)
KV Noordenveld	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,4)	1 (0,3)	1 (0,3)

Accommodatiewensen

KV Noordenveld heeft bij de gemeente Noordenveld te kennen gegeven dat zij graag wil overstappen op kunstgras gedurende het veldseizoen. Dit is conform het landelijke beeld. Het aantal korfbalverenigingen dat op natuurgras speelt, neemt af.

KV Noordenveld wil graag beschikken over een korfbalareaal van 48 bij 44 meter. Deze afmeting biedt ruimte voor twee speelvelden, conform de veldbehoefte van de vereniging in het seizoen 2018/'19. Gelet op de bevolkingsontwikkeling zal deze behoefte constant blijven. De korfbalsport heeft echter te maken met een teruglopende populariteit, waardoor het mogelijk is dat de vereniging vanaf 2025 voldoende zal hebben aan één veld.

KV DES heeft bij de gemeente Noordenveld geen wensen met betrekking tot de velden bekendgemaakt. De vereniging is medio 2019 bezig met het opstellen van een toekomstplan.

4.3 Tennis

Algemeen

Tennis wordt zowel binnen als buiten beoefend. Er zijn circa 350 tennishallen in Nederland met in totaal circa 1.300 overdekte tennisbanen, ten opzichte van ruim 2.000 accommodaties waar buiten kan worden getennist, met in totaal circa 11.300 tennisbanen (DSA, 2019).

In Nederland liggen 11.336 tennisbanen in de buitenlucht, wat neerkomt op 16,6 baan per 25.000 inwoners. De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) telt circa 570.000 leden in 2017. Dit betekent een gemiddelde baandruk van 48 leden per baan. In Noordenveld liggen 23 buitentennisbanen aanwezig, waarmee het relatieve aanbod hoger is dan het landelijke gemiddelde. Het aantal inwoners in Noordenveld dat lid is van de KNLTB is naar verhouding hoger, waardoor in Noordenveld de baandruk hoger is dan het landelijke gemiddelde (tabel 4.9).

Tabel 4.9 Aantal tennisbanen, ledenpercentage KNLTB en gemiddeld aantal leden per tennisbaan

	Aantal banen		Ledenpercentage	Gemiddeld aantal leden per baan
	Totaal	Per 25.000 inwoners		
Noordenveld	23	17,4	3,8	54
VSG-regio Drenthe	324	16,5	2,3	35
Vergelijkbare gemeenten	1.110	22,1	4,0	45
Nederland	11.336	16,6	3,2	48

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019; KNLTB (via NOC*NSF), 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Noordenveld

In Noordenveld zijn vier tennisverenigingen actief. De tennisverenigingen beschikken in totaal over 23 buitentennisbanen. Op drie banen bij TV REO na, beschikken alle tennisbanen over verlichting. In totaal staan ruim 1.300 leden van de verenigingen in het seizoen 2018/'19 bij de KNLTB ingeschreven (tabel 4.10). TV REO beschikt naar de tien buitentennisbanen tevens over een tennishal met drie tennisbanen.

Tabel 4.10 Aantal velden en teams tennisverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

Cluster	Plaats	Sportpark	Vereniging	Aantal buitentennisbanen		Aantal leden	
				Verlicht	Onverlicht	Senioren	Junioren
Norg	Norg	-	Norger Tennis Vereniging	5	-	261	71
Peize	Peize	-	TV Peize	6	-	288	86
Roden	Roden	-	TV REO	7	3	432	114
Roden	Roderwolde	-	TV Roderwolde	2	-	65	9

De tennisverenigingen in Noordenveld beschikken over meer banen dan de normatieve behoefte (tabel 4.11)¹⁷. Bij TV REO zal het normatieve overschot aan tennisbanen in de praktijk groter zijn, waar de vereniging naast de buitenbanen ook over drie binnenbanen beschikt.

¹⁷ De baanbehoefte van de tennisverenigingen in Noordenveld is bepaald aan de hand van de richtlijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties. Deze richtlijn is vastgesteld door VNG, de KNLTB en koepelorganisatie NOC*NSF.

Tabel 4.11 Vraag-aanbodanalyse banen tennisverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

Vereniging	Aantal buitentennisbanen		Behoefte	Resultaat
	Verlicht	Onverlicht		
Norger Tennis Vereniging	5	-	4 (4,1)	Aanbod groter dan behoefte
TV Peize	6	-	5 (4,6)	Aanbod groter dan behoefte
TV REO	7	3	7 (6,7)	Aanbod groter dan behoefte
TV Roderwolde	2	-	1 (0,9)	Aanbod groter dan behoefte
<i>Cluster Roden totaal</i>	<i>9</i>	<i>3</i>	<i>8 (7,6)</i>	<i>Aanbod groter dan behoefte</i>
<i>Gemeente Noordenveld totaal</i>	<i>20</i>	<i>3</i>	<i>17 (16,3)</i>	<i>Aanbod groter dan behoefte</i>

Toekomst

De verwachting is dat de behoefte aan tennisbanen van de tennisverenigingen in Noordenveld in de periode tot en met 2035 eerder zal afnemen dan zal toenemen (tabel 4.12). Wanneer de stelselmatige daling van het aantal leden bij de KNLTB zich doorzet, zal bij de verenigingen mogelijk een grotere overschotsituatie ontstaan. De verwachting is echter dat de neergaande trend voor 2035 gestopt zal zijn.

Tabel 4.12 (Verwachte) baanbehoefte tennisverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19, 2025 en 2035

Vereniging	Aanbod	Behoefte					
		2018/'19	Bevolkingsontwikkeling			Correctie landelijke ontwikkeling sportbond	
			2025	2035	2025	2035	
Norger Tennis Vereniging	5	4 (4,1)	4 (4,0)	4 (3,9)	4 (3,3)	3 (2,2)	
TV Peize	6	5 (4,6)	5 (4,6)	5 (4,4)	4 (3,7)	3 (2,5)	
TV REO	10	7 (6,7)	7 (6,6)	7 (6,4)	6 (5,4)	4 (3,6)	
TV Roderwolde	2	1 (0,9)	1 (0,9)	1 (0,8)	1 (0,7)	1 (0,5)	

Accommodatiewensen

De tennisverenigingen hebben geen wensen tot uitbreiding van het aantal tennisbanen bij de gemeente Noordenveld bekendgemaakt. Wel willen de tennisverenigingen in de toekomst padel aanbieden (zie paragraaf 4.5).

4.4 Voetbal

Algemeen

Voetbal is de meest beoefenende veldsport in Nederland. In Nederland liggen circa 7.300 voetbalvelden, wat neerkomt op 10,7 voetbalveld per 25.000 inwoners. Het betreft hier uitsluitend volwaardige velden die voldoen aan de officiële afmetingen vanuit de Koninklijke Nederlandse Voetbalsbond (KNVB, circa 100 bij 64 meter). Verenigingen kunnen naast deze velden nog beschikken over kleinere velden of -stroken die benut worden voor trainingen of voor het inlopen voorafgaand aan wedstrijden. Bijna 20 procent van de velden betreft kunstgras.

De KNVB telt ruim 1,2 miljoen leden in 2017. Dit betekent een gemiddelde velddruk van 163 leden per veld. In Noordenveld zijn in totaal 21 volwaardige voetbalvelden aanwezig, waarmee het aanbod ten opzichte van het aantal inwoners hoger is dan het Nederlandse gemiddelde, maar wel in lijn is met het aanbod in zowel de VSG-regio Drenthe als in vergelijkbare gemeenten. Het aantal inwoners in Noordenveld dat lid is van de KNVB is eveneens hoger dan het landelijke gemiddelde, maar iets lager dan in de VSG-regio Drenthe en dan in vergelijkbare gemeenten. De velddruk in Noordenveld is als gevolg relatief laag. In Noordenveld liggen geen kunstgrasvelden (tabel 4.13).

Tabel 4.13 Aantal voetbalvelden, ledenpercentage KNVB en gemiddeld aantal leden per voetbalveld

	Aantal velden				Leden- percentage	Gemiddeld aantal leden per veld
	Natuurgras	Kunstgras	Absoluut	Totaal		
				Per 25.000 inwoners		
Noordenveld	21	-	21	16,7	8,5	127
VSG-regio Drenthe	293	22	315	16,0	8,6	134
Vergelijkbare gemeenten	695	103	798	15,9	9,2	145
Nederland	5.880	1.417	7.297	10,7	7,0	163

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019; KNLTB (via NOC*NSF), 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Noordenveld

In Noordenveld zijn zeven voetbalverenigingen actief. De verenigingen hebben de beschikking over 21 volwaardige natuurgrasvelden. Daarnaast liggen op de meeste sportparken één of meerdere kleinere velden of stroken die fungeren als trainingscapaciteit, waaronder een klein kunstgrasveld dat in eigendom is van Stichting G-voetbal Noordenveld. In totaal hebben de verenigingen in het seizoen 2018/'19 128 teams bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNVB ingeschreven¹⁸ (tabel 4.14).

¹⁸ In bijlage 4 is een overzicht van het aantal teams opgenomen.

Tabel 4.14 Aantal velden en teams voetbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

Cluster	Plaats	Sportpark	Vereniging	Aantal velden		Overig	Aantal teams	
				Wed.	Train.		Zat.	Zon.
Norg	Een	Eenheid	SV Een	1	-	2.300 m2 veld	2	-
Norg	Norg	Schapendrift	VV GOMOS	3	-	4.700 m2 veld	18	4
Norg	Veenhuizen	Achter de Molen	VV Veenhuizen	1	1	-	5	-
Peize	Peize	-	VV Peize	3	1	3.200 m2 veld	25	3
Roden	Nieuw-Roden	-	VV Nieuw-Roden	2	1	2.800 m2 veld & 3.200 m2 veld	11	2
Roden	Roden	-	VV Roden	4	1	3.500 m2 veld	32	5
Roden	Roden	-	VV Oranje Nassau Roden	3	-	4.000 m2 veld en 4.000 m2 KG-veld	21	-

(inclusief G-voetbal Noordenveld)

Toelichting: het kleine kunstgrasveld op het sportpark van VV Oranje Nassau Roden is in eigendom van G-voetbal Noordenveld. Het veld wordt gebruikt voor de wedstrijden van de teams van G-voetbal Noordenveld. Doordeweeks wordt het veld gebruikt voor trainingen van VV Oranje Nassau Roden.

Alle voetbalverenigingen in Noordenveld beschikken over het aantal wedstrijdvelen conform de behoefte of over meer velden dan de normatieve behoefte (tabel 4.15)¹⁹.

Tabel 4.15 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdvelen voetbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

Cluster	Plaats	Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoefte		Resultaat
					Zat.	Zon.	
Norg	Een	Eenheid	SV Een	1	1 (0,2)	- (-,)	Aanbod conform behoefte
Norg	Norg	Schapendrift	VV GOMOS	3	3 (2,0)	1 (0,7)	Aanbod conform behoefte
Norg	Veenhuizen	Achter de Molen	VV Veenhuizen	1	1 (0,6)	- (-,)	Aanbod conform behoefte
Peize	Peize	-	VV Peize	3	3 (2,5)	1 (0,5)	Aanbod conform behoefte
Roden	Nieuw-Roden	-	VV Nieuw-Roden	2	2 (1,0)	1 (0,3)	Aanbod conform behoefte
Roden	Roden	-	VV Roden	4	3 (3,0)	1 (0,9)	Aanbod conform behoefte
Roden	Roden	-	VV Oranje Nassau Roden (exclusief G-voetbal Noordenveld)	3	2 (1,9)	- (-,)	Aanbod groter dan behoefte
<i>Plaats Roden</i>	<i>Totaal</i>			<i>7</i>	<i>5</i> <i>(4,9)</i>	<i>1</i> <i>(0,9)</i>	<i>Aanbod groter dan</i> <i>behoefte</i>
<i>Cluster Norg</i>	<i>Totaal</i>			<i>4</i>	<i>3</i> <i>(2,9)</i>	<i>1</i> <i>(0,7)</i>	<i>Aanbod groter dan</i> <i>behoefte</i>
<i>Cluster Roden</i>	<i>Totaal</i>			<i>9</i>	<i>6</i> <i>(5,9)</i>	<i>2</i> <i>(1,2)</i>	<i>Aanbod groter dan</i> <i>behoefte</i>
<i>Gemeente Noordenveld</i>	<i>Totaal</i>			<i>17</i>	<i>12</i> <i>(11,3)</i>	<i>3</i> <i>(2,4)</i>	<i>Aanbod groter dan</i> <i>behoefte</i>

Toelichting: de teams van G-voetbal Noordenveld spelen haar wedstrijden op het eigen kustgrasveld op het sportpark van VV Oranje Nassau Roden. Dit veld biedt de vereniging ruim voldoende capaciteit voor de wedstrijden. Het veld wordt niet gebruikt voor de wedstrijden van VV Oranje Nassau Roden.

¹⁹ De veldbehoefte van de voetbalverenigingen in Noordenveld is bepaald door het toepassen van de richtlijn van de KNVB. Deze richtlijn sluit aan op de nieuwe wedstrijdvormen die aan het begin van seizoen 2017/'18 zijn geïntroduceerd. Dit in tegentelling tot de richtlijn in het Handboek Sportaccommodaties.

VV GOMOS heeft op sportpark Schapendrift in Norg onvoldoende trainingscapaciteit voor het huidige aantal teams, evenals VV Roden op haar eigen sportpark in Roden. SV Een beschikt niet over een volwaardig trainingsveld op sportpark Eenheid in Een. Het wedstrijdveld bij SV Een kan echter deels dienen als trainingsveld gelet op de lage wedstrijdvldebefoefte. Deze mogelijkheid bestaat niet bij VV GOMOS en VV Roden. Beide verenigingen hebben de wedstrijdvelden volledig nodig voor wedstrijden (tabel 4.15).

Tabel 4.16 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

Cluster	Plaats	Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoefte	Resultaat
Norg	Een	Eenheid	SV Een	0,3	1,0 (0,1)	Zie toelichting
Norg	Norg	Schapendrift	VV GOMOS	0,7	1,5 (1,4)	Aanbod kleiner dan behoefte
Norg	Veenhuizen	Achter de Molen	VV Veenhuizen	1,0	1,0 (0,3)	Aanbod conform behoefte
Peize	Peize	-	VV Peize	1,5	1,5 (1,5)	Aanbod conform behoefte
Roden	Nieuw-Roden	-	VV Nieuw-Roden	1,8	1,0 (0,7)	Aanbod groter dan behoefte
Roden	Roden	-	VV Roden	1,5	2,0 (1,9)	Aanbod kleiner dan behoefte
Roden	Roden	-	VV Oranje Nassau Roden (Inclusief G-voetbal Noordenveld)	1,1	1,0 (1,1)	Aanbod conform behoefte
<i>Plaats Roden</i>	<i>Totaal</i>			2,6	3 (3,0)	Aanbod kleiner dan behoefte
<i>Cluster Norg</i>	<i>Totaal</i>			2,0	2 (1,8)	Aanbod conform behoefte
<i>Cluster Roden</i>	<i>Totaal</i>			4,5	3,5 (3,7)	Aanbod groter dan behoefte
<i>Gemeente Noordenveld</i>	<i>Totaal</i>			7,9	7 (7,0)	Aanbod groter dan behoefte

Een vereniging dient over minimaal één 'volwaardig' trainingsveld te beschikken. SV Een beschikt op sportpark Eenheid in Een niet over een volwaardig voetbalveld dat uitsluitend voor trainingen wordt gebruikt. Het wedstrijdveld waarover de vereniging beschikt, kan echter deels dienen als trainingsveld gelet op de lage wedstrijdvldebefoefte (zie tabel 4.15). Bij VV GOMOS en VV Roden doet deze situatie zich niet voor.

Toekomst

De verwachting is dat de behoefte aan wedstrijdvelen van de meeste voetbalverenigingen in Noordenveld in 2025 gelijk zal zijn als in het seizoen 2018/'19. VV Peize zal mogelijk een behoefte ontwikkelen aan een vierde wedstrijdveld, waar de vereniging nu de beschikking heeft over drie wedstrijdvelen. Deze groei zal voornamelijk toe te schrijven zijn aan de toename van het aantal vrouwen-/meisjesteams.

In de periode tussen 2025 en 2035 zal het aantal teams bij VV GOMOS, VV Peize en VV Roden mogelijk dusdanig toenemen dat een tekort aan wedstrijdvelen kan ontstaan. Bij deze verenigingen is in dat geval één extra wedstrijdveld nodig ten opzichte van het aanbod in het seizoen 2018/'19 (tabel 4.17).

Tabel 4.17 (Verwachte) wedstrijdvelbehoefte voetbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19, 2025 en 2035

Vereniging	Aanbod	Behoefte									
		Bevolkingsontwikkeling						Correctie landelijke ontwikkeling			
		2018/'19		2025		2035		2025		2035	
		Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
SV Een	1	1 (0,2)	- (-)	1 (0,2)	- (-)	1 (0,4)	- (-)	1 (0,2)	- (-)	1 (0,2)	- (-)
VV GOMOS	3	3 (2,0)	1 (0,7)	3 (2,0)	1 (0,7)	3 (3,0)	1 (0,7)	3 (2,7)	1 (0,9)	3 (3,0)	1 (0,7)
VV Veenhuizen	1	1 (0,6)	- (-)	1 (0,6)	- (-)	1 (0,6)	- (-)	1 (0,8)	- (-)	1 (0,6)	- (-)
VV Peize	3	3 (2,5)	1 (0,5)	3 (2,5)	1 (0,5)	4 (3,4)	1 (0,5)	4 (3,1)	1 (0,7)	4 (3,4)	1 (0,5)
VV Nieuw-Roden	2	2 (1,0)	1 (0,3)	2 (1,0)	1 (0,3)	2 (1,4)	1 (0,3)	2 (1,2)	1 (0,5)	2 (1,2)	1 (0,3)
VV Roden	4	3 (3,0)	1 (0,9)	3 (3,0)	1 (0,9)	5 (4,0)	1 (0,9)	4 (3,5)	2 (1,0)	4 (4,0)	1 (0,9)
VV Oranje Nassau Roden	3	2 (1,9)	- (-)	2 (1,9)	- (-)	3 (2,5)	- (-)	3 (2,0)	- (-)	2 (1,9)	- (-)

(exclusief G-voetbal Noordenveld)

Toelichting: de teams van G-voetbal Noordenveld spelen haar wedstrijden op het eigen kustgrasveld op het sportpark van VV Oranje Nassau Roden. Dit veld biedt de vereniging ruim voldoende capaciteit voor de wedstrijden, nu en in de toekomst. Het veld wordt niet gebruikt voor de wedstrijden van VV Oranje Nassau Roden

De verwachting is dat de behoefte aan trainingsvelden bij SV Een, VV Veenhuizen en VV Nieuw-Roden in 2025 en 2035 gelijk zal zijn aan de behoefte in het seizoen 2018/19. Het tekort aan trainingscapaciteit bij SV Een blijft zodoende in stand. Bij VV Veenhuizen en VV Nieuw-Roden is ook in de toekomst voldoende trainingscapaciteit aanwezig. Bij VV GOMOS en VV Roden kan de behoefte aan trainingsvelden dusdanig toenemen dat het tekort aan trainingscapaciteit zal oplopen. Bij VV Peize en VV Oranje Nassau Roden kan de behoefte aan trainingsvelden eveneens toenemen, waardoor de huidige trainingscapaciteit niet meer afdoende zal zijn (tabel 4.18).

Tabel 4.18 (Verwachte) trainingsveldbehoefte voetbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/19, 2025 en 2035

Vereniging	Aanbod	Behoefte				
		Bevolkingsontwikkeling			Correctie landelijke ontwikkeling sportbond	
		2018/'19	2025	2035	2025	2035
SV Een	0,3	1,0 (0,1)	1,0 (0,1)	1,0 (0,2)	1,0 (0,1)	1,0 (0,1)
VV GOMOS	0,7	1,5 (1,4)	1,5 (1,4)	2,0 (1,8)	2,0 (1,8)	2,0 (1,8)
VV Veenhuizen	1,0	1,0 (0,3)	1,0 (0,3)	1,0 (0,3)	1,0 (0,4)	1,0 (0,3)
VV Peize	1,5	1,5 (1,5)	1,5 (1,5)	2,0 (2,0)	2,0 (1,9)	2,0 (2,0)
VV Nieuw-Roden	1,8	1,0 (0,7)	1,0 (0,7)	1,0 (0,9)	1,0 (0,8)	1,0 (0,8)
VV Roden	1,5	2,0 (1,9)	2,0 (1,9)	2,5 (2,5)	2,5 (2,3)	2,5 (2,4)
VV Oranje Nassau Roden	1,1	1,0 (1,1)	1,0 (1,1)	1,5 (1,5)	1,5 (1,3)	1,0 (1,1)

(inclusief G-voetbal Noordenveld)

Toelichting: het aanbod aan trainingsvelden is berekend door het aantal 'volwaardige' trainingsvelden en de kleinere velden en stroken bij elkaar op te tellen, waarbij de oppervlakte van de kleinere velden en stroken zijn afgezet tegen de oppervlakte van een 'volwaardig' trainingsveld (7.100 m²).

Een vereniging dient over minimaal één 'volwaardig' trainingsveld te beschikken. SV Een beschikt op sportpark Eenheid in Een niet over een volwaardig voetbalveld dat uitsluitend voor trainingen wordt gebruikt. Het wedstrijdveld waarover de vereniging beschikt, kan echter deels dienen als trainingsveld gelet op de lage wedstrijdbehoefte (zie tabel 4.17). Bij de andere verenigingen waar een (toekomstig) tekort wordt geconstateerd, doet deze situatie zich niet voor.

Vrouwen-/meisjesafdeling

SV Een, VV Veenhuizen en VV Oranje Nassau Roden hebben geen vrouwen- of meisjesteams in het seizoen 2018/'19. Bij het doorrekenen van de toekomstige veldbehoefte van deze verenigingen is ervan uitgegaan dat zij ook in 2025 en 2035 geen vrouwen-/meisjesafdeling hebben. De verenigingen verwachten zelf niet in de nabije toekomst vrouwen- of meisjesteams te hebben. Wanneer deze verenigingen echter wel (succesvol) een vrouwen-/meisjesafdeling opzetten, zal de toekomstige veldbehoefte hoger liggen dan hierboven is weergegeven.

Verdeling zaterdag/zondag

Alle voetbalverenigingen in Noordenveld hebben in het seizoen 2018/'19 meer zaterdagteams dan zondagteams. De behoefte aan wedstrijdvelen is als gevolg op zaterdag hoger dan op zondag. Bij het doorrekenen van de toekomstige veldbehoefte is uitgegaan van dezelfde verdeling van het aantal teams over het weekend als in het seizoen 2018/'19. De mogelijke tekorten aan wedstrijdcapaciteit die gaan ontstaan bij VV GOMOS, VV Peize en VV Roden kunnen opgelost worden wanneer een gelijkmatigere verdeling van de teams over het weekend wordt gerealiseerd. Een belangrijke kanttekening hierbij is de mogelijk overbelasting van de natuurgrasvelden.

Landelijk wordt een trend waargenomen dat voetbalverenigingen steeds meer zaterdagteams bij de KNVB inschrijven, en minder zondagteams. Indien de situatie zich voor zou doen dat alle teams van de voetbalverenigingen in Noordenveld actief zouden zijn in een zaterdagcompetitie, zou alleen bij VV Peize een tekort aan wedstrijdvelen bestaan.

Accommodatiewensen

VV GOMOS, VV Veenhuizen, VV Peize, VV Nieuw-Roden, VV Roden en VV Oranje Nassau Roden hebben bij de gemeente Noordenveld te kennen gegeven dat zij op korte termijn over kunstgrasvelden willen beschikken. Deze wens komt voornamelijk voort uit het feit dat de verenigingen gedurende het seizoen trainingen moeten afgelasten vanwege de staat van de natuurgrasvelden, en de verenigingen hun leden meer garantie willen bieden op trainingsmogelijkheden gedurende het hele seizoen²⁰.

SV Een heeft geen wensen tot veldcapaciteitsuitbreiding bij de gemeente Noordenveld bekendgemaakt.

²⁰ Een objectieve beoordeling van de kwaliteit van de natuurgrasvoetbalvelden in Noordenveld valt buiten de opdracht van het Mulier Instituut.

4.5 Overige buitensportaccommodaties

In Noordenveld liggen meerdere formele buitensportaccommodaties die gebruikt worden voor de georganiseerde sport (tabel 4.19).

Het Speed Centre Roden is een trainings- en wedstrijdlocatie voor motorsport. De accommodatie beschikt over twee banen. De Motorsport Vereniging Noordenveld (MVN) huurt het complex van de gemeente Noordenveld. De vereniging is één van de 264 verenigingen aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging (KNMV). De KNMV heeft ruim 55.000 leden in 2017, waarvan 83 procent mannen. Dit is ruim een verdubbeling ten opzichte van het aantal leden in 2000. De laatste jaren is de groei gestagneerd.

Manege Norg, Manege Hopland (Peize), Paardensportcentrum Altena (Peize) en De Hulhorst (Roden) zijn sportvoorzieningen voor paardensport in Noordenveld. De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) is qua ledenaantal (circa 176.000 leden in 2017) de zevende sportbond van Nederland. De KNHS heeft de laatste jaren veel leden verloren.

Op het complex van voetbalvereniging VV Roden in Roden ligt ook een atletiekaccommodatie. De atletiekaccommodatie bestaat uit een 400 meter grasbaan met binnenin onder andere een rechte kunststoffen atletiekbaan en een mat voor hoogspringen. De hoofdgebruiker van de atletiekaccommodaties is atletiekvereniging Groningen Atletiek. De Atletiekunie heeft de laatste jaren een stabiel ledental (circa 137.000 in 2017), en is qua ledenaantal de negende sportbond van Nederland.

In 2018 is een multifunctioneel beachveld bij Sportcentrum De Hullen in Roden aangelegd. Het beachveld is geschikt voor meerdere sporten, waaronder volleybal, voetbal, korfbal en handbal. Het aantal (tijdelijke) beachvelden in Nederland is groeiende. Verenigingen zien het als een manier om de leden in de zomerperiode extra aanbod te bieden.

NTV en TV REO beschikken naast de tennisbanen ook over padelbanen. Het aantal padelbanen in Nederland neemt snel toe. De KNLTB geeft aan dat 30 procent van de 1.700 tennisverenigingen in Nederland concrete interesse heeft getoond in het aanbieden van padel in de nabije toekomst.

Tabel 4.19 Aanbod overige buitensportaccommodaties in Noordenveld in 2019

Cluster	Plaats	Sporttak	Accommodatie	Beschrijving
Norg	Een	Motorsport	Speed Centre Roden	Motorsportaccommodatie met meerdere banen
Norg	Norg	Paardensport	Manege Norg	Manege met twee rijhallen
Norg	Norg	Padel	Sportpark NTV	Twee padelbanen bij NTV
Peize	Peize	Paardensport	Manege Hopland	Manege met buiten- en binnenbak
Peize	Peize	Paardensport	Paardensportcentrum Altena	Grootschalig paardensportcentrum (o.a. diverse binnen- en buitenbakken en een drafbaan)
Roden	Roden	Atletiek	Atletiekaccommodatie Roden	400-meter grasbaan met middenterrein
Roden	Roden	Beachsport	Multifunctioneel beachveld	Beachveld van 44 bij 33 meter bij Sportcentrum De Hullen
Roden	Roden	Golf	Golfclub Holthuizen	Golfbaan met negen holes
Roden	Roden	Paardensport	De Hulhorst	Grootschalig paardensportcentrum (o.a. diverse binnen- en buitenbakken en een crossterrein)
Roden	Roden	Padel	Padelbaan	Padelbaan bij TV REO

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019.

Accommodatiewensen

TV Peize heeft bij de gemeente Noordenveld te kennen gegeven dat zij graag in de nabije toekomst padel wil aanbieden. TV REO wil een extra padelbaan aanleggen. De verenigingen zien het aanbieden van padel als een manier om de binding van de huidige leden met de vereniging te versterken en om nieuwe leden aan te trekken.

Atletiekvereniging Groningen Atletiek heeft samen met VV Roden een plan opgesteld met als doel het sportpark in Roden toekomstbestendig te maken. De atletiekvereniging wil graag een nieuwe 200 meter kunststofbaan en nieuwe voorzieningen voor verspringen en discuswerpen.

4.6 Conclusie en beleidsimplicaties

Het huidige aanbod aan buitensportaccommodaties in Noordenveld biedt de verenigingen in de meeste gevallen voldoende ruimte om zich te ontplooien. Er is veel ruimte beschikbaar voor hockey, korfbal, tennis en voetbal in vergelijking met landelijke cijfers. Bij voetbal moet de kanttekening worden geplaatst dat de voetbalvelden in de gemeente allemaal natuurgras hebben, terwijl landelijk bijna een kwart van de voetbalvelden kunstgras heeft.

Hockeyvereniging MHC Roden, korfbalverenigingen KV DES en KV Noordenveld en tennisverenigingen NTV, TV Peize, TV REO en TV Roderwolde hebben ruim voldoende capaciteit beschikbaar op de bestaande velden en banen om de verenigingsactiviteiten te laten plaatsvinden. De voetbalverenigingen SV Een, VV Veenhuizen, VV Peize, VV Nieuw-Roden en VV Oranje Nassau Roden hebben eveneens voldoende ruimte op de sportparken voor de wedstrijden en trainingen van hun teams. Bij voetbalverenigingen VV GOMOS en VV Roden worden normatieve tekorten geconstateerd. Beide verenigingen hebben onvoldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking voor het aantal teams in het seizoen 2018'/19.

Toekomst

Het is de verwachting dat bij MHC Roden, KV DES, KV Noordenveld, NTV, TV Peize, TV REO, TV Roderwolde, SV Een, VV Veenhuizen en VV Nieuw-Roden tot en met 2035 geen capaciteitsknelpunten gaan ontstaan. De tekorten bij VV GOMOS en VV Roden zullen zonder ingrijpen in het veldaanbod blijven bestaan. Bij VV Peize en VV Oranje Nassau Roden zullen mogelijk tekorten ontstaan.

Beleidsimplicaties

Meerdere verenigingen hebben bij de gemeente Noordenveld wensen neergelegd met betrekking tot de accommodatie waarover de gemeente moet beslissen.

KV Noordenveld wenst in de nabije toekomst over te stappen op kunstgras, waar zij nu op natuurgrasvelden op het eigen sportpark in Roden spelen. Landelijk wordt bij korfbal een trend van natuurgras naar kunstgras waargenomen. Indien de wens van de vereniging wordt ingewilligd, zal op het sportpark in Roden ruimte beschikbaar komen (voor andere doeleinden). Dit als gevolg dat natuurgrasvelden ten opzichte van kunstgrasvelden veel ruimte in beslag nemen als gevolg van de hoge belasting rondom de korven.

VV GOMOS, VV Veenhuizen, VV Peize, VV Nieuw-Roden, VV Roden en VV Oranje Nassau Roden hebben bij de gemeente Noordenveld te kennen gegeven dat zij op korte termijn over kunstgrasvelden willen beschikken. Het is aan te bevelen prioritering aan te brengen, waarbij de resultaten uit de behoeftebepaling een prominente rol spelen. VV GOMOS en VV Roden zullen volgens de berekeningen, nu en in de toekomst, knelpunten hebben met het huidige aanbod. Bij VV Peize en VV Oranje Nassau Roden kunnen mogelijk tekorten ontstaan, waardoor het is aan te raden de ontwikkeling van de verenigingen te monitoren om te bezien welke lijn de vereniging inzet en of in de nabije toekomst ruimtelijke aanpassingen op basis van de behoeftebepaling verantwoord is.

Norger Tennis Vereniging en TV Peize willen twee padelbanen op hun tennispark aanleggen; TV REO wil een extra padelbaan realiseren. Padelbanen bieden de verenigingen de kans om haar leden meer aanbod te bieden en zodoende de leden meer aan zich te binden, vergelijkbaar met een beachveld (zoals gerealiseerd bij De Hullen).

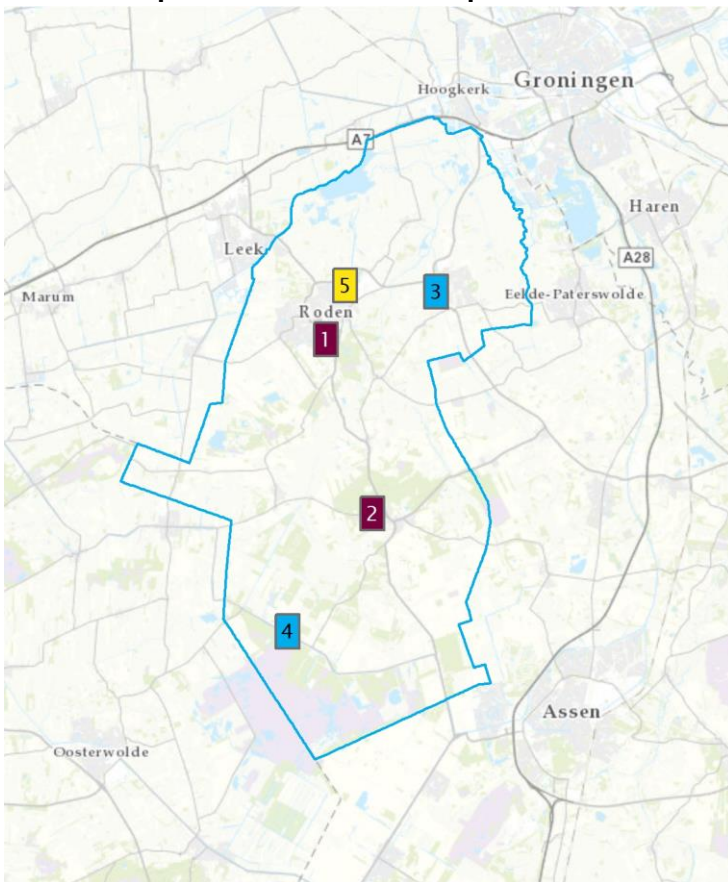
5. Zwemwater

In dit hoofdstuk zetten we het aanbod aan zwemwater af tegen de behoefte in Noordenveld. Zwemwater kan worden ingezet voor verschillende activiteiten. We brengen de behoefte voor leren zwemmen (leszwemmen en schoolzwemmen), zwemsport, banenzwemmen, doelgroepen zwemmen en pretzwemmen in beeld.

5.1 Capaciteit

De Hullen in Roden en het Molenduinbad in Norg zijn de twee openbare overdekte zwembaden in Noordenveld. Het aanbod aan openbaar zwemwater wordt aangevuld met twee openluchtzwembaden in Peize en Veenhuizen. Daarnaast beschikt Fitnesscentrum Roden over een instructiebassin (kaart 5.1).

Kaart 5.1 Openbaar overdekt en openlucht zwemwater in Noordenveld

Paars = openbaar overdekt zwembad
Blauw = openbaar openluchtzwembad
Geel = semi-privaat zwembad

- 1) De Hullen
- 2) Molenduinbad
- 3) Zwembad Peize
- 4) Zwembad Veenhuizen
- 5) Fitnesscentrum Roden

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Overdekt zwemwater

De Hullen beschikt over een 5-baans 25-meterbassin, een instructiebassin en een klein peuterbassin. Er zijn geen recreatieve faciliteiten aanwezig. Het Molenduinbad beschikt over een 6-baans 25-meterbassin, een recreatiebassin en een peuterbassin. Daarnaast is een glijbaan en stroomversnelling aanwezig.

Zomerbad Peize beschikt over een 6-baans 25-meterbassin met een diepte van 1.20 meter oplopend tot 2.00 meter, en over een bassin van 225 m² met een diepte van 40 centimeter tot 80 centimeter. Zwembad Veenhuizen beschikt over een bassin van 480 m² met een diepte tussen de 0.40 meter en 1.40 meter, een bad van 300 m² met een diepte van tussen de 1.40 meter en 2.10 meter en een peuterbad. In Zwembad Veenhuizen is een glijbaan aanwezig.

Fitnesscentrum Roden beschikt over een instructiebassin van 45 m² waarin zwemles wordt gegeven en doelgroepenactiviteiten worden aangeboden.

In hoeverre een bassin geschikt is voor een bepaalde activiteit, is afhankelijk van de afmetingen van het bassin en de temperatuur van het water. In bijlage 5 is een overzicht van de eisen voor een bepaalde activiteit opgenomen. In tabel 5.1 is op basis van deze eisen een overzicht gegeven van het beschikbare zwemwater per activiteit.

Het wedstrijdbassin van het Molenduinbad is qua afmetingen geschikt voor zwemsport. De temperatuur van het water is echter hoog (30 graden) waardoor het ongeschikt is voor zwemsport.

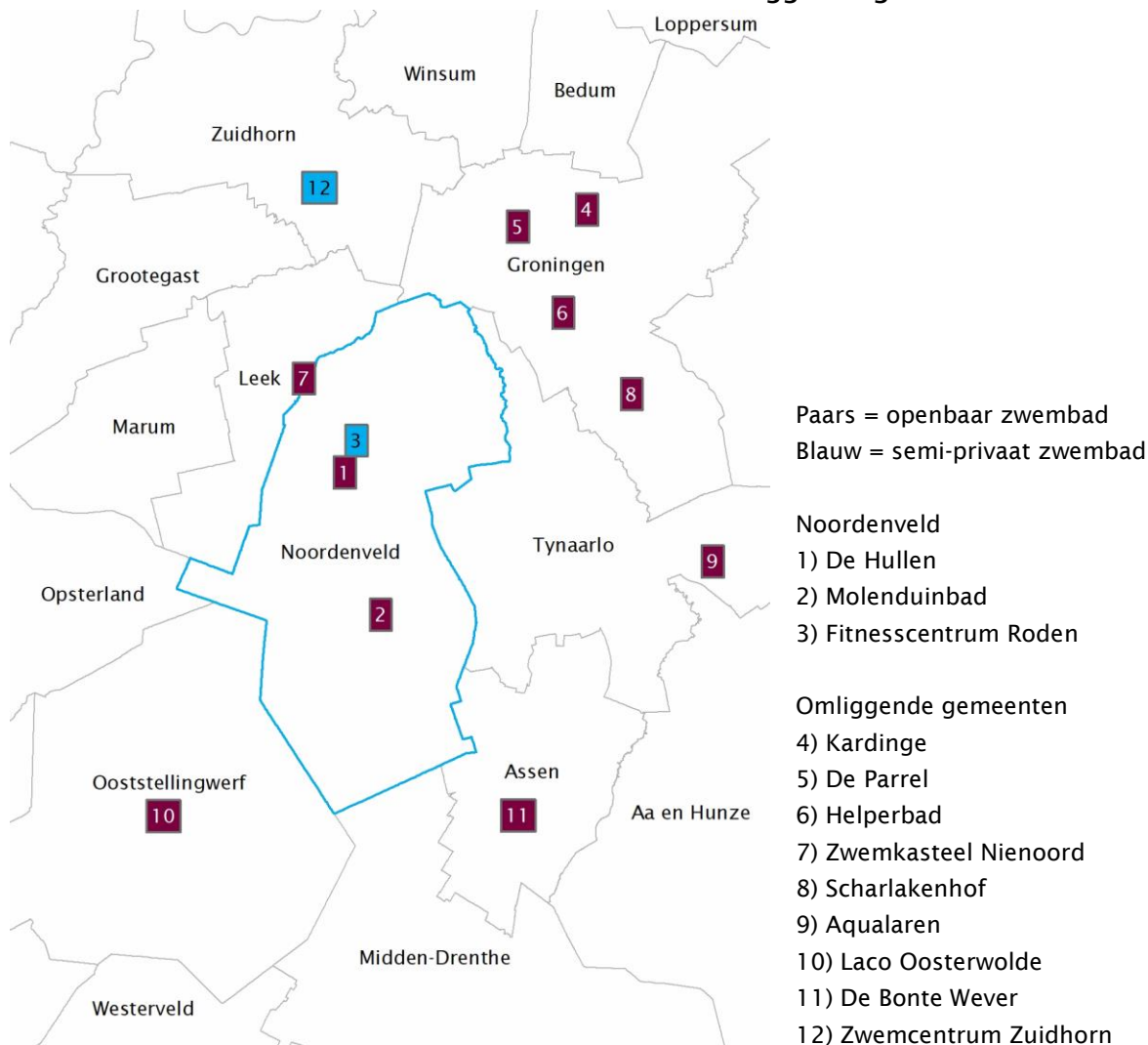
Tabel 5.1 Capaciteit (in m²) overdekt zwemwater in Noordenveld uitgesplitst naar activiteit

	De Hullen	Molenduinbad	Fitnesscentrum Roden
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)			
Leren zwemmen	429	550	45
Zwemsport	313	0	0
Banenzwemmen	313	375	0
Doelgroepen zwemmen	429	550	45
Recreatief zwemmen	429	550	0

Bron: De Hullen, Molenduinbad en Fitness Centrum Roden, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Rond Noordenveld liggen meerdere overdekte zwembaden (kaart 5.2). De meeste van deze zwembaden zijn functioneel ingericht en beschikken over een wedstrijdbassin en een instructiebassin. Kardinge in Groningen en Zwemkasteel Nienoord in Leek beschikken beiden over een groot recreatiebassin. In Aqualaren in Zuidlaren en Laco Oosterwolde is in plaats van een instructiebassin een klein recreatiebassin aanwezig. Zwemcentrum Zuidhorn is een semi-privaat zwembad waar leszwemmen wordt aangeboden en is vanwege de nabijheid van deze accommodatie in dit onderzoek meegenomen.

Kaart 5.2 Overdekte zwembaden in Noordenveld en omliggende gemeenten in 2019

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Landelijk vergeleken

Noordenveld beschikt voor elke activiteit over relatief veel overdekt zwemwater vergeleken met haar buurgemeenten en vergelijkbare gemeenten (tabel 5.2; tabel 5.3). Het beschikbare zwemwater voor zwemsport is in de meeste gemeenten beperkt als gevolg van de temperatuur van de wedstrijdbassins in de zwembaden. In de praktijk worden deze bassins doorgaans wel ingezet voor trainingen, maar niet voor wedstrijden.

In tabel 5.2 wordt het beschikbare openbare overdekte zwemwater in Noordenveld vergeleken met omliggende gemeenten. Gemeente Opsterland en Midden-Drenthe zijn niet in het onderzoek meegenomen omdat de zwembaden in deze gemeenten relatief ver van Noordenveld gesitueerd zijn. De capaciteit van de zwembaden in vierkante meters is afgezet tegenover de inwonertallen van de gemeenten. Deze vergelijking laat zien dat in de meeste gemeenten het zwemwater voor zwemsport wat beperkt is. Dit komt met name door de hoge temperatuur van de wedstrijdbassins in enkele zwembaden. In de praktijk worden deze bassins vaak wel ingezet voor trainingen van zwemsport, maar worden hier geen wedstrijden gehouden. Voor de andere activiteiten is in de omliggende gemeenten veelal minder zwemwater beschikbaar dan in Noordenveld.

Tabel 5.2 Capaciteit overdekte zwembaden Noordenveld en buurgemeenten in 2019, in totaal en naar oppervlakte per 100 inwoners (m²)

	Noordenveld	Westerkwartier	Groningen	Tynaarlo	Assen	Ooststellingwerf
Inwonertal	31.274	61.464	202.810	33.462	67.708	25.459
Aantal zwembaden	2	2	4	1	1	1
Oppervlakte overdekt zwemwater (m2)						
Leren zwemmen	979	1.221	2.577	475	995	430
Zwemsport	313	0	1.412	350	375	0
Banenzwemmen	688	375	1.712	350	375	250
Doelgroepenzwemmen	979	1.221	2.557	475	995	430
Pretzwemmen	979	1.221	2.265	475	995	430
Oppervlakte per 100 inwoners (m2)						
Leren zwemmen	3,1	2,0	1,3	1,4	1,5	1,7
Zwemsport	1,0	0,0	0,7	1,0	0,6	0,0
Banenzwemmen	2,2	0,6	0,8	1,0	0,6	1,0
Doelgroepenzwemmen	3,1	2,0	1,3	1,4	1,5	1,7
Pretzwemmen	3,1	2,0	1,1	1,4	1,5	1,7

Bron: dataverzameling Mulier Instituut bij verschillende zwembaden.

Vergelijkbare gemeenten

De gemeenten waarmee de gemeente Noordenveld wordt vergeleken zijn qua karakteristieken gelijk aan Noordenveld. Het gaat in alle gevallen om plattelandsgemeenten met meerdere kernen. In het bepalen van de beschikbare capaciteit is uitgegaan van de theoretische capaciteit op basis van uitgangspunten van geschiktheid van een bassin per type activiteit.

In vergelijking met de referentiegemeenten heeft Noordenveld veel meer zwemwater per inwoner van de gemeente beschikbaar voor de verschillende activiteiten. Het is opvallend dat voor zwemsport zo weinig zwemwater per inwoner van de gemeente beschikbaar is. Het zwemwater is niet geschikt voor zwemsport, omdat de bassins vaak te warm zijn. In de praktijk worden ze vaak wel ingezet voor trainingen van de verenigingen, maar zijn ze niet geschikt voor wedstrijden.

Tabel 5.3 Capaciteit overdekte zwembaden Noordenveld en vergelijkbare gemeenten, in totaal en naar oppervlakte per 100 inwoners (m²)

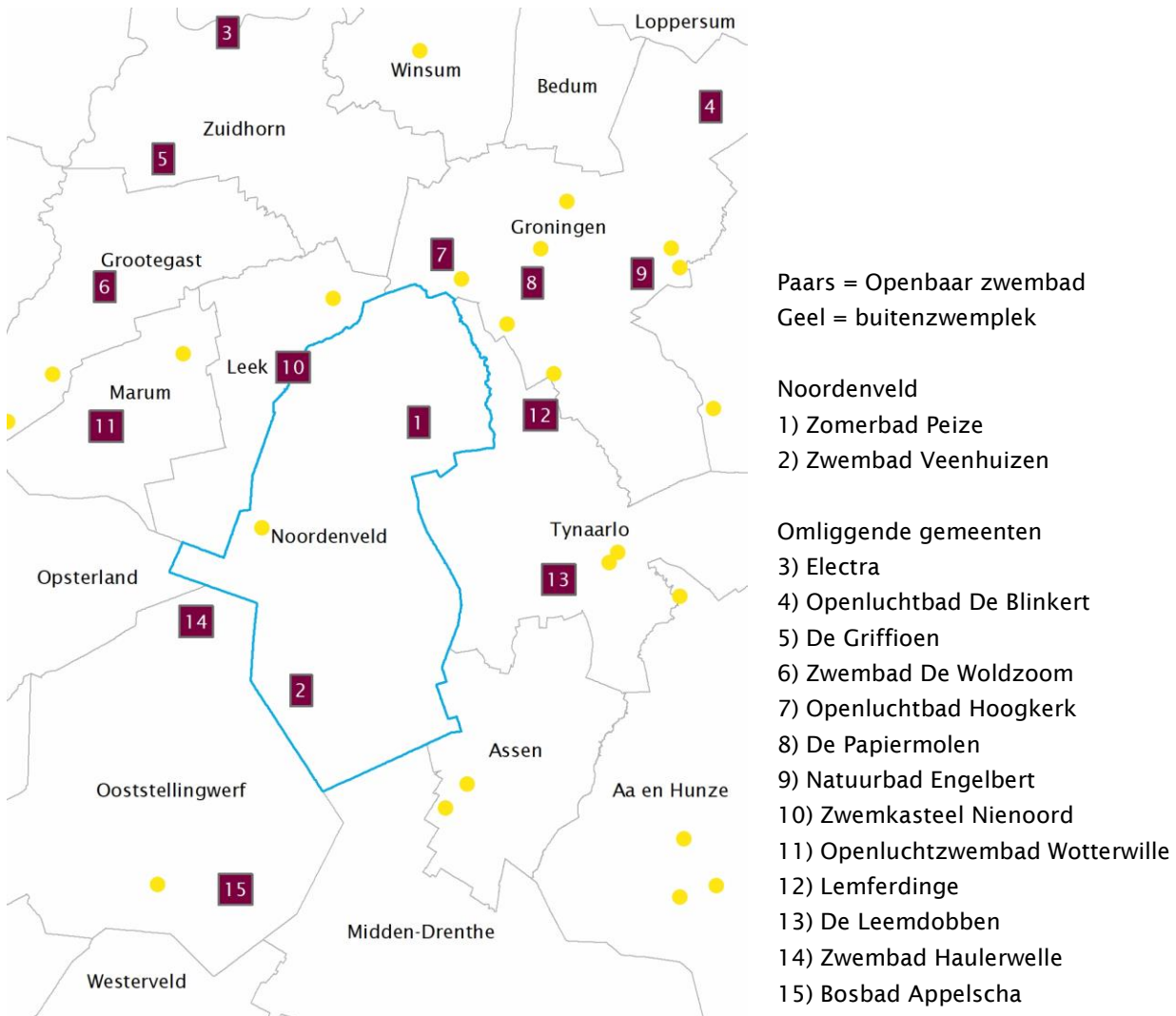
	Noordenveld	Hoogeveen	De Fryske Marren	Súdwest-Fryslân	Kampen
Inwonertal	31.274	55.677	51.742	89.594	53.259
Aantal zwembaden	2	1	2	3	1
Oppervlakte overdekt zwemwater (m2)					
Leren zwemmen	979	703	1.021	1.288	778
Zwemsport	313	313	0	375	375
Banenzwemmen	688	313	625	938	688
Doelgroepenzwemmen	979	703	1.021	1.288	778
Pretzwemmen	979	703	1.021	1.288	778
Oppervlakte per 100 inwoners					
Leren zwemmen	3,1	1,3	2,0	1,4	1,5
Zwemsport	1,0	0,6	0,0	0,4	0,7
Banenzwemmen	2,2	0,6	1,2	1,0	1,3
Doelgroepenzwemmen	3,1	1,3	2,0	1,4	1,5
Pretzwemmen	3,1	1,3	2,0	1,4	1,5

Bron: dataverzameling Mulier Instituut bij verschillende zwembaden.

Openlucht zwemwater

Zomerbad Peize bestaat uit twee bassins: een 6-baans 25-meterbassin met een diepte van 1.20 tot 2.00 meter en een bassin van 15 bij 15 meter met een diepte oplopend van 40 centimeter tot 80 centimeter. Openluchtbad Veenhuizen beschikt over een klein 25-meterbassin met een diepte van 1.40 tot 2.10 meter en een groot recreatiebassin met een diepte van 0.40 meter tot 1.40 meter en een ondiep peuterbassin. In de regio van Noordenveld is veel gelegenheid aanwezig om gebruik te maken van zwemwater in de openlucht (kaart 5.3). Het valt op dat in Noordenveld ten opzichte van de regio weinig officiële buitenzwemplekken zijn.

Kaart 5.3 Openluchtzwembaden en officiële buitenzwemplekken in Noordenveld en omliggende gemeenten

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

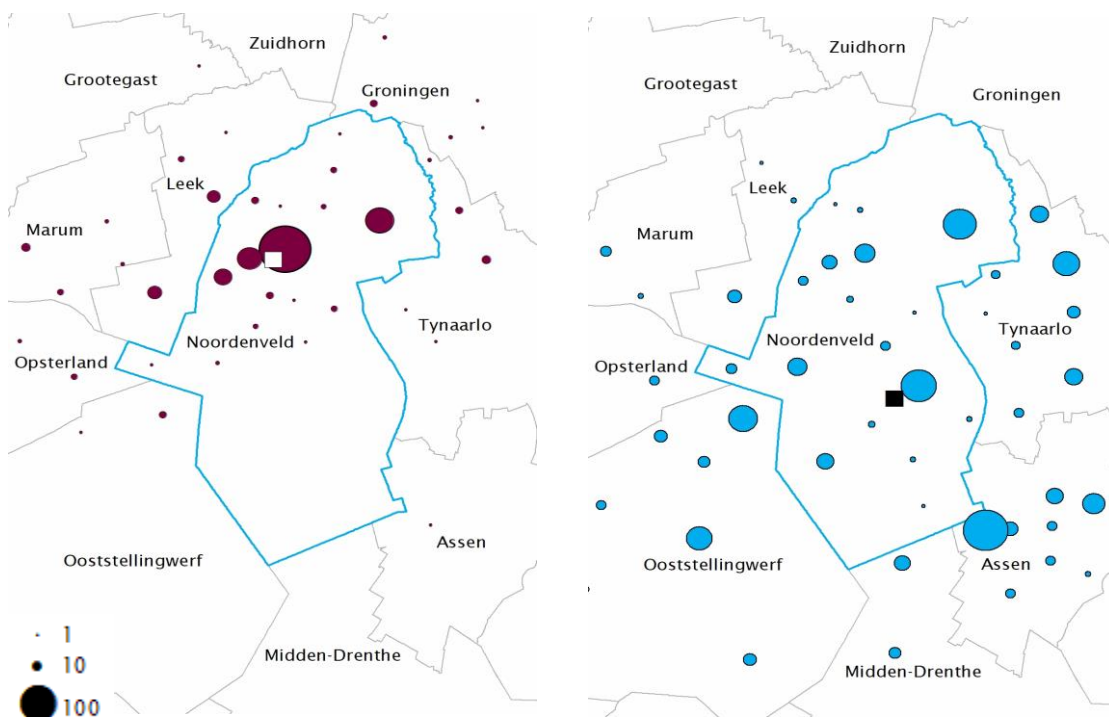
5.2 Verzorgingsgebieden overdekte zwembaden

In deze paragraaf wordt meer inzicht gegeven in het verzorgingsgebied van de overdekte zwembaden in de gemeente Noordenveld. In het eerste deel van de paragraaf wordt ingegaan op de abonneerders van de openbare zwembaden en waar deze vandaan komen. In het tweede deel wordt de reisafstand voor de inwoners van Noordenveld naar de overdekte zwembaden in en om Noordenveld bepaald. In deze paragraaf wordt niet ingegaan op openluchtzwembaden en buitenzwemplekken. Voor openluchtzwembaden en buitenzwemplekken is het lastiger aan te geven hoe het verzorgingsgebied eruit ziet. De aantrekkelijkheid van een bepaalde faciliteit, het aanbod en de tarieven spelen een grotere rol in de keuze voor een openluchtzwembad of buitenzwemplek.

Abonementhouders

De abonneerders van de zwembaden geven een beeld van waar de bezoekers van de openbare overdekte zwembaden vandaan komen (en 5.5). Voor De Hullen is inzicht gegeven in alle abonneerders, voor het Molenduinbad zijn alleen de leszwemmers meegenomen²¹. De abonneerders van De Hullen komen voor 80 procent uit de gemeente Noordenveld, met name uit Roden en Peize. De 20 procent abonneerders die van buiten de gemeente komen, komen verspreid uit de omliggende gemeenten. De leszwemmers uit het Molenduinbad laten een ander beeld zien. Slechts 33 procent van de leszwemmers komt uit Noordenveld. Dit percentage is verspreid over de gemeente. De overige bezoekers komen uit de omliggende gemeenten; met name uit Assen maken veel mensen gebruik van zwembaden in het Molenduinbad.

Kaart 5.4 en 5.5 Abonementhouders De Hullen (l) en abonneerders zwembaden Molenduinbad (r) in 2019

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

²¹ Het Molenduinbad beschikt niet over inzicht in de postcodes van alle abonneerders; alleen de postcodes van de leszwemmers.

Reisafstand

De reisafstand voor de inwoners van Noordenveld wordt bepaald in drie verschillende situaties. In situatie 1 wordt gekeken naar de reisafstand van inwoners van Noordenveld naar de twee openbare overdekte zwembaden in de gemeente. In situatie 2 worden naast de overdekte openbare zwembaden ook de semi-private zwembaden meegenomen. In situatie 3 wordt naast de overdekte zwembaden in de gemeente ook gekeken naar de zwembaden die buiten de gemeente liggen.

Openbare overdekte zwembaden in Noordenveld

Gemiddeld reizen inwoners van de gemeente Noordenveld 3,1 kilometer naar een openbaar overdekt zwembad in Noordenveld. Deze reisafstand verschilt sterk per kern. De twee openbare zwembaden in Noordenveld bevinden zich in de grote kernen Norg en Roden. Dit is terug te zien in de reisafstand voor deze grote kernen (tabel 5.5). Binnen deze kernen zijn er grote verschillen tussen de verschillende plaatsen in de kern. Inwoners uit Huis ter Heide reizen bijvoorbeeld 8,2 kilometer naar het dichtstbijzijnde overdekte zwembad, terwijl mensen uit Norg nog geen kilometer hoeven te reizen (zie bijlage 5). Voor de inwoners van Peize is de gemiddelde reisafstand groter; zij reizen gemiddeld 6 kilometer naar een van de openbare overdekte zwembaden in Noordenveld.

Tabel 5.5 Reisafstand in kilometers van de inwoners van Noordenveld weergegeven voor drie clusters

	Inwoner- aantal	Dichtstbijzijnde openbare overdekte zwembad Noordenveld	Dichtstbijzijnde overdekte zwembad Noordenveld	Dichtstbijzijnde overdekte zwembad
Norg	6.840	4,0	4,0	4,0
Peize	5.790	6,1	5,2	5,1
Roden	18.670	1,8	1,5	1,5
<i>Gemeente Noordenveld</i>	<i>31.300</i>	<i>3,1</i>	<i>2,8</i>	<i>2,7</i>

Bron: Mulier Instituut, 2019.

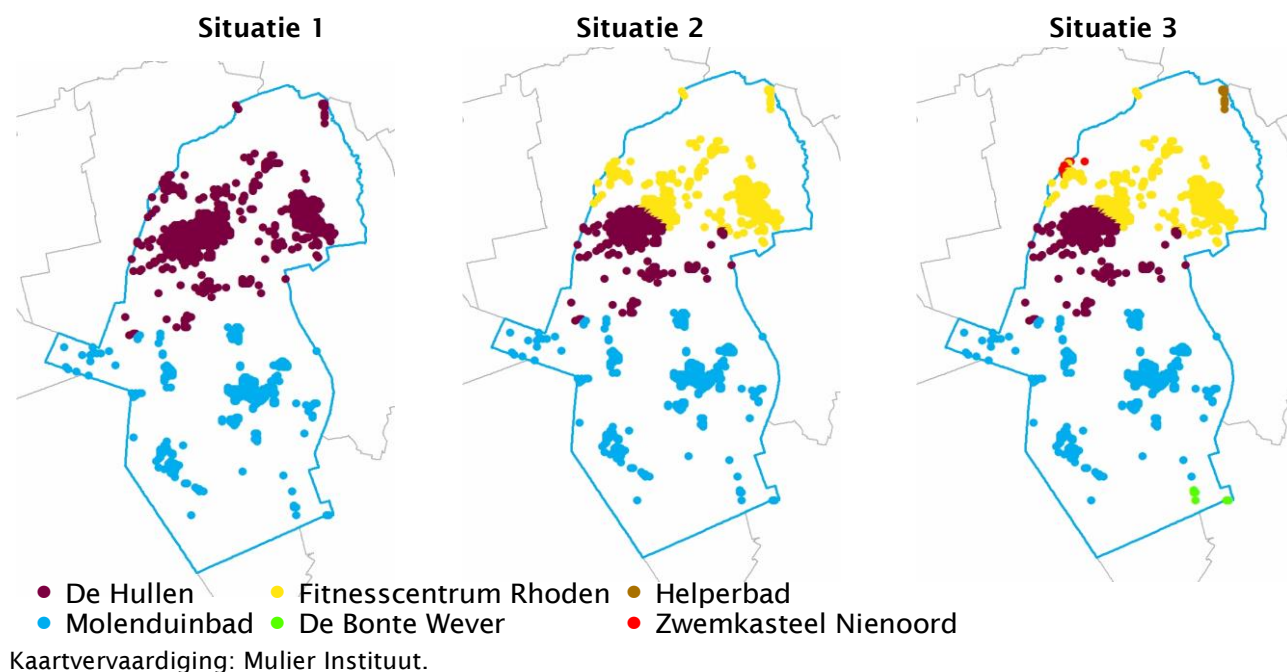
Overdekte zwembaden in Noordenveld

Wanneer niet alleen de openbare overdekte zwembaden in Noordenveld worden meegenomen maar ook het semi-private zwembad, verschilt met name de reisafstand van de inwoners van cluster Peize; zij hoeven minder ver te reizen. Fitnesscentrum Roden, waar een semi-privaat zwembad gevestigd is, ligt dicht bij Peize dan De Hullen, hoewel gelegen in de kern Roden.

Overdekte zwembaden in Noordenveld en omgeving

De reisafstand voor inwoners van Noordenveld verandert minimaal wanneer naast de zwembaden binnen de gemeente ook de openbare overdekte zwembaden buiten de gemeente worden meegenomen in het bepalen van de reisafstand. Alleen voor inwoners van Huis ter Heide verandert de reisafstand veel, van 8,2 kilometer naar het zwembad in Norg naar 5,7 kilometer in De Bonte Wever in Assen. Voor de overige inwoners is een zwembad buiten de gemeente Noordenveld niet dichterbij dan een zwembad binnen de gemeente.

Kaarten 5.6, 5.7 en 5.8 Inwoners van Noordenveld toebedeeld aan dichtstbijzijnde zwembaden

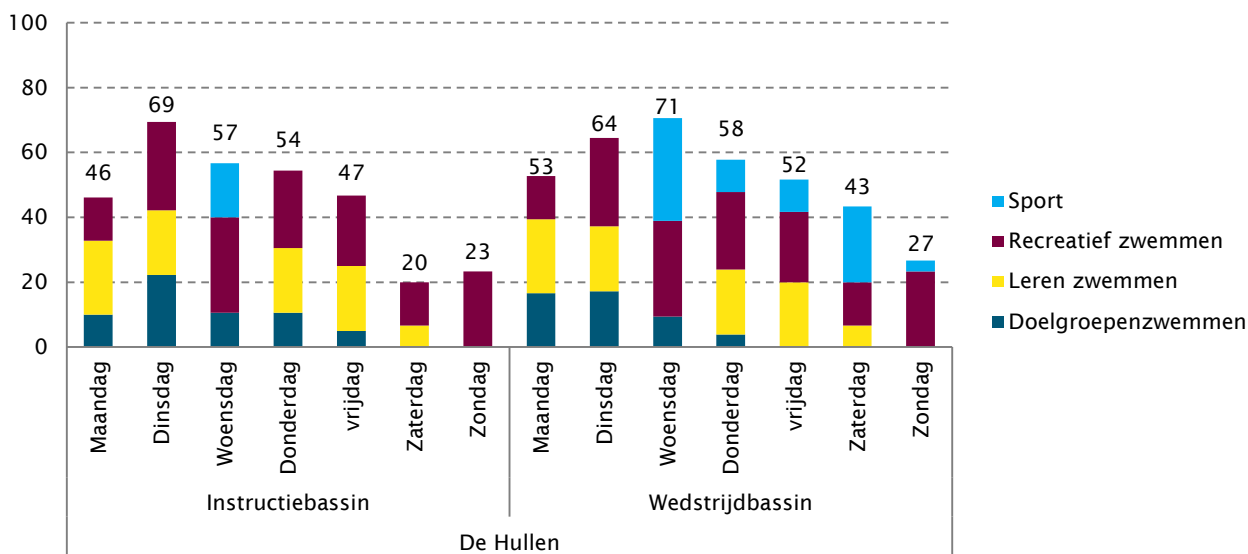
5.3 Programmering- en bezoekaantallen

Om inzicht te krijgen in de activiteiten die in de zwembaden worden aangeboden, is de programmering van beide openbare overdekte zwembaden geanalyseerd. De uren dat de zwembaden open zijn worden onderscheiden naar activiteit. De term recreatief zwemmen die in de programmering wordt gebruikt duidt op zowel de activiteit banenzwemmen als de activiteit pretzwemmen. In De Hullen en in het Molenduinbad wordt geen onderscheid gemaakt tussen deze uren. Op deze uren zijn beide activiteiten mogelijk. Voor banenzwemmen worden lijnen in het wedstrijd bassin geplaatst.

Programmering

De twee bassins van De Hullen hebben geen duidelijke verdeling van activiteiten. In beide bassins worden alle activiteiten aangeboden. De bezetting van het zwembad is voor beide bassins niet hoog. Met name in de weekenden zijn in het zwembad weinig uren ingeroosterd (figuur 5.1). In het bepalen van de bezetting is uitgegaan van theoretisch vastgestelde openingstijden. In de praktijk verschillende deze openingstijden per dag. Op basis van deze vastgestelde openingstijden kan inzicht worden gegeven in de verschillen tussen de twee zwembaden.

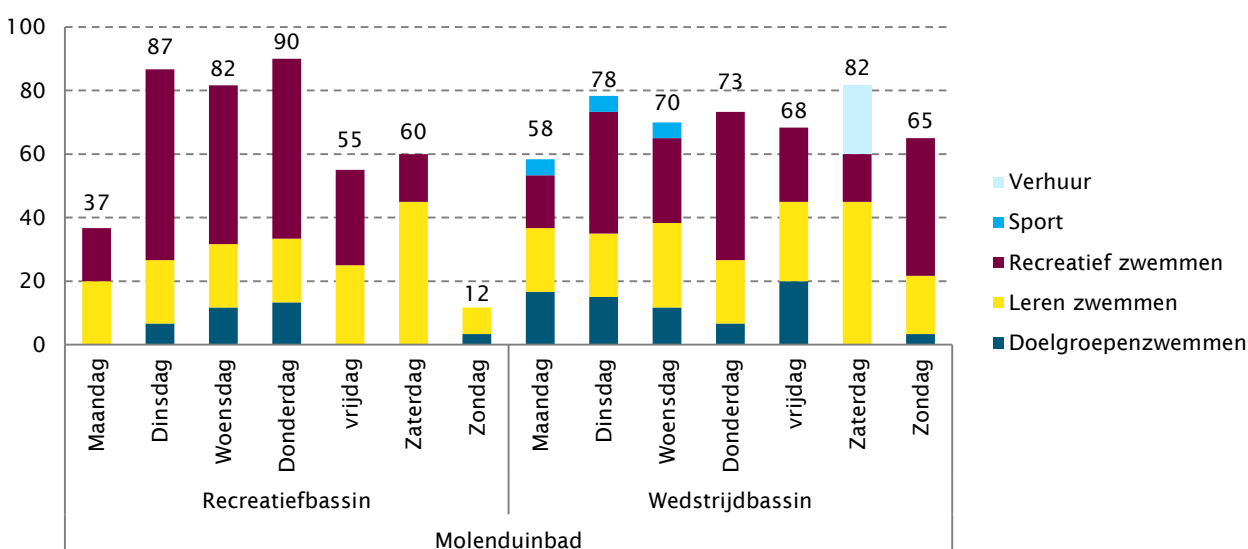
Figuur 5.1 Bezetting De Hullen o.b.v. rooster januari 2019 (in procenten van openstellingsuren 7:00-22:00 uur)

Bron: De Hullen, Roden, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

In het Molenduinbad worden met name recreatieve uren aangeboden (figuur 5.2). Op deze recreatieve uren is het mogelijk om aan banenzwemmen te doen (in het wedstrijdbasin liggen enkele lijnen) of is het mogelijk om vrij te zwemmen. Daarnaast wordt in dit zwembad veel leszwemmen aangeboden, met name zwemsport wordt minder vaak aangeboden.

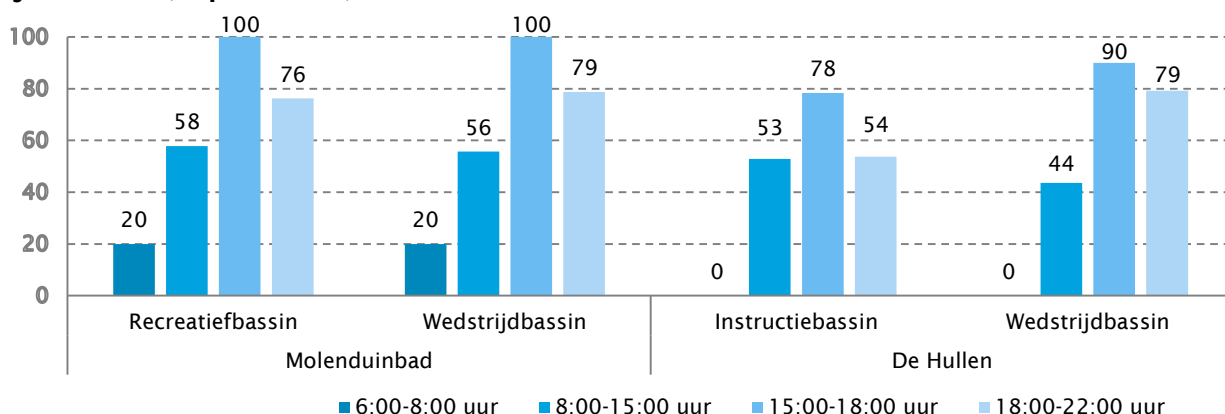
Figuur 5.2 Bezetting Molenduinbad o.b.v. rooster januari 2019 (in procenten van openstellingsuren 7:00-22:00 uur)

Bron: Molenduinbad, Norg, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Bovenstaande figuren geven alleen inzicht in de programmering van de hele dag. Figuur 5.3 en 5.4 geven inzicht in de bezetting op basis van tijdvakken op een dag. Deze figuren laten zien dat doordeweeks de bezetting van beide zwembaden met name hoog is na 15:00 uur. Vanaf deze tijd vinden veelal leszwemmen en zwemsport plaats.

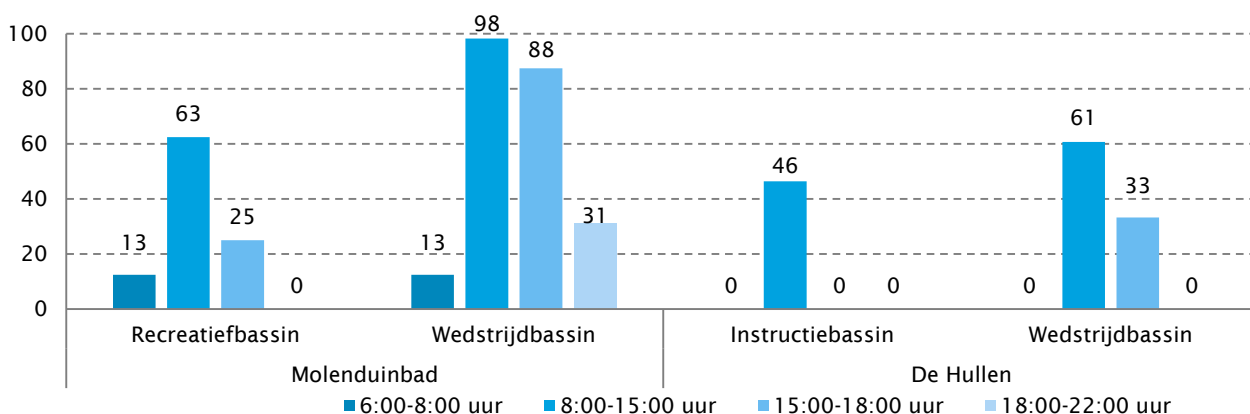
Figuur 5.3 Bezetting Molenduinbad en De Hullen op doordeweekse dagen voor verschillende tijdsvakken (in procenten)

Bron: Molenduinbad, Norg en De Hullen, Roden. Bewerking: Mulier Instituut.

Het Molenduinbad heeft een dikkere bezetting in het weekend dan De Hullen. De bezetting van het wedstrijdbad in het Molenduinbad is in het weekend erg hoog.

Figuur 5.4 Bezetting Molenduinbad en De Hullen op weekenddagen voor verschillende tijdsvakken (in procenten)

Bron: Molenduinbad, Norg en De Hullen, Roden. Bewerking: Mulier Instituut.

Bezoekaantallen

Het Molenduinbad en De Hullen hadden in 2018 minder bezoekers dan in 2012 (tabel 5.6 en 5.7). De daling bij het Molenduinbad bedraagt 4 procent; de daling bij De Hullen ongeveer 2 procent. In de categorie recreatief zwemmen zijn de bezoekaantallen voor pretzwemmen en banenzwemmen opgenomen; deze bezoekaantallen worden niet los van elkaar geregistreerd. De tabellen laten zien dat de bezoekaantallen gefluctueerd hebben, maar dat in het algemeen een licht dalende trend van het bezoek aan de zwembaden te zien is. De manager van het Molenduinbad geeft aan dat de bezoekaantallen van het Molenduinbad al jaren hoger liggen dan de beoogde aantallen bij realisatie van het zwembad. Met de bouw van het bad werd voorzien in zo'n 80.000 bezoekers per jaar. Het Molenduinbad zit hier, ook na de lichte terugloop, nog boven. In het Molenduinbad is met name het bezoek voor recreatief zwemmen teruggelopen. Het bezoek voor leren zwemmen en doelgroepenzwemmen is gestegen. Voor zwemsport/verhuur is het bezoekaantal gedaald. Onder deze categorie valt zowel het bezoek van de sportverenigingen als verhuur aan zwemscholen en verenigingen die zwemles geven. Het bezoek voor zwemsport is ongeveer een derde van het totale bezoek in deze groep. Het jaar 2017 laat een sterke daling zien, deze daling is te verklaren doordat het Molenduinbad vier weken gesloten is geweest voor renovatie.

Tabel 5.6 Bezoekaantallen Molenduinbad 2012 t/m 2018 uitgesplitst naar verschillende activiteiten

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Recreatief zwemmen	63.907	61.153	59.133	57.650	58.086	50.279	51.224
Doelgroepenactiviteit	7.833	8.726	9.623	9.185	9.582	9.316	10.778
Leren zwemmen	21.695	19.204	20.283	24.439	22.913	25.685	28.182
Sport/verhuur	5.392	5.667	5.260	6.031	6.066	3.603	4.980
<i>Totaal</i>	<i>98.827</i>	<i>94.750</i>	<i>94.299</i>	<i>97.305</i>	<i>96.647</i>	<i>88.883</i>	<i>95.164</i>

De Hullen laat een daling op vrijwel alle activiteiten zien. Ten opzichte van 2012 verschilt het totale bezoekaantal niet veel. In 2013 en 2014 was het bezoek veel hoger voor alle activiteiten, behalve zwemsport. Leren zwemmen laat een sterke daling in de bezoekaantallen zien.

Tabel 5.7 Bezoekaantallen De Hullen 2012 t/m 2018 uitgesplitst naar verschillende activiteiten

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Recreatief zwemmen	27.669	29.207	28.143	27.998	27.713	25.817	25.006
Doelgroepenactiviteit	10.587	16.074	15.594	13.865	16.879	15.195	15.421
Leren zwemmen	13.337	13.714	13.745	11.997	11.147	9.522	9.126
Verhuur scholen	822	1.968	1.104	1.125	998	1.086	628
Sport	9.441	8.282	9.571	9.184	9.279	10.698	10.620
<i>Totaal</i>	<i>61.856</i>	<i>69.245</i>	<i>68.157</i>	<i>64.169</i>	<i>66.016</i>	<i>62.318</i>	<i>60.801</i>

5.4 Behoeftte aan zwemwater

In deze paragraaf wordt op basis van demografische gegevens, cijfers over zwemdeelname, capaciteiten van de zwembaden en programmering van de zwembaden een beeld gegeven van de huidige en toekomstige behoefte aan zwemwater. In de berekeningen is voor de demografische gegevens uitgegaan van de bevolkingsprognose die is behandeld in hoofdstuk 2. In de berekening van de behoefte worden vijf verschillende activiteiten onderscheiden:

- Leren zwemmen
- Zwemsport
- Banenzwemmen
- Doelgroepenzwemmen
- Pretzwemmen

Op basis van deze definiëring van zwemwater wordt naar de huidige situatie gekeken. Bij ieder onderdeel is de gebruikte definitie kort weergegeven. In de berekeningen is gewerkt met de veronderstelling dat de zwemdeelname per leeftijdsgroep in de regio gelijk blijft naar 2025 en 2035 toe, tenzij anders is aangegeven.

Naast de kwantitatieve behoefte aan zwemwater is in deze paragraaf ook kwalitatief ingegaan op het vraagstuk. Input vanuit de gebruikersgroepen van de zwembaden en vanuit de zwembadmanagers is meegenomen om een goed zicht te krijgen op de behoefte in de gemeente.

Leren zwemmen

De activiteit leren zwemmen bestaat uit zowel leszwemmen als schoolzwemmen. In Noordenveld wordt vanuit de gemeente geen schoolzwemmen meer aangeboden. Enkele scholen nemen nog wel uren af in De Hullen. De zwembadmanagers geven beiden aan dat zij graag zouden zien dat schoolzwemmen terug zou komen. Dit levert niet alleen programmering in het zwembad overdag, maar het schoolzwemmen wordt ook als belangrijke activiteit gezien om kinderen over de drempel van het zwembad te halen. Als kinderen eenmaal bekend zijn met het zwembad, zullen zij volgens de zwembadmanagers vaker komen zwemmen en daarmee ook zwemveiliger blijven na het behalen van het zwemdiploma.

In kwantitatieve zin wordt ook ingegaan op de behoefte aan leszwemmen. In het onderstaande kader staat weergegeven welke bassins volgens het planningsinstrument geschikt zijn voor leren zwemmen. Alle bassins in het Molenduinbad en De Hullen zijn geschikt voor deze activiteit.

Kader 5.1 Definitie zwemwater geschikt voor leren zwemmen (minimaal één bassin dient te voldoen)

Lengte	N.v.t.
Breedte	N.v.t.
Oppervlakte	Minimaal 160m ²
Diepte	Minimaal 0,8 meter diep, over een oppervlakte van 40m ² minimaal 1,8 meter diep.
Temperatuur	27°C of meer

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over leren zwemmen (Floor et al., nog te verschijnen) en worden lokale cijfers meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemeen

- de aanname is dat kinderen in Noordenveld niet afwijken van het landelijk gemiddelde qua zwemdiplomabezit (3% heeft geen diploma, 19% alleen het A-diploma, 44% bezit het A- en B-diploma, 34% heeft het A-, B- en C-diploma);
- de aanname is dat kinderen in Noordenveld gemiddeld even lang doen over het behalen van een zwemdiploma als het Nederlands gemiddelde (48 uur voor A-diploma, 12 uur voor B-diploma en 12 uur voor C-diploma);
- kinderen hebben ongeveer 10,7 m² zwemwater per persoon nodig tijdens de zwemles.

Noordenveld

- in Noordenveld is 979m² zwemwater beschikbaar in de openbare zwembaden voor zwemles en 45m² in de semi-private zwembaden;
- aantal uren per week beschikbaar voor zwemles op basis van huidige programmering:
 - Molenduinbad: wedstrijdbassin: 26 uur; recreatiebassin 24 uur;
 - De Hullen: wedstrijdbassin: 13,5 uur; instructiebassin: 13,5 uur;
 - het semi-private zwemwater wordt gemiddeld 14 uur per week ingezet;
- de zwembaden in Noordenveld bieden 44 weken per jaar zwemles aan.

Op basis van de uitkomsten kan worden gesteld dat in Noordenveld ruim meer zwemwater en uren beschikbaar zijn dan nodig om de kinderen uit Noordenveld te voorzien in zwemles. De zwembadmanagers geven aan dat de activiteit leszwemmen goed tot zeer goed loopt. Het verschil in het overschot in de huidig aangeboden uren en de overschotten die normatief worden berekend valt met name te verklaren vanwege het verzorgingsgebied van het Molenduinbad. In paragraaf 5.3 laat de analyse van de leszwemmers van het Molenduinbad zien dat slechts een derde van het bezoek van binnen de gemeente

komt, de overige lezswemmers komen van buiten de gemeente. Door de grote markt die het Molenduinbad bedient, komt het beeld van het grote normatieve overschot aan zwemwater niet overeen met de werkelijke invulling in de praktijk.

Tabel 5.8 Tekort/overschot in m², uren en weken voor lezswemmen in Noordenveld in 2019, 2025 en 2035

	2019		2025		2035	
	Openbaar	Openbaar en privaat	Openbaar	Openbaar en privaat	Openbaar	Openbaar en privaat
In m ²	758	802	767	811	752	796
In uren	15,5	15,6	15,7	15,8	15,3	15,5
In weken	34	34,5	34,5	34,8	33,8	34,2

In Noordenveld wordt, naast in de openbare zwembaden, ook in Fitnesscentrum Roden zwemles gegeven. Door de nabijheid van de accommodaties concurreert dit met de zwemlessen in De Hullen. De lezswemmers van het fitnesscentrum zwemmen wel in De Hullen af, wat verhuur oplevert. Ook het Molenduinbad wordt ingezet voor afzwemmen van zwemscholen. RobSport en Zwemschool de Messchen uit Assen huren zwemwater om af te kunnen zwemmen. Daarnaast biedt ook een vereniging zwemles aan in het Molenduinbad. Deze vereniging is tevreden met de mogelijkheden die zij momenteel in dit zwembad heeft.

Deze zomer start het Molenduinbad met een samenwerking met Zomerbad Peize om zwemlessen in dit openluchtbad te verzorgen. Voor buitenbaden is het lastig om continuïteit voor het personeel te waarborgen; zij zijn vaak maar tijdelijk in dienst. Door de samenwerking is de verwachting dat het personeel van het Molenduinbad gemakkelijker ingezet kan worden.

Zwemsport

Zwemsport bestaat uit activiteiten die te maken hebben met het zwemmen in verenigingsverband. Dit kan een competitief karakter hebben, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Sporten die worden meegenomen in dit onderzoek zijn: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen, synchroonzwemmen en zwemmend redden. In Noordenveld worden wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo en duiken aangeboden.

Het is van belang dat zwemwater ten behoeve van sport voldoet aan de sporttechnische eisen. Deze variëren uiteraard per sport, maar alles bij elkaar genomen kunnen de volgende criteria worden geformuleerd.

Kader 5.2 Definitie zwemwater geschikt voor sport

Lengte:	25, 35 of 50 meter
Breedte:	Tenminste 12,5 meter
Oppervlakte:	Tenminste 312,5 m ²
Diepte:	Tenminste 2 meter
Temperatuur:	25 tot 28 graden Celsius

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over zwemsport (Floor et al., nog te verschijnen) en worden lokale cijfers meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemene uitgangspunten:

- zwemsport wordt, gemiddeld gezien, beoefend door kinderen en volwassenen in de leeftijdscategorie 7-54 jaar;
- zwemsport wordt uitgevoerd gedurende 40 weken per jaar;
- per activiteit binnen zwemsport worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
 - wedstrijdzwemmen: gemiddeld 6 personen in een 25-meterbaan, gedurende 1,5 uur per training;
 - waterpolo: gemiddeld 20 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1 uur per training;
 - schoonspringen: gemiddeld 20 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1,5 uur per training;
 - synchroonzwemmen: gemiddeld 20 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1,5 uur per training;
 - duiken: gemiddeld 20 personen in een 6-baans 25-meterbassin, gedurende 1 uur per training.

Noordenveld:

- in 2018 waren er in het Molenduinbad ongeveer 1.677 bezoeken voor sport en in De Hullen 10.620 bezoeken;
- in Noordenveld is in totaal 312,5m² zwemwater geschikt voor zwemsport op basis van het wedstrijdzwembassin in De Hullen. In de huidige situatie wordt ook het wedstrijdzwembassin van het Molenduinbad van 375m² voor sport ingezet;
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor zwemsport:
 - Molenduinbad: 2 uur wedstrijdzwembassin;
 - De Hullen: 12 uur wedstrijdzwembassin;
- het ledental van de Noordenveldse KNZB-verenigingen is 1,1 procent van de bevolking; het landelijk gemiddelde is 0,8. In Noordenveld zijn dus relatief veel mensen lid van een KNZB-vereniging (RIVM, 2019).

Sport vindt met name plaats in De Hullen. Dit zwembad is ook geschikter voor deze activiteit vanwege de hoge temperatuur van het Molenduinbad. De eerste berekeningen laten zien wat de behoefte aan zwemwater is indien het Molenduinbad ongeschikt wordt geacht (hetgeen zo is op basis van de definitie geschikt zwemwater voor zwemsport), maar wel eenzelfde aantal bezoekers in De Hullen ondergebracht moet worden (tabel 5.9). Deze resultaten laten zien dat in De Hullen onvoldoende zwemwater beschikbaar is; voor zwemsport zouden dan meer uren moeten worden ingeroosterd. In 2035 loopt het tekort aan zwemwater terug, doordat op basis van de bevolkingsprognoses wordt ingeschat dat er dan minder inwoners in de leeftijd van 7-54 jaar in Noordenveld wonen.

Tabel 5.9 Tekort/overschot in m², uren en weken voor zwemsport in Noordenveld 2019, 2025 en 2035 op basis van definitie geschikt zwemwater

	2019	2025	2035
In m ²	-93	-98	-56
In uren	-1,4	-1,5	-0,8
In weken	-4,6	-4,8	-2,7

Tabel 5.10 Tekort/overschot in m², uren en weken voor zwemsport in Noordenveld in 2019, 2025 en 2035 op basis van gebruikt zwemwater

	2019	2025	2035
In m ²	36	30	72
In uren	0,6	0,5	1,1
In weken	3,4	2,9	6,5

In de huidige situatie, waar het Molenduinbad wel gebruikt wordt voor zwemsport, is voldoende zwemwater beschikbaar voor zwemsport (tabel 5.10). De berekeningen laten zien dat voor nu en in de toekomst een klein overschot in zwemwater is. Dit overschot zou in de theorie betekenen dat in de programmering in 2019 0,6 uur minder kan worden ingeroosterd voor zwemsport. In de praktijk zal het erop neerkomen dat bij de verschillende verenigingen die zwemwater huren nog ruimte is in het zwembad om in het ledental te groeien. De verwachting is dat de huidige situatie gehandhaafd blijft. De vereniging die gebruikmaakt van het Molenduinbad is tevreden met de huidige mogelijkheden.

De managers hebben gereflecteerd op de uren die zij verhuren aan verenigingen. De verenigingsuren lopen goed in De Hullen, op de aantrekkelijke tijden zit het zwembad vol met verenigingen. Er is nog wel ruimte tot uitbreiding van deze uren. Het Molenduinbad wordt gebruikt door één vereniging. Deze vereniging huurt drie keer per week drie kwartier zwemwater. Het zwemwater in het Molenduinbad is niet geschikt voor wedstrijden, maar wordt ingezet voor trainingen.

Banenzwemmen

Banenzwemmen is een activiteit die veelal individueel wordt beoefend en is vaak gericht op het in stand houden van/bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier, waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms meerdere keren per week banenzwemmen.

Banenzwemmen kan het beste worden beoefend in een bassin met een minimale lengte van 20 meter. Bovendien leent een bassin dat is ingedeeld in zwembanen zich goed om de capaciteit (in aantal zwemmers) te vergroten en de activiteit banenzwemmen goed te organiseren. Ten aanzien van zwemwater ten behoeve van banenzwemmen worden de volgende criteria gehanteerd:

Kader 5.3 Definitie zwemwater geschikt voor banenzwemmen

Lengte:	Meer dan 20 meter
Breedte:	Veelvoud van 2,5 meter
Oppervlakte:	-
Diepte:	Tenminste 1,10 meter
Temperatuur:	27 tot 29 graden Celsius

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over banenzwemmen (Floor et al., nog te verschijnen) en worden lokale cijfers meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemeen

- banenzwemmen is een activiteit die wordt aangeboden voor volwassenen; de leeftijdscategorie voor deze activiteit ligt op 18 jaar en ouder;
- deelname aan banenzwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 18-24 jaar: 14,1%; 25-44 jaar: 11,7%; 45-65 jaar: 6,9%; 65 jaar en ouder: 6,4%;
- één keer banenzwemmen duurt gemiddeld 48 minuten;
- gemiddeld gaan banenzwemmers 2 keer in de drie weken banenzwemmen;
- banenzwemmen is mogelijk gedurende 44 weken per jaar;
- gemiddeld kunnen 6 personen gelijktijdig gebruik maken van een 25-meterbaan en 12 personen van een 50-meterbaan;

Noordenveld

- in Noordenveld is in totaal 687,5m² zwemwater geschikt voor banenzwemmen via het wedstrijdswembassin in het Molenduinbad en het wedstrijdswembassin in De Hullen;
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor recreatief zwemmen:
 - Molenduinbad: wedstrijdswembassin: 32 uur;
 - De Hullen: 23 uur;
- In Noordenveld wordt het banenzwemmen gelijktijdig uitgevoerd met pretzwemmen. Op basis van deze veronderstelling is ongeveer de helft van de capaciteit van het wedstrijdswembassin op de aangegeven uren beschikbaar voor banenzwemmen.

In Noordenveld is precies voldoende zwemwater beschikbaar om de inwoners van Noordenveld met interesse voor deze activiteit te kunnen voorzien in zwemwater. Doordat niet het gehele bassin, maar een deel van het bassin wordt ingezet voor deze activiteit, kan per uur een inventarisatie worden gemaakt van het benodigde zwemwater. Hierdoor kan goed voorzien worden in de behoefte. In het zwembad in De Hullen liggen niet standaard lijnen wanneer mensen banenzwemmen, maar als bezoekers dit vragen, wordt het wel gedaan. Tot nu toe verloopt het allemaal zonder problemen.

Het banenzwemmen tijdens de recreatieve uren in de avond in het Molenduinbad sinds januari 2019 meer georganiseerd. Het zwembad werkt met lijnen in het wedstrijdswembassin en 'banenzwemetiquetten' waardoor mensen worden geleid naar de baan van hun snelheid. De manager heeft hiervoor gekozen, omdat hij het gevoel heeft dat er steeds meer vraag is naar banenzwemmen. Voor nu kan, met de korte termijn dat deze activiteit zo ingedeeld is, gezegd worden dat het succesvol is verlopen.

Tabel 5.11 Zwemwaterbehoefte banenzwemmen in Noordenveld in 2019, 2025 en 2035

	2019	2025	2035
In m ²	-3	-4	-1
In uren	-0,3	-0,4	-0,1
In weken	-0,4	-0,6	-0,1

Doelgroepen zwemmen

Doelgroepen zwemmen is een verzamelnaam voor veel verschillende activiteiten in het zwembad waarbij een instructeur lesgeeft aan volwassenen/kinderen. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, therapiezwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking. Vanwege de diversiteit van deze activiteiten, kan de gewenste/benodigde temperatuur en diepte van het bassin soms sterk verschillen. Criteria waar zwemwater voor doelgroepen zwemmen aan moet voldoen, zijn daarom ook ruim geformuleerd:

Kader 5.4 Definitie zwemwater geschikt voor doelgroepen zwemmen

Lengte:	> = 7 meter
Breedte:	> = 7 meter
Oppervlakte:	Tenminste 100 m ²
Diepte:	Variabel: 0 tot 2 meter
Temperatuur:	28 tot 32 graden Celsius

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over doelgroepen zwemmen (Floor et al., nog te verschijnen) en worden lokale cijfers meegenomen. De uitgangspunten waar mee wordt gewerkt zijn:

Algemeen

- doelgroepen zwemmen is zeer divers en voor alle leeftijden zijn activiteiten beschikbaar;
- deelname aan doelgroepen zwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 0-17-jarigen: 0,4%; 18-24 jaar: 3,0%; 25-44 jaar: 4,9%; 45-65 jaar: 2,4%; 65 jaar en ouder: 4,5%;
- één keer doelgroepen zwemmen duurt gemiddeld 40 minuten voor kinderen en 50 minuten voor volwassenen;
- gemiddeld gaan kinderen ongeveer eens in de twee weken doelgroepen zwemmen en volwassenen bijna één keer per week;
- doelgroepen zwemmen is mogelijk gedurende 44 weken per jaar;
- per persoon is tijdens doelgroepen zwemmen gemiddeld 9,3 m² zwemwater benodigd.

Noordenveld

- in Noordenveld is in totaal 978,5m² zwemwater in de openbare zwembaden geschikt voor doelgroepen zwemmen; alle bassins in de zwembaden kunnen worden ingezet voor deze activiteit. In het semi-private zwembad Fitnesscentrum Roden is 45m² zwemwater beschikbaar.
- in de huidige programmering zijn de volgende uren beschikbaar voor doelgroepen zwemmen:
 - Molenduinbad: wedstrijdbassin: 11 uur; recreatiebassin 5 uur;
 - De Hullen: wedstrijdbassin 7 uur; instructiebassin 9 uur;
 - Fitnesscentrum Roden: 2,5 uur.

Voor doelgroepen zwemmen is ruim voldoende zwemwater beschikbaar in de Noordenveldse zwembaden tijdens de uren dat het zwemwater nu beschikbaar is. Op basis van de berekeningen zouden minder uren doelgroepenactiviteiten aangeboden kunnen worden. Hierbij moet worden overwogen dat doelgroepen zwemmen uit verschillende activiteiten bestaat. Als bepaalde uren niet meer worden aangeboden, kan het zijn dat bepaalde activiteiten komen te vervallen.

De manager van De Hullen geeft aan de doelgroepenactiviteiten in het zwembad uit te willen breiden. Overdag is er nog ruimte voor deze activiteit. Op de piekuren in de avonden is er niet veel ruimte meer voor uitbreiding. De manager geeft aan dat doelgroepenactiviteiten goed lopen, maar dat het huidige zwembad niet altijd optimaal geschikt is voor de activiteit vanwege het ontbreken van een beweegbare bodem. In het aanbod in De Hullen zijn ook huurders opgenomen die doelgroepenactiviteiten aanbieden. Het gaat hierbij om zwemmen voor mensen met een beperking en zwemmen voor ouderen. Deze huurders noteren de afgelopen jaren een gelijkblijvende deelname aan de activiteiten die zij aanbieden. De huurder geven aan tevreden te zijn met het huidige beschikbare zwemwater en de tijden waarop zij zwemwater huren.

In het Molenduinbad zijn de doelgroepenactiviteiten de laatste jaren uitgebreid, geeft de manager aan. Voorheen trokken de activiteiten met name senioren naar het zwembad toe. Tegenwoordig is er ook meer uitgebreid aanbod voor een jongere doelgroep, zodat jongvolwassenen ook meer gebruik kunnen maken van het zwembad. Het inroosteren van doelgroepenactiviteiten in de avond wil nog weleens tot knelpunten leiden met het banenzwemmen. Deze activiteiten vinden idealiter qua uren op dezelfde tijd plaats. De manager heeft er daarom voor gekozen om op maandagavond een ‘doelgroepenavond’ van te maken, waar verschillende doelgroepenactiviteiten worden aangeboden, zodat het minder botst met het banenzwemmen. Voor de toekomst is het belangrijk om nieuwe activiteiten te blijven aanbieden, zodat mensen naar het zwembad blijven komen.

Tabel 5.12 Zwemwaterbehoefte doelgroepen zwemmen in Noordenveld in 2019, 2025 en 2035

	2019	2025	2035
In m ²	323	318	308
In uren	2,6	2,5	2,5
In weken	15,2	15	14,4

Pretzwemmen

In dit onderzoek wordt door middel van de term pretzwemmen de uren aangeduid waarbij men recreatief kan zwemmen, maar het geen banenzwemmen of doelgroepenactiviteit is. Pretzwemmen wordt idealiter in een zwembad aangeboden met mogelijkheden tot vermaak. Denk hierbij aan een recreatief bassin met leuke vormen, een stroomversnelling of een glijbaan. Ook kan pretzwemmen in een niet-recreatief bassin aantrekkelijk worden gemaakt door het aanbieden van speelattributen in het water. Voor volwassenen kunnen faciliteiten als whirlpool of sauna aanwezig zijn.

In Noordenveld zijn de bezoekaantallen voor het pretzwemmen de laatste jaren teruggelopen. De Hullen is niet optimaal geschikt voor pretzwemmen, doordat het zwembad niet beschikt over recreatieve faciliteiten. Momenteel worden in het zwembad wel uren pretzwemmen aangeboden. Op die uren worden spelmaterialen in het water gelegd en één keer in de maand wordt een attractie gehuurd voor in het water.

Het Molenduinbad is beter ingericht voor pretzwemmen met de recreatieve faciliteiten die het zwembad biedt. In dit zwembad is een terugloop in het bezoekersaantal te zien voor deze activiteit, terwijl het aantal uren dat de activiteit wordt aangeboden niet is teruggelopen. Het verminderde bezoekaantal is deels te verklaren doordat een nabijgelegen camping een eigen zwembad met schuifdak heeft gebouwd. Voorheen had deze camping de afspraak met het Molenduinbad om tegen gereduceerd tarief gasten in het bad te laten zwemmen; die afspraak is komen te vervallen. De manager heeft het afgelopen jaar sterk ingezet op reclame voor het zwembad en merkt dat deze investering in PR hogere bezoekcijfers oplevert. Voor de toekomst is het ook de inzet om goed in te spelen op de actualiteit, zoals bijvoorbeeld stakingsdagen van de basisschool, om zo actief bezoekers naar het zwembad te trekken.

De gemeente biedt in de zomer met de twee openluchtbaden ook andere mogelijkheden voor pretzwemmen. Zomerbad Peize en Openluchtbad Veenhuizen zijn gemiddeld open vanaf begin mei tot begin september. In beide baden is in de zomer de gelegenheid om te recreëren. Door de openstelling van beide openluchtzwembaden hebben de inwoners van de gemeente Noordenveld voldoende keuze in de verschillende zwembaden voor recreatie in de zomer.

5.5 Conclusie en beleidsimplicaties

De gemeente Noordenveld beschikt over twee openbare overdekte zwembaden en twee openbare openluchtzwembaden. Daarnaast is in de gemeente ook één semi-privaat zwembassin bij Fitnesscentrum Roden gevestigd.

In de regio zijn verschillende overdekte zwembaden gevestigd. Deze zwembaden voorzien in de behoefte van de omliggende gemeenten en op basis van de capaciteit is de verwachting dat inwoners gebruik zullen maken van het zwemwater in de eigen gemeente. Op basis van de praktijk klopt dit niet helemaal. Het Molenduinbad trekt twee derde van zijn bezoekers voor lezswemmen van buiten de gemeente Noordenveld. Het bad voorziet met name in een behoefte aan lezswemmen voor de inwoners van Assen.

De vergelijking met referentiegemeenten die op basis van stedelijkheid en grootte vergelijkbaar zijn met Noordenveld is te zien dat in de gemeente Noordenveld relatief veel zwemwater beschikbaar is per inwoner. Dit sluit aan bij de overschotten in zwemwater die naar voren zijn gekomen voor onder andere lezswemmen en doelgroepenzwemmen. Voor de activiteiten banenzwemmen, zwemsport en pretzwemmen wordt geen sterk overschot ervaren, maar ook hier zijn geen echte tekorten in de zwemwaterbehoefte te zien. Daarnaast geeft de huidige programmering van de zwembaden nog de mogelijkheid om uit te breiden voor verschillende activiteiten, indien gewenst. De Hullen heeft op sommige dagen een vrij lage bezettingsgraad. Op de doordeweekse piekuren tussen 17:00-20:00 uur zijn beide zwembaden goed bezet.

De gemeente Noordenveld beschikt over twee openluchtzwembaden. In de gemeente zijn weinig officiële zwemwaterlocaties waarvan gebruik kan worden gemaakt voor zwemrecreatie in de openlucht. In de regio is het aanbod wel groot, zowel van openluchtzwembaden als officiële zwemwaterlocaties. De openluchtzwembaden bieden in de zomer een goede aanvulling op het aanbod van het Molenduinbad voor pretzwemmen.

De gemeente Noordenveld beschikt over vrij veel zwemwater voor een gemeente met relatief weinig inwoners. Hierdoor kan mogelijk worden gedacht aan het sluiten van een overdekt zwembad in de toekomst. Om de gemeentelijke bevolking te kunnen voorzien in voldoende zwemwater, heeft de gemeente voldoende aan één zwembad voor lezswemmen. Voor zwemsport, indien de watertemperatuur laag genoeg is, zou één zwembad volstaan. Het aanbod aan banenzwemmen en doelgroepenzwemmen zou wel in de knel komen bij het sluiten van een zwembad. Voor deze activiteiten zouden minder uren beschikbaar komen, wat ten koste zal gaan van een deel van de huidige vraag in de gemeente.

Wat betreft pretzwemmen zou sluiting van het Molenduinbad onwenselijk zijn, vanwege de recreatieve faciliteiten van dit zwembad. Recreatieve faciliteiten zorgen voor plezier tijdens het zwemmen. Plezier is een belangrijke factor voor kinderen om te blijven zwemmen na het behalen van het zwemdiploma²². Vanuit de capaciteit geredeneerd zou sluiting dus wel mogelijk zijn, maar niet voor de hand liggen. Daarnaast wordt met name vanuit de spreiding van de zwembaden en de leefbaarheid van de kernen geadviseerd om geen zwembad te sluiten. Momenteel is de gemiddelde reisafstand naar de openbare overdekte zwembaden in de gemeente 3,2 kilometer. Bij sluiting van één van de twee overdekte zwembaden wordt deze reisafstand sterk vergroot. Bij sluiting van het Molenduinbad wordt de gemiddelde reisafstand in de gemeente 5 kilometer naar het dichtstbijzijnde openbare overdekte zwembad binnen de gemeente, bij sluiting van De Hullen loopt de reisafstand op tot een gemiddelde van bijna 8 kilometer.

²² Nieuwenhuis-Leijenhorst, M., Steenbergen, J. & Bosch, L. (2018). *Van leren zwemmen naar blijven zwemmen*. Ede: Kennispraktijk.

6. Openbare ruimte

In dit hoofdstuk bekijken we hoe beweegvriendelijk de openbare ruimte in Noordenveld is, hoe deze wordt benut voor sport- en beweegactiviteiten en hoe deze wordt gewaardeerd.

6.1 Beweegvriendelijke omgeving

Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te sporten en te bewegen. Een beweegvriendelijke omgeving bestaat uit hardware, software en orgware. De hardware bestaat uit de fysieke (sport)infrastructuur die voor iedereen toegankelijk is en die sport en bewegen faciliteert. Het begrip software staat voor het aanbod van activiteiten, begeleiding en communicatie. Orgware bevat alles wat betreft het proces achter het zichtbare aanbod (hardware en software).

De kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving (KBO)²³ brengt de hardware van de beweegvriendelijke omgeving in beeld. De KBO bestaat uit zes deelindicatoren:

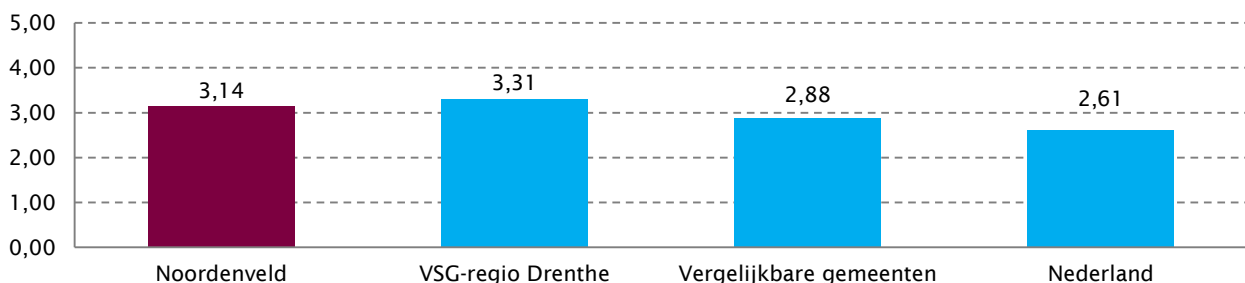
1. Publieke sportaccommodaties (o.a. aantallen sporthallen, voetbalaccommodaties)
2. Sport- en speelplekken (o.a. aantallen Cruyff Courts, speeltuinen)
3. Sport- speel- en beweegruiimte (o.a. parken, water geschikt voor recreatief gebruik, uitgedrukt in hectares)
4. Routes (o.a. fiets- en wandelpaden, uitgedrukt in meters)
5. Buitengebied (o.a. bos, heide, zand, uitgedrukt in hectares)
6. Nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school)

De KBO brengt zodoende objectief in beeld hoeveel mogelijkheden in een gemeente aanwezig zijn om te sporten en te bewegen.

Noordenveld

In 2018 bedraagt de gemiddelde score voor heel Nederland op de kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving 2,61 per 10.000 inwoners (op een schaal van 1 tot 5). Noordenveld scoort met 3,14 beduidend hoger op de KBO ten opzichte van het landelijke gemiddelde en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten, maar lager ten opzichte van de score voor de VSG-regio Drenthe (figuur 6.1).

Figuur 6.1 Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving per regio (score per 10.000 inwoners)

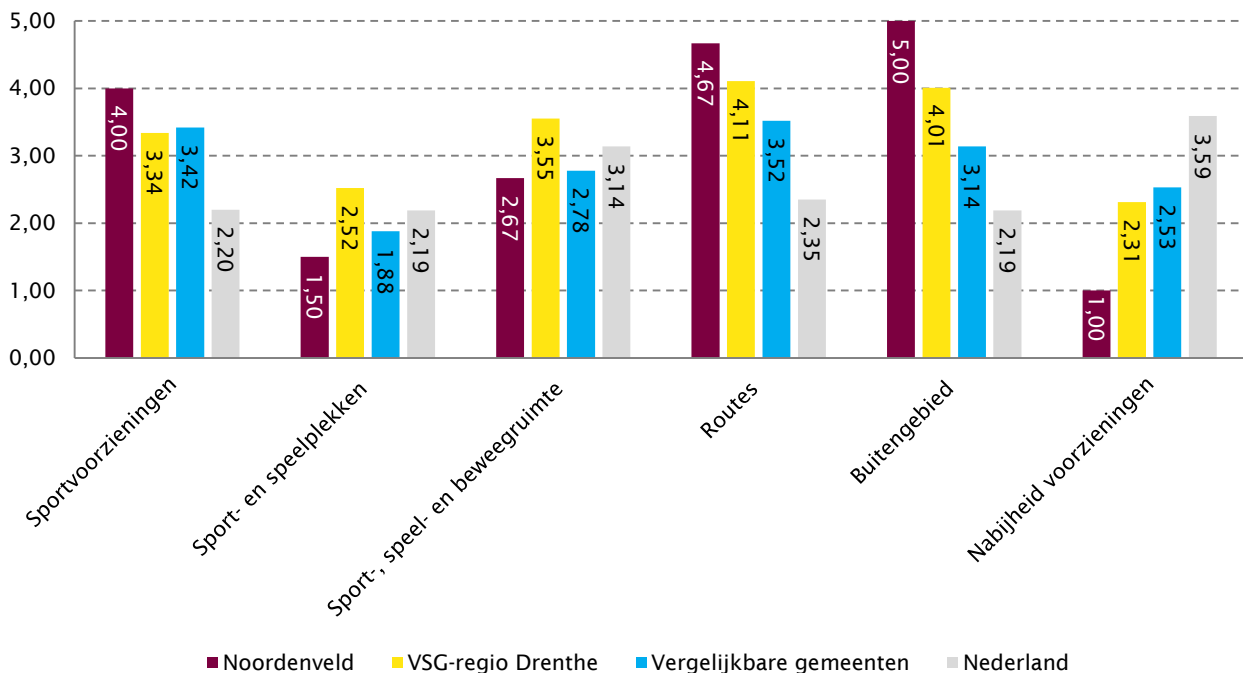
²³ In 2014 zijn de Kernindicatoren Sport en Bewegen benoemd door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om de stand van zaken op dit terrein duurzaam in de tijd te kunnen volgen. De kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving wordt berekend door het Mulier Instituut.

Deelindicatoren

Noordenveld scoort relatief hoog op de deelindicatoren 'sportvoorzieningen', 'routes' en 'buitengebied'. Dit houdt in dat in de gemeente relatief veel mogelijkheden zijn om te sporten of te bewegen in formele sportvoorzieningen (zoals sporthallen of zwembaden), en dat gebruik kan worden gemaakt van veel aangelegde fiets- en wandelpaden.

De score op de deelindicator 'buitengebied' van Noordenveld is de hoogst mogelijke. De score van Noordenveld op de deelindicator 'nabijheid voorzieningen' is opvallend laag (figuur 6.2).

Figuur 6.2 Deelindicatoren Bewegvriendelijke Omgeving per regio (score per 10.000 inwoners)

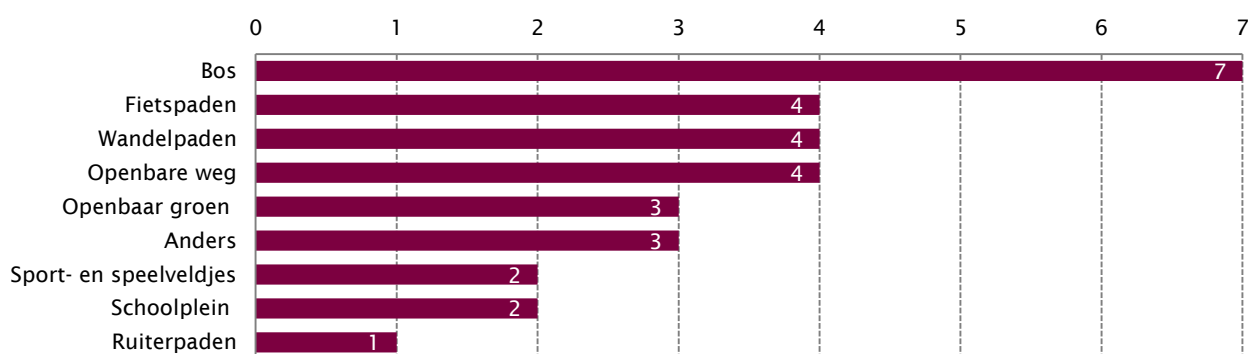
6.2 Gebruik en waardering

Sportverenigingen

Ongeveer een derde van de sportverenigingen in Noordenveld (29%) maakt voor (een deel van) haar sport- en beweegaanbod gebruik van openbaar toegankelijke plekken, zoals parken, schoolpleinen en speelveldjes. Dit zijn vaker sportverenigingen zonder een eigen sportaccommodatie en middelgrote verenigingen (101-250 leden). De sportverenigingen die sport- of beweegactiviteiten in de openbare ruimte aanbieden, doen dit vooral in het bos (50% van de verenigingen) en op fietspaden (29%), wandelpaden (29%) en openbare weg (29%, figuur 6.3).

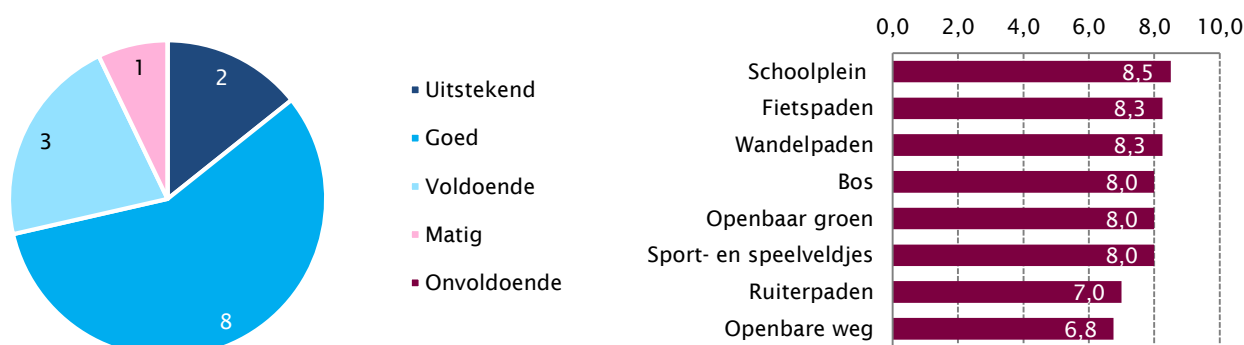
Het vaakst worden hardlopen/joggen/trimmen en bootcamp/buitenfitness door verenigingen in de openbare ruimte ondernomen. Ongeveer twee derde van de verenigingen die in de afgelopen 12 maanden sport- of beweegactiviteiten in de openbare ruimte heeft ondernomen, deed dit op frequente basis. Zes verenigingen hebben wekelijks activiteiten op openbaar toegankelijke plekken georganiseerd. Drie verenigingen zelfs meerdere keren per week. De helft van de verenigingen organiseert deze activiteiten het hele jaar door en zes doen dit alleen in de zomermaanden.

Figuur 6.3 Locatie van sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte van verenigingen (in aantallen, n=14)

De openbare ruimte wordt door de verenigingen die hier gebruik van maken goed gewaardeerd (figuur 6.4). Bijna drie kwart van deze verenigingen vindt de mogelijkheden om te kunnen sporten en te bewegen in de openbare ruimte goed of uitstekend. Kijkend naar de rapportcijfers die de verenigingen voor de kwaliteit van de voorzieningen voor de sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte toeschrijven, blijkt dat de openbare weg en de ruiterpaden het minst goed worden gewaardeerd (respectievelijk met een 6,8 en 7,0). De overige voorzieningen worden gemiddeld met een 8,0 of hoger gewaardeerd.

Figuur 6.4 Algemene waardering mogelijkheden voor sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte (I) en waardering kwaliteit aanwezige voorzieningen per locatie door verenigingen (in aantallen, n=14)

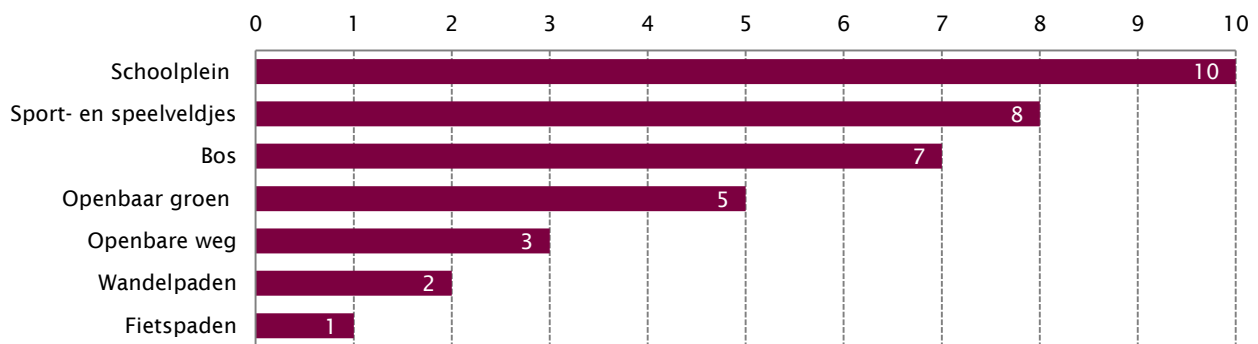

Scholen

Alle scholen in Noordenveld (die de vragenlijst hebben ingevuld) hebben in de afgelopen twaalf maanden sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte georganiseerd. Veelal maken scholen gebruik van het schoolplein bij de eigen school. Daarnaast worden sport- en speelveldjes, het bos en openbare parken en plantsoenen het vaakst gebruikt om leerlingen te laten sporten en te laten bewegen (figuur 6.5).

De openbare ruimte wordt met name door de scholen benut voor het houden van gymnastieklessen. Verder worden relatief veel spelletjes/puzzeltochten en het houden van wandelingen op openbare plekken georganiseerd. Slechts een klein deel van de scholen geeft aan wekelijks de openbare ruimte voor sport- en beweegactiviteiten te benutten.

Figuur 6.5 Locatie van sport- en/of beweegactiviteiten in de openbare ruimte van scholen (in aantallen, n=13)

Het gebruik van de openbare ruimte wordt door de scholen die hier gebruik van maken, goed gewaardeerd (figuur 6.6). Meer dan de helft van de scholen vindt de mogelijkheden om te kunnen sporten en te bewegen in de openbare ruimte goed. De scholen beoordelen de kwaliteit van de aanwezige voorzieningen per locatie overwegend positief. De openbare weg wordt het minst gewaardeerd. De overige voorzieningen worden gemiddeld met een 7,0 of hoger gewaardeerd.

Figuur 6.6 Algemene waardering mogelijkheden voor sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte (I) en waardering kwaliteit aanwezige voorzieningen per locatie door scholen (in aantallen, n=13)

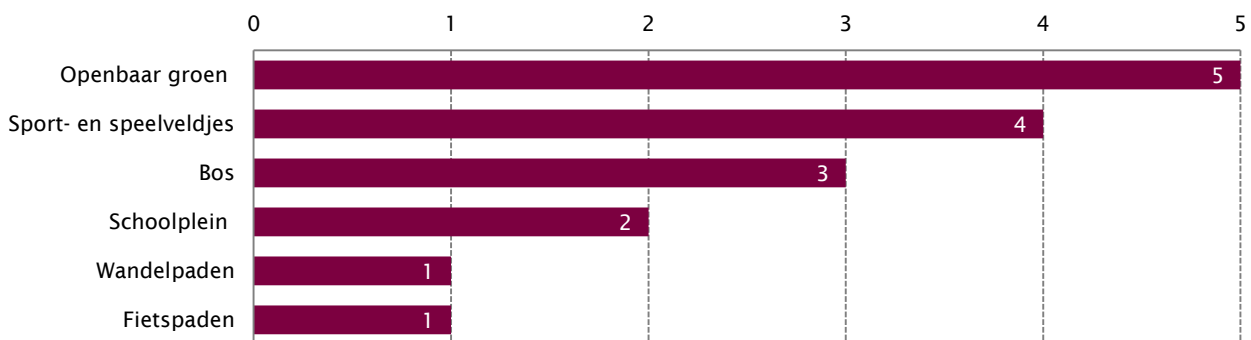

Overige sportaanbieders

De overige sportaanbieders in Noordenveld maken, net als de sportverenigingen, beperkt gebruik van de openbare ruimte om sport- en beweegactiviteiten aan te bieden. De helft van de sportaanbieders geeft aan in de afgelopen 12 maanden gebruik te hebben gemaakt van de openbare ruimte. De sportaanbieders die gebruikmaken van de openbare ruimte organiseren de sport- en beweegactiviteiten veelal in parken en plantsoenen (figuur 6.7).

De openbare ruimte wordt door de sportaanbieders met name benut voor buitenfitness/bootcamp en om te wandelen. De sportaanbieders die gebruikmaken van de openbare ruimte doen dit overwegend incidenteel, en in de meeste gevallen alleen in de zomermaanden.

Figuur 6.7 Locatie van sport- en/of beweegactiviteiten in de openbare ruimte van overige sportaanbieders (in aantallen, n=5)

De sportaanbieders die gebruikmaken van de openbare ruimte, beoordelen deze openbare ruimte overwegend positief. De aanwezige voorzieningen op de schoolpleinen en sport- en speelveldjes worden door de sportaanbieders relatief slecht beoordeeld (figuur 6.8).

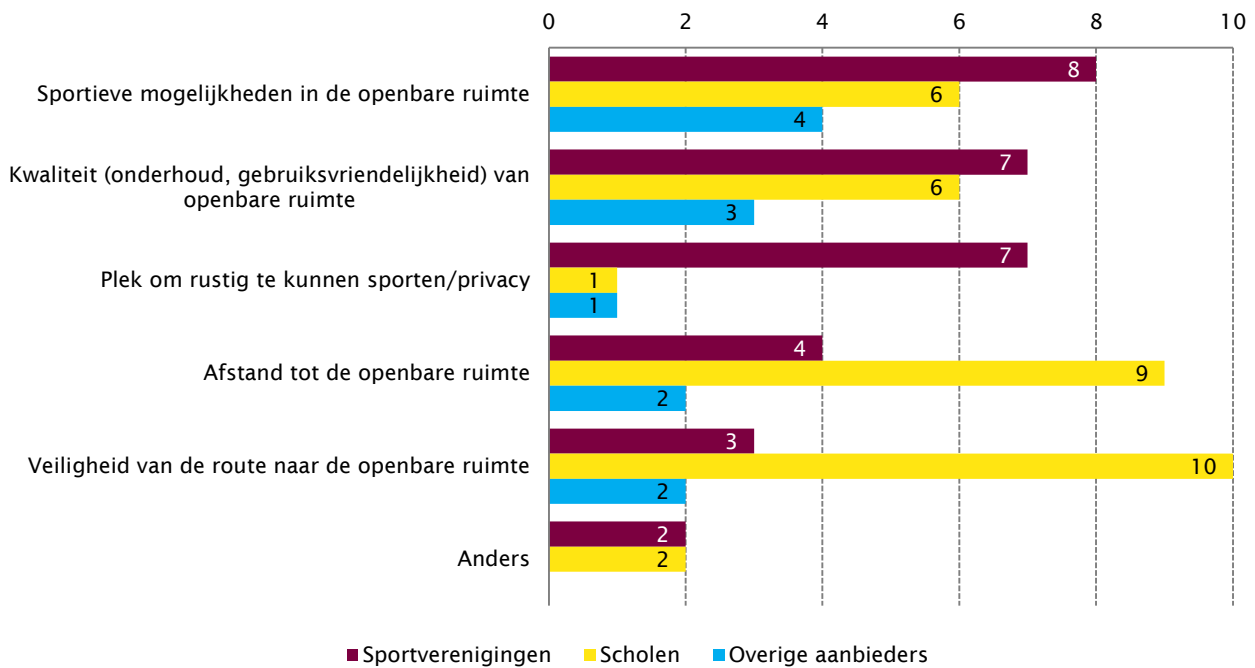
Figuur 6.8 Algemene waardering mogelijkheden voor sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte (I) en waardering kwaliteit aanwezige voorzieningen per locatie door overige sportaanbieders (in aantallen, n=5)

6.3 Kansen

Sportverenigingen en overige sportaanbieders kijken bij de locatiekeuze voor een sport- of beweegactiviteit naar de sportieve mogelijkheden van de openbare ruimte en de kwaliteit van de voorzieningen. Scholen houden bij de locatiekeuze voor een sport- of beweegactiviteit in de openbare ruimte meer rekening met de afstand en de veiligheid van de route naar deze locatie. Sportverenigingen willen daarnaast een rustige plek voor hun activiteiten (figuur 6.9).

Figuur 6.9 Overwegingen in locatiekeuze openbare ruimte door sportverenigingen (n=14), scholen (n=13) en overige sportaanbieders (n=5; in aantallen)

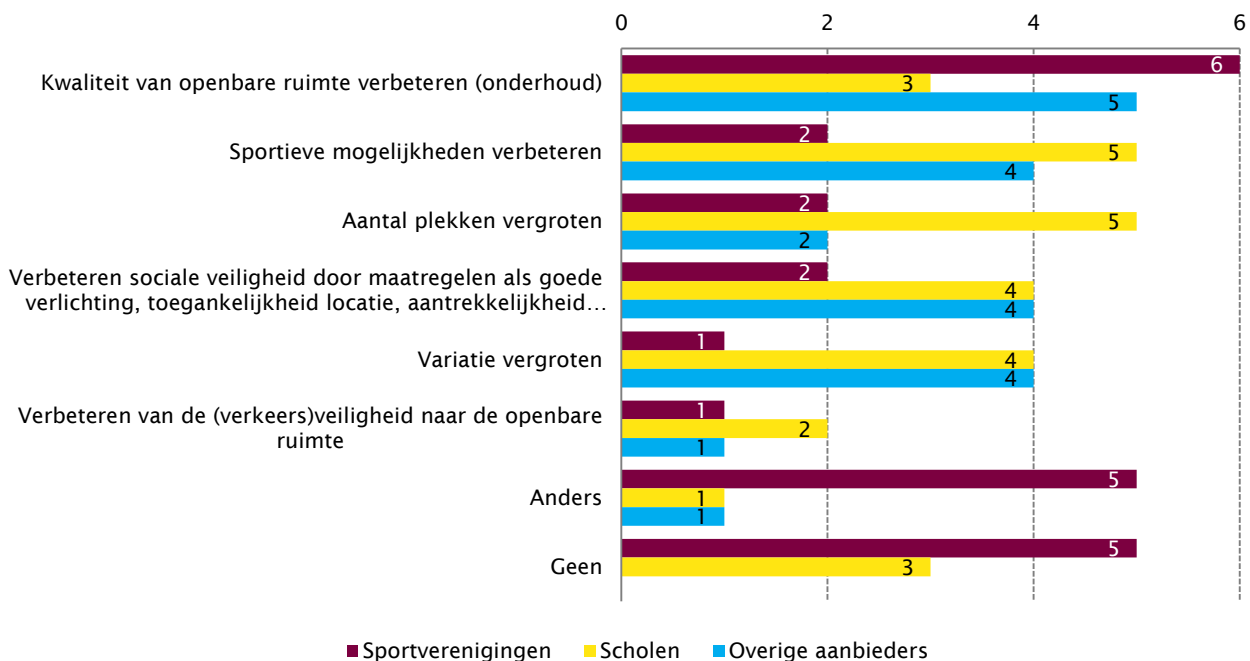

Een derde van de verenigingen geeft aan dat zij verwachten dat het gebruik van de openbare ruimte voor sport- en beweegactiviteiten zal toenemen als de kwaliteit van openbare ruimte wordt verbeterd (figuur 6.10). Zo wordt aangegeven dat meer ingezet kan worden op functiescheiding, door bijvoorbeeld geen paarden op de wandel- en fietspaden toe te staan in verband met de uitwerpselen en dat mountainbikers voor ongelukken zorgen op de wandel- en fietspaden.

Scholen geven met name aan dat de sportieve mogelijkheden verbeterd en het aantal plekken vergroot kunnen worden (figuur 6.10). Zo geeft een school aan behoefte te hebben aan een veldje naast de school zodat gymlessen ook buiten kunnen worden gehouden.

De overige sportaanbieders zien mogelijkheden in het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte en de sportieve mogelijkheden (figuur 6.10). Daarnaast zien zij graag dat de sociale veiligheid verbetert en dat de variatie aan mogelijkheden wordt vergroot. Zo geeft een sportaanbieder aan dat veel openbare plaatsen in de wintermaanden niet verlicht zijn en dit het gebruik hiervan beperkt.

Figuur 6.10 Kansen om gebruik openbare ruimte te bevorderen volgens sportverenigingen (n=14), scholen (n=13) en andere sportaanbieders (n=5; in aantallen)

6.4 Conclusie en beleidsimplicaties

In de openbare ruimte in Noordenveld zijn relatief veel mogelijkheden voor de inwoners om te sporten en bewegen, zo laat de Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving zien. De sportverenigingen, overige sportaanbieders en scholen waarderen het aantal mogelijkheden, en de kwaliteit hiervan, overwegend positief. Het aantal sportverenigingen en overige sportaanbieders dat gebruikmaakt van de openbare ruimte voor het aanbieden van sport- of beweegactiviteiten is echter zeer beperkt. Scholen maken voornamelijk van het eigen schoolplein of een veld nabij de school gebruik voor gymlessen.

Sportverenigingen en overige sportaanbieders die geen gebruikmaken van de openbare ruimte voor hun sport- of beweegaanbod hebben weinig interesse om dit wel in de toekomst te doen. De sportverenigingen en sportaanbieders die wel gebruikmaken van de openbare ruimte, doen dit veelal incidenteel en alleen in de zomermaanden.

Beleidsimplicaties

De aandacht van de gemeente Noordenveld voor de mogelijkheden om te sporten en bewegen in de openbare ruimte sluit aan bij landelijke ontwikkelingen en verwachtingen voor de toekomst. Sporttakken die gebruikmaken van de openbare ruimte, zoals wandelen, hardlopen en fietsen, groeien in populariteit. De meeste bestaande sportverenigingen en sportaanbieders in Noordenveld zullen echter naar alle waarschijnlijkheid niet in de toekomst (structureel) gebruik gaan maken van de openbare ruimte voor hun sport- en beweegaanbod. Het gebruik door de anders georganiseerde sport en de ongeorganiseerde sport zal naar verwachting wel toenemen. Het is dan ook aan te bevelen om de wensen met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte bij deze partijen te inventariseren.

7. Verenigingsmonitor

In dit hoofdstuk wordt de vitaliteit van de sportverenigingen in Noordenveld beschreven die op basis van de lokale verenigingsmonitor is vastgesteld. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten met betrekking tot de organisatiekracht van de verenigingen en de maatschappelijke oriëntatie beschreven. Tot slot wordt ingegaan op de vitaliteit van de verenigingen. Alle uitkomsten van de lokale verenigingsmonitor zijn opgenomen in een aparte rapportage (Hoeijmakers & Van Kalmthout, 2019).

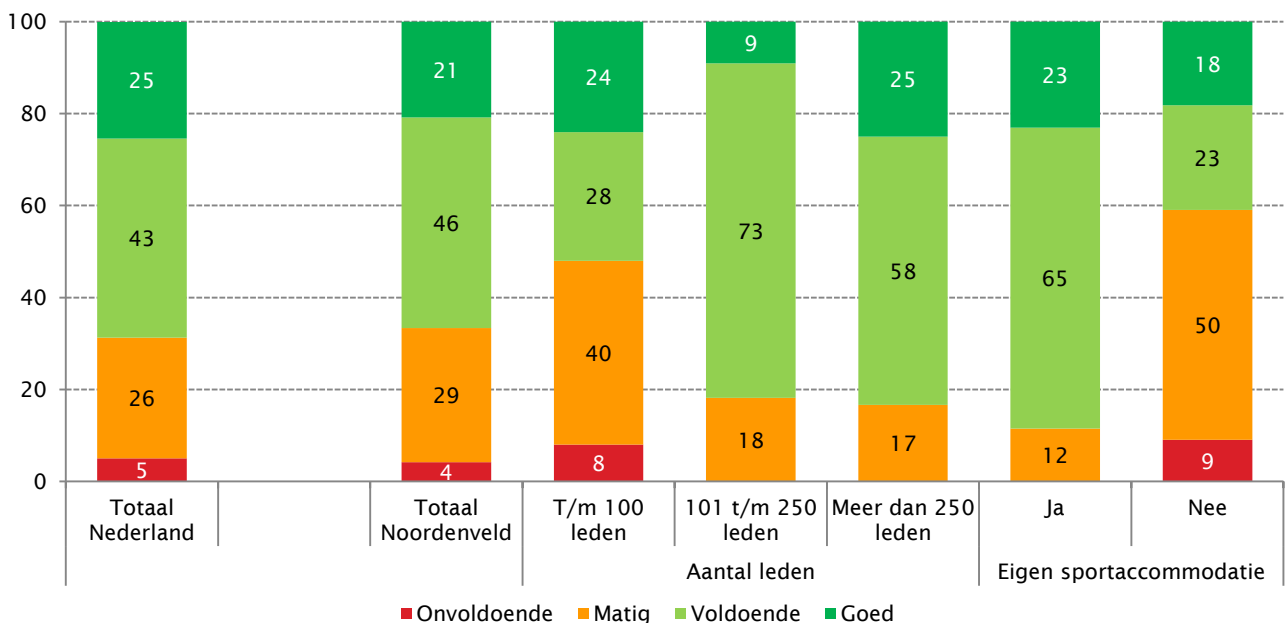
7.1 Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging is gedefinieerd als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën, beleid. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de uiteindelijke organisatiekracht van de verenigingen.

Organisatiekracht kleine clubs zonder accommodatie zorgelijk

De organisatiekracht van de verenigingen in Noordenveld is vergelijkbaar met het landelijke beeld van verenigingen. Twee derde van de verenigingen in Noordenveld scoort 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (67%, figuur 7.1). Deze verenigingen zijn in staat om het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In Nederland scoort 68 procent van de verenigingen voldoende tot goed. Ruim een derde van de verenigingen in Noordenveld heeft moeite met het organiseren van hun sportaanbod. Kleine verenigingen (≤ 100 leden) hebben het aanzienlijk moeilijker dan middelgrote verenigingen (101-250 leden) en grote verenigingen (> 250 leden) in Noordenveld. De helft van de kleine verenigingen (48%) heeft moeite om hun sportaanbod te organiseren. Ook de staat van de sportverenigingen zonder eigen accommodatie in Noordenveld baart zorgen. Bijna twee derde van de sportverenigingen in Noordenveld zonder eigen sportaccommodatie (59%) scoort onvoldoende of matig op het gebied van organisatiekracht.

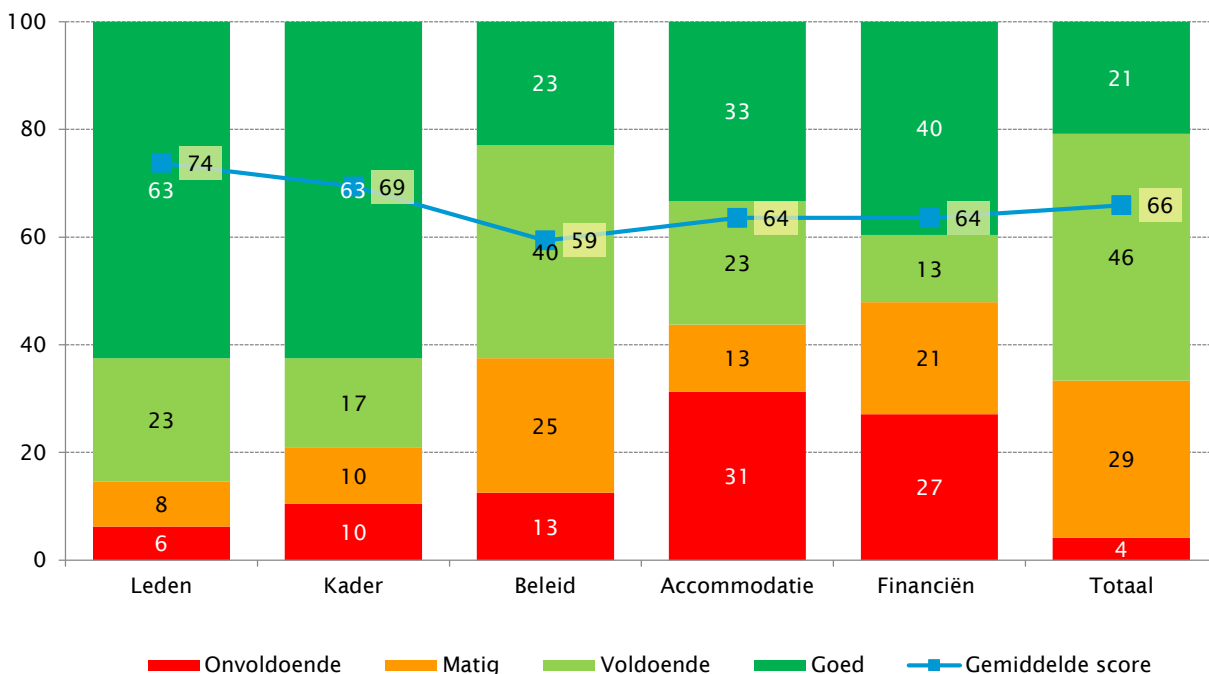
Figuur 7.1 Organisatiekracht sportverenigingen in Noordenveld in 2019 (percentage verenigingen, n=48)

Financiën en accommodatie aandachtspunten in Noordenveld

In Noordenveld heeft het criterium leden gemiddeld de hoogste score (74%, figuur 7.2). 86 procent van de verenigingen scoort voldoende tot goed op dit criterium. Landelijk is dit 77 procent van de verenigingen. De verenigingen in Noordenveld scoren gemiddeld het laagst op het criterium beleid. 13 procent van de verenigingen scoort onvoldoende op dit criterium (landelijk 8%). Daarnaast vormen met name de accommodatie en financiën een aandachtspunt voor de verenigingen in Noordenveld. Hoewel meer dan de helft van de verenigingen op deze criteria voldoende tot goed scoort, zijn de financiën bij ruim een kwart van de verenigingen (27%) en de accommodatie bij een derde van de verenigingen (31%) problematisch. Dit is hoger dan het landelijke beeld (resp. 25% en 13%). Met name de kleine clubs (≤ 100 leden) en clubs zonder eigen accommodatie hebben met een problematische financiële situatie te maken. Middelgrote (101-250 leden) en grote clubs (≥ 250 leden) en clubs zonder eigen accommodatie ervaren veelal problemen met betrekking tot de accommodatie. Het gaat hierbij met name om het onderhoud en de kwaliteit van de accommodatie en de wens om een eigen accommodatie te hebben.

Figuur 7.2 Verdeling scores op criteria van organisatiekracht (percentage verenigingen, n=48)

7.2 Maatschappelijke oriëntatie

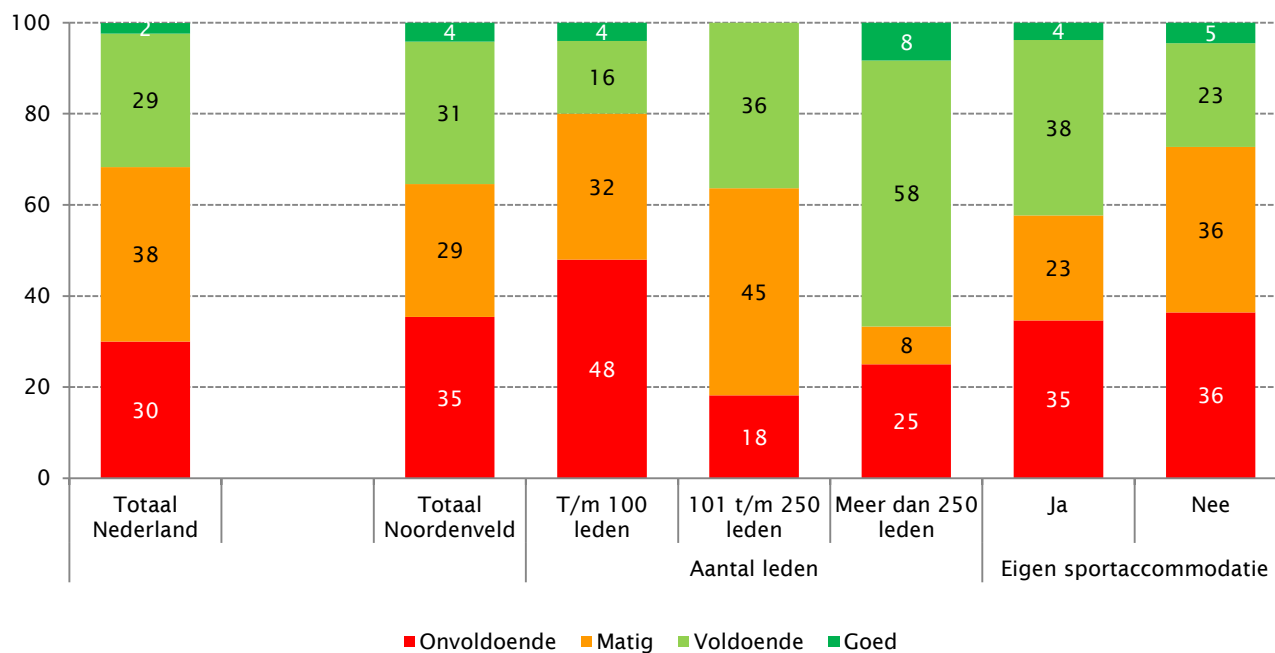
Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod, is de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging.

Maatschappelijke oriëntatie vergelijkbaar met landelijke beeld

Net als de organisatiekracht is ook de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen in Noordenveld vergelijkbaar met het landelijke beeld van verenigingen. In Noordenveld scoort ruim een derde van de

verenigingen (35%) onvoldoende op de index maatschappelijke oriëntatie (figuur 7.3). Een derde scoort matig en een derde voldoende of goed. Landelijk scoort een derde van de sportverenigingen een onvoldoende (30%). Kleine verenigingen (≤ 100 leden), verenigingen zonder een eigen accommodatie en binnensportverenigingen scoren in Noordenveld vaker een onvoldoende op maatschappelijke oriëntatie dan grotere verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen. Ook dit is landelijk het geval.

Figuur 7.3 Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen (percentage verenigingen, n=48)

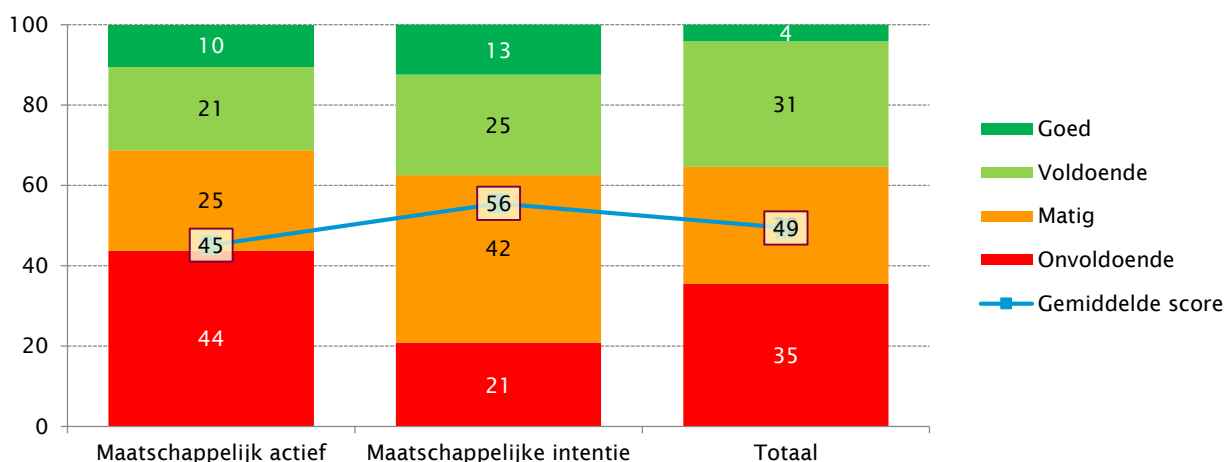
Ongeveer helft verenigingen nauwelijks maatschappelijk actief

Slechts een derde van de verenigingen is, volgens de criteria, voldoende of goed maatschappelijk actief (31%, figuur 7.4). Bijna de helft (44%) scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Deze verenigingen zijn nauwelijks actief in het uitvoeren van een bredere maatschappelijke oriëntatie. Dit is overeenkomstig met het landelijke beeld. Het oriënteren op de maatschappij is voor verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden. Vaak ligt hun focus bij hun eigen aanbod en leden. De maatschappelijke oriëntatie van deze verenigingen lijkt met enige inspanning te kunnen worden vergroot. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het betrekken van andere of meer kwetsbare doelgroepen bij de vereniging en de ontwikkeling van sportactiviteiten en/of ander aanbod voor potentieel nieuwe leden.

Maatschappelijke activiteiten zullen naar verwachting toenemen

Met de maatschappelijke intentie van de sportverenigingen in Noordenveld is het beter gesteld. 38 procent van de verenigingen heeft plannen voor activiteiten of een positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging. Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in Noordenveld scoren hoger op dit criterium in vergelijking met landelijke cijfers. Aangezien de maatschappelijke intentie bij veel sportverenigingen in Noordenveld hoger is dan de maatschappelijke activiteit, is de verwachting dat het aantal verenigingen met een meer maatschappelijke oriëntatie zal toenemen.

Figuur 7.4 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (percentage verenigingen, n=48)

7.3 Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren, wordt in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix die wordt gevormd, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Situatie kleine verenigingen zonder eigen accommodatie zorgelijk

De vitaliteit van de verenigingen in Noordenveld wijkt nauwelijks af van het landelijke beeld. Ruim een kwart van de verenigingen in Noordenveld (27%) kan worden beschouwd als vitale verenigingen (figuur 7.5) en scoort 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Ook een kwart (26%) soort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit zijn overwegend kleine verenigingen zonder eigen accommodatie. 40 procent van de kleine verenigingen (≤ 100 leden) in Noordenveld en 41 procent van de verenigingen zonder eigen accommodatie zijn zogenaemde kwetsbare verenigingen.

39 procent van de verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed is georganiseerd en sterk is, hebben de verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken. 8 procent van de verenigingen is te benoemen als een maatschappelijke vereniging: oftewel een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar niet voldoende organisatiekracht heeft. Ook deze clubs hebben kansen om vitale verenigingen te worden door de organisatiekracht te versterken.

Figuur 7.5 Matrix vitaliteit sportverenigingen (in procenten, n=48)

		Organisatiekracht			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijke oriëntatie	Onvoldoende	0	11	17	8
	Matig	4	11	8	6
	Voldoende	0	6	21	4
	Goed	0	2	0	2

7.4 Conclusie en beleidsimplicaties

De vitaliteit van met name kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie is zorgelijk. Dit lijkt te betekenen dat de toekomst van (een deel van) deze kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie op termijn in gevaar zal komen. De accommodatie en financiële situatie van de sportverenigingen in Noordenveld vormen de grootste aandachtspunten. Met name de kleine clubs (≤ 100 leden) en clubs zonder eigen accommodatie hebben met een problematische financiële situatie te maken. Middelgrote (101-250 leden) en grote clubs (≥ 250 leden) en clubs zonder eigen accommodatie ervaren veelal problemen met betrekking tot de accommodatie. Het gaat hierbij met name om het onderhoud en de kwaliteit van de accommodatie en de wens om een eigen accommodatie te hebben.

Beleidsimplicaties

Om de vitaliteit van de kwetsbare verenigingen te vergroten, is het belangrijk dat de gemeente het gesprek aangaat om de specifieke problemen in kaart te brengen en om mogelijkheden/actieplannen te bespreken. Extra inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn. Ook kunnen verenigingen worden ondersteund in het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. De verenigingen in Noordenveld lijken hiertoe bereid te zijn, maar lijken veelal niet te weten hoe ze dit moeten realiseren. In het gemeentelijk sportbeleid zou daarom meer aandacht kunnen worden besteed aan het initiëren van samenwerkingen tussen sportverenigingen onderling en/of organisaties in de gemeente. Door als organisaties meer samen te werken, bijvoorbeeld door het gezamenlijk organiseren van activiteiten en het gezamenlijk benutten van de accommodatie, kunnen kosten, inkomsten en vrijwilligers worden gedeeld. Daarnaast behoeven ook de vitale verenigingen aandacht. Met name middelgrote en grote verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie ervaren knelpunten op het gebied van de accommodatie. Structureel overleg tussen verenigingen, waarbij het delen van de accommodatie en het wisselen van de tijden worden besproken, zou hierbij kunnen helpen.

Bijlagen

Bijlage 1 - Aanvullende onderwijscijfers

Afstanden tussen scholen en binnensportruimtes

Tabel b1.1 De drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes voor de basisscholen gevestigd in het cluster Norg (afstanden in kilometers)

School		Binnensportruimte				
Plaats	Naam	Cluster	Plaats	Type	Naam	Afstand
Een	De Schans	Norg	Een	Gymzaal	De Schans	0,0
		Norg	Norg	Sporthal	De Brinkhof	4,8
		Norg	Norg	Gymzaal	De Hekakker	4,9
Norg	De Hekakker	Norg	Norg	Sporthal	De Brinkhof	0,4
		Norg	Norg	Gymzaal	De Hekakker	0,4
		Norg	Een	Gymzaal	De Schans	4,9
Veenhuizen	Kindcentrum Speel en Leer	Norg	Veenhuizen	Gymzaal	Veenhuizen	0,1
		Norg	Een	Gymzaal	De Schans	6,6
		Norg	Norg	Gymzaal	De Hekakker	7,1
Westervelde	De Elsakker	Norg	Norg	Gymzaal	De Hekakker	1,8
		Norg	Norg	Sporthal	De Brinkhof	2,4
		Norg	Een	Gymzaal	De Schans	4,5

Noot: De blauwe binnensportruimtes betreffen de binnensportruimtes waarvan de scholen gebruikmaken voor het bewegingsonderwijs.

Tabel b1.2 De drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes voor de basisscholen gevestigd in het cluster Peize (afstanden in kilometers)

School		Binnensportruimte				
Plaats	Naam	Cluster	Plaats	Type	Naam	Afstand
Peize	't Spectrum	Peize	Peize	Sporthal en gymzaal	Peize	0,2
		Roden	Roderwolde	Gymzaal	De Doefkamp	4,7
		Roden	Roden	Gymzaal	Floralaan	4,9
Peize	De Eskampen	Peize	Peize	Sporthal en gymzaal	Peize	0,4
		Roden	Roderwolde	Gymzaal	De Doefkamp	4,7
		Roden	Roden	Gymzaal	Floralaan	4,9

Noot: De blauwe binnensportruimtes betreffen de binnensportruimtes waarvan de scholen gebruikmaken voor het bewegingsonderwijs.

Tabel b1.3 De drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes voor de basisscholen gevestigd in het cluster Roden (afstanden in kilometers)

School		Binnensportruimte				
Plaats	Naam	Cluster	Plaats	Type	Naam	Afstand
Nietap	De Flint	Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	2,4
		Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	2,4
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	2,5
		Roden	Roden	Twee sporthallen	De Hullen	3,2
		Roden	Roden	Gymzaal	De Doefkamp	5,7
Nieuw-Roden	De Poolster	Roden	Nieuw-Roden	Gymzaal	Nieuw Roden	0,0
		Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	1,8
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	2,4
Roden	't Hoge Holt	Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	0,0
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	0,8
		Roden	Roden	Gymzaal	Floralaan	1,1
Roden	De Hoeksteen	Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	0,2
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	1,1
		Roden	Roden	Twee sporthallen	De Hullen	1,5
Roden	De Marke	Roden	Roden	Sporthal	De Hullen	0,6
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	0,7
		Roden	Roden	Gymzaal	Floralaan	1,0
Roden	De Parel	Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	0,5
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	0,7
		Roden	Roden	Twee sporthallen	De Hullen	1,1
Roden	De Rank	Roden	Roden	Gymzaal	Floralaan	0,1
		Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	1,2
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	1,2
Roden	De Tandem	Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	0,7
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	1,0
		Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	1,6
		Roden	Roden	Twee sporthallen	De Hullen	1,7
Roden	Het Valkhof	Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	0,3
		Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	0,9
		Roden	Roden	Twee sporthallen	De Hullen	1,4
Roderwolde	Het Palet	Roden	Roderwolde	Gymzaal	De Doefkamp	0,0
		Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	4,6
		Roden	Roden	Gymzaal	Floralaan	4,7

Noot: De blauwe binnensportruimtes betreffen de binnensportruimtes waarvan de scholen gebruikmaken voor het bewegingsonderwijs.

Tabel b1.4 Binnensportruimtes binnen 2 kilometer van de vo-scholen in Noordenveld, dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes (afstanden in kilometers)

School			Binnensportruimte				
Cluster	Plaats	Naam	Cluster	Plaats	Type	Binnensportruimte	Afstand
Norg	Norg	Dr. Nassau College (locatie Norg)	Norg	Norg	Gymzaal	De Hekakker	0,1
			Norg	Norg	Sporthal	De Brinkhof	0,7
			Norg	Een	Gymzaal	De Schans	5,0
Roden	Roden	De Ronerborg	Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	0,7
			Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	1,1
			Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	1,2
			Roden	Roden	Twee sporthallen	De Hullen	1,6
Roden	Roden	De Esborg	Roden	Roden	Gymzaal	Schonauwen	0,7
			Roden	Roden	Gymzaal	Nijlandspark	1,1
			Roden	Roden	Gymzaal	't Hoge Holt	1,2
			Roden	Roden	Sporthal	De Hullen	1,6

Noot: De blauwe binnensportruimtes betreffen de binnensportruimtes waarvan de scholen gebruikmaken voor het bewegingsonderwijs.

Aantal leerlingen en klokuren bewegingsonderwijs

Tabel b1.5 Aantal leerlingen en klokuren bewegingsonderwijs scholen Noordenveld in het schooljaar 2018/'19

Cluster	Plaats	School	Aantal leerlingen	Aantal klokuren
<i>Primair onderwijs</i>				
Norg	Een	De Schans	79	5,25
	Norg	De Hekakker	216	27,75
	Veenhuizen	Kindcentrum Speel en Leer	79	10,00
	Westervelde	De Elsakker	45	3,00
Peize	Peize	't Spectrum	184	10,75
	Peize	De Eskampen	276	12,00
Roden	Nietap	De Flint	64	4,50
	Nieuw-Roden	De Poolster	289	14,25
	Roden	't Hoge Holt	155	19,25
	Roden	De Hoeksteen	220	9,75
	Roden	De Marke	225	10,50
	Roden	De Parel	133	6,00
	Roden	De Rank	139	8,00
	Roden	De Tandem	131	5,25
	Roden	Het Valkhof	231	13,75
	Roderwolde	Het Palet	45	6,75
<i>Voortgezet onderwijs</i>				
Norg	Norg	Dr. Nassau College	181	28,00
Roden	Roden	Esborg	102	16,00
Roden	Roden	Ronerborg	424	43,00

Toelichting: het aantal klokuren betreft het aantal klokuren die de scholen bij de gemeente Noordenveld hebben aangevraagd.

Bijlage 2 – Aanvullende cijfers bezetting binnensportruimtes

Tabel b2.1 Gemiddelde bezetting gemeentelijke sporthallen naar weekdag, tijdsperiode en seizoen in 2018 (in procenten)

	Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag	
	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.
08:00 - 16:00 uur										
De Brinkhof	67	69	56	56	14	14	65	67	57	51
Peize	63	64	58	67	65	65	64	73	61	69
De Hullen A	67	68	47	50	3	10	16	28	56	59
De Hullen B	63	62	51	52	32	32	68	68	42	44
16:00 - 23:00 uur										
De Brinkhof	4	27	27	65	9	38	8	41	10	23
Peize	48	76	44	76	36	51	49	77	63	85
De Hullen A	39	73	41	87	59	69	36	67	44	90
De Hullen B	44	84	28	72	32	77	62	89	45	89
19:00 - 21:00 uur										
De Brinkhof	10	50	48	100	21	38	8	45	18	64
Peize	75	90	42	52	25	34	71	91	96	100
De Hullen A	48	68	37	100	81	90	69	75	66	90
De Hullen B	79	100	67	83	52	90	85	100	79	100

Tabel b2.2 Gemiddelde bezetting gemeentelijke gymzalen naar weekday, tijdsperiode en seizoen in 2018 (in procenten)

	Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag	
	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.	Reg.	Wint.
08:00 - 16:00 uur										
De Hekakker	56	52	53	53	36	38	38	38	33	30
Veenhuizen	39	34	30	37	0	0	0	0	52	49
Peize	39	11	22	43	43	50	61	31	54	42
Nieuw-Roden	48	55	49	53	49	54	47	53	49	51
Floralaan	13	13	21	20	13	13	61	60	35	35
't Hoge Holt	71	66	74	69	74	67	71	72	71	69
Schonauwen	56	56	54	56	66	71	56	56	66	69
16:00 - 23:00 uur										
De Hekakker	37	39	58	54	13	20	2	0	62	58
Veenhuizen	0	0	0	30	0	0	34	64	11	16
Peize	49	72	6	49	62	63	33	39	40	47
Nieuw-Roden	76	80	15	65	62	66	48	66	39	47
Floralaan	46	45	28	30	49	45	14	16	34	32
't Hoge Holt	0	20	0	26	31	52	29	60	13	59
Schonauwen	49	57	18	53	37	64	39	57	49	60
19:00 - 21:00 uur										
De Hekakker	90	93	65	75	42	45	7	0	72	68
Veenhuizen	0	0	0	5	0	0	77	100	25	35
Peize	90	100	19	38	90	90	47	70	5	14
Nieuw-Roden	97	100	11	78	100	90	83	83	48	50
Floralaan	100	100	73	75	100	90	50	50	79	74
't Hoge Holt	0	10	0	10	69	80	45	84	11	70
Schonauwen	69	68	56	100	32	65	48	50	42	75

Bijlage 3 – Verantwoording gebruikersbevraging en verenigingsbijeenkomsten

Gebruikersbevraging binnensport

In de periode van medio februari tot medio april 2019 hebben de gebruikers van de binnensportruimtes in Noordenveld een online vragenlijst kunnen invullen.

- 114 sportverenigingen zijn benaderd. 48 sportverenigingen hebben gereageerd, waarvan 29 hebben aangegeven gebruik te maken van één of meerdere binnensportruimtes in Noordenveld.
- 19 andere sportaanbieders zijn benaderd. 10 aanbieders hebben de vragenlijst ingevuld.
- 18 scholen die in Noordenveld zijn gevestigd, zijn benaderd. 13 scholen hebben de vragenlijst ingevuld.

Bijeenkomst binnensport

De volgende verenigingen/sportaanbieders waren aanwezig bij de bijeenkomst binnensport op 25 maart 2019 in sportcentrum De Hullen:

- Flying Red (basketbal)
- Statera (gymnastiek/turnen)
- VV Roden (voetbal)
- Ex-Hartpatiëntenvereniging Op Dreef (overig)
- ROVOC (volleybal)
- Stichting Peize in Beweging (overig)
- MHC Roden (hockey)
- VV Oranje Nassau Roden (voetbal)
- Hoog Spel (badminton)

Bijeenkomst buitensport

De volgende verenigingen/sportaanbieders waren aanwezig bij de bijeenkomst buitensport op 28 maart 2019 in sportcentrum De Hullen:

- VV Roden (voetbal)
- G-voetbal Noordenveld (voetbal)
- VV GOMOS (voetbal)
- KV Noordenveld (korfbal)
- MHC Roden (hockey)
- VV Oranje Nassau Roden (voetbal)
- IJsvereniging RAS (schaatssport)
- TV REO (tennis)
- Rij- en menvereniging Mensinghe (paardensport)
- Golfclub Holthuizen (golf)

Zwemwater:

Voor zwemwater zijn in de periode maart-april 2019 gesprekken gevoerd met verschillende partijen om inzicht te krijgen in hun ideeën over geschiktheid en beschikbaarheid van zwemwater. Deze inzichten zijn gebruikt om kwalitatieve duiding te geven aan het onderzoek:

- De zwembadmanagers van beide zwembaden zijn telefonisch geïnterviewd om input te geven op hun visie over het zwemwatergebruik in de gemeente;
- De georganiseerde gebruikers van de zwembaden zijn telefonisch of via e-mail benaderd om enkele vragen te beantwoorden. Vier van de elf georganiseerde gebruikers hebben gereageerd.

Bijlage 4 – Aanvullende cijfers buitensportaccommodaties

Tabel b4.1 Aantal bij KNHB ingeschreven teams naar (leeftijds)categorie MHC Roden in het seizoen 2018/'19

		Mannen/jongens	Vrouwen/meisjes
Zaterdag	A	1	2
	B	-	2
	C	1	2
	11D	-	3
	8E	-	1
	6E	1	1
	F	-	-
Zon.	Senioren	1	2
	Veteranen	1	-

Tabel b4.2 Aantal bij KNKV ingeschreven teams naar (leeftijds)categorie korfbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

		KV DES	KV Noordenveld
Zaterdag	Senioren	3	4
	A	1	1
	B	-	2
	C	1	2
	D	-	1
	E	1	1
	F	1	-

Tabel b4.3 Aantal bij KNVB ingeschreven teams naar (leeftijds)categorie voetbalverenigingen Noordenveld in het seizoen 2018/'19

		SV Een	VV GOMOS	VV Veenhuizen	VV Peize	VV Nieuw-Roden	VV Roden	(incl. G-voetbal Noordenveld)	VV ONR
Zaterdag	Mannen/ jongens	Sen.	-	1	3	2	-	-	5
		O19	-	2	-	1	1	1	1
		O17	-	2	-	3	-	4	1
		O15	-	2	-	2	1	5	2
		O13	1	2	-	2	1	3	2
		O12	-	-	1	1	1	4	-
		O11	1	1	-	2	1	3	2
		O10	-	-	-	2	1	3	1
		O9	-	3	-	3	2	2	3
		O8	-	-	1	2	2	3	1
	O7	-	1	-	-	-	-	-	
	Vrouwen/ meisjes	Sen.	-	1	-	1	1	1	-
		O19	-	1	-	-	-	1	-
		O17	-	-	-	1	-	1	-
		O15	-	1	-	2	-	1	-
		O13	-	1	-	-	-	-	-
	O11	-	-	-	1	-	-	-	
	G-teams	Sen.	-	-	-	-	-	-	2
		Jun.	-	-	-	-	-	-	1
	Zon.	Mannen	Sen.	-	4	-	3	2	5

Bijlage 5 – Aanvullende cijfers zwemwaterbehoefte

Planningsinstrument zwembaden

Het planningsinstrument zoals is weergegeven in hoofdstuk 5, biedt onderbouwing voor besluitvorming over zwemwatercapaciteit. Het instrument biedt een modellering van de werkelijkheid en niet de volledige complexiteit van het vraagstuk over zwemwatercapaciteit in de gemeente. Bij het gebruik van het planningsinstrument zwembaden passen de volgende aandachtspunten:

- Bij de berekening van de capaciteit van zwemwater worden algemene uitgangspunten en aannames gehanteerd, die in de praktijk op zwembad-, bassin- en activiteitsniveau variatie vertonen. Deze uitgangspunten/aannames hebben onder meer betrekking op:
 - onderscheiden van activiteiten in ‘slechts’ vijf hoofdcategorieën, terwijl zwembaden in de praktijk een vrij grote variatie in activiteiten kennen (denk bijvoorbeeld aan de grote diversiteit in sport- en doelgroepen zwemmen);
 - het benodigde wateroppervlak per bezoeker waar het instrument vanuit gaat, is eveneens een schatting: afhankelijk van gehanteerde lesmethode, gebruikte materialen, karakter van de deelnemers, etc., varieert de werkelijk benodigde wateroppervlakte;
- Ten behoeve van de berekening van de zwemwaterbehoefte worden uitgangspunten en aannames gehanteerd, zoals:
 - in de behoefte raming is etnische afkomst als variabele niet meegenomen, evenmin als overige sociaaleconomische factoren, terwijl bekend is dat deze factoren wel van invloed zijn op deelnamecijfers voor zwemsport en zwemmen, en lokaal sterk kunnen variëren;
- Het inzicht in het huidige en toekomstige ‘zwemgedrag’ van de inwoners in het verzorgingsgebied is per definitie een schatting. Bij de raming van (de ontwikkeling van) het gebruik van zwemwater konden bij de nu voorliggende uitwerking van het planningsinstrument diverse aspecten niet worden meegenomen, die wel van invloed zijn op zwembadbezoek, zoals:
 - concurrerende sport- c.q. vrijetijdsactiviteiten
 - entree- en verhuurtarieven
 - (kwaliteit van) marketing- en promotie-inspanningen
 - gemeentelijk beleid op het gebied van sport en flankerende beleidsvelden (bijv. onderwijs, zorg, welzijn)
 - overige - niet specifiek bekende - onderliggende oorzaken voor trends in zwembadbezoek.
- De definitie waar zwemwater voor een bepaalde activiteit aan moet voldoen, is bij nieuwbouw van zwembaden ‘zwart-wit’: als een bassin ‘op papier’ voldoet, wordt het meegenomen, anders niet. Door creatieve oplossingen, flexibiliteit van gebruikers en zwembadmanagement/-medewerkers en pragmatisch programmeren, kan bestaand zwemwater in de praktijk weleens breder worden ingezet dan volgens de definitie wordt aangenomen. Desondanks is een definitie nodig, die niet te ruim is, omdat anders de zeggingskracht van het planningsinstrument zou worden beperkt.

Om een idee te geven hoe de zwembaden zijn ‘toegewezen’ aan bepaalde activiteiten, is in deze bijlage de definitie weergegeven waaraan zwemwater dient te voldoen om als geschikt voor een bepaalde activiteit te worden aangemerkt.

Tabel b4.1 Definitie zwemwaterbehoefte

Activiteit	Lengte	Breedte	Oppervlakte	Diepte	Temperatuur
Leren zwemmen			160 m ²	Minimaal 0,8m	27+ graden
Zwemsport	25, 35 of 50m	12,5+ m		Tenminste 2m	25-28 graden
Doelgroepen	> = 7m	> = 7m	100 m ²	Variabel (0-2m)	28-32 graden
Banenzwemmen	Meer dan 20 meter	2,5m en daar een veelvoud van		1,10+ m	27-29 graden
Pretzwemmen				Minimaal 0,2 m	28+ graden

Tabel b4.2 Reisafstand in kilometers van de inwoners van Noordenveld naar het dichtstbijzijnde zwembad in 2019

Cluster	Dorp	Dichtstbijzijnde	Dichtstbijzijnde	Dichtstbijzijnde
		openbaar overdekt zwembad in Noordenveld	overdekte zwembad in Noordenveld	overdekte zwembad
Norg	Een	4,2	4,2	4,2
	Een-West	8,0	8,0	8,0
	Huis ter Heide	8,2	8,2	5,7
	Langelo	3,1	3,1	3,1
	Norg	0,9	0,9	0,9
	Peest	3,9	3,9	3,9
	Veenhuizen	7,6	7,6	7,6
	Westervelde	1,3	1,3	1,3
	Zuidvelde	3,5	3,5	3,5
	<i>Gemiddelde</i>	<i>4,0</i>	<i>4,0</i>	<i>4,0</i>
Peize	Altena	4,8	4,7	4,7
	Lieveren	3,4	3,4	3,4
	Matsloot	10,5	8,8	8,8
	Peize	6,2	5,2	5,2
	Peizermade	10,6	9,4	5,4
	Peizerwolde	6,7	5,6	5,6
	<i>Gemiddelde</i>	<i>6,1</i>	<i>5,2</i>	<i>5,2</i>
Roden	Alteveer	3,0	3,0	3,0
	Foxwolde	3,6	2,0	2,0
	Leutingewolde	3,0	1,3	1,3
	Nietap	4,0	3,6	3,4
	Nieuw-Roden	2,1	2,1	2,1
	Roden	1,3	1,0	1,0
	Roderesch	1,6	1,6	1,6
	Roderwolde	6,1	4,3	4,3
	Sandbuur	6,5	4,8	4,8
	Steenbergen	4,9	4,9	4,9
	Terheijl	2,3	2,3	2,3
	<i>Gemiddelde</i>	<i>1,8</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>
<i>Gemeente Noordenveld</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>3,1</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl